

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 2. SRPNJA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 74

**Intervju
Andrija Kopilović**

Poslije drugog izbornog kruga

Boris Tadić predsjednik Srbije

TEMA BROJA: I MANJINE ZA EUROPSKI PUT SRBIJE

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 600 dinara

☐ 1 godina = 1.000 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina = 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvođanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101-320-5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Cjenik reklamnog prostora

POSLEDNJA STRANA / KOLOR

1 / 1 = 6.000 dinara	} + 20% p.p.
1 / 2 = 3.600 dinara	
1 / 4 = 2.000 dinara	

DRUGA I PRETPOSLEDNJA STRANA / KOLOR

1 / 1 = 5.000 dinara	} + 20% p.p.
1 / 2 = 3.000 dinara	
1 / 4 = 1.700 dinara	

UNUTARNJE STRANE / CRNO-BIJELE

1 / 1 = 3.000 dinara	} + 20% p.p.
1 / 2 = 1.800 dinara	
1 / 3 = 1.300 dinara	
1 / 6 = 700 dinara	
1 / 12 = 450 dinara	

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%
SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

Nakon predsjedničkih izbora
Srbija na reformskom putu.....6-9

Godišnja skupština HKC »Bunjevačko kolo«
»Koliko novaca, koliko muzike«.....10,11

Intervju
Dr. Andrija Kopilović.....12-14

U susret žetvenim svečanostima
»Dužijanca 2004«.....18,19

Po peti put i u Subotici
Obilježen Dan državnosti RH.....20

Promocija knjige »Jesu li političari krivi za sve?«
Diskretni šarm gradonačelnika.....30

Polufinale Europskog nogometnog prvenstva
Nove europske nogometne sile.....42

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav Žigmanov

DIREKTOR I V. D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje),
Dušica Dulić (Subotica),
Jasminka Dulić (dopisništva),
Ivan Ivković Ivandekić (fotografije),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA:

Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Da je više kiše, a manje manjina

Poslje odlaska Milana Milutinovića u Haag, četiri V. D. predsjednika Srbije i tri neuspjela izborna pokušaja, Srbija je konačno dobila svojeg predsjednika – Borisa Tadića (jedinog srbijanskog predsjednika koji nije bio u Savezu komunisti).

U večeri poraza Tomislav Nikolić imenovao je nekoliko ključnih »krivaca« zbog čega na kraju Srbija nije ispala »realna«. Kriva je bila i kiša koja nije padala u nedjelju, te su »realni« seljaci brali višnje umjesto zaokruživali Nikolića (znaju ljudi od čega se živi). Za protukandidata Nikolić kaže da je pobijedio zahvaljujući glasovima manjina. Na njegovu žalost, nije bilo sve do manjina, ali je bilo lijepo čuti da konačno jedan radikal da tako velik značaj manjinama (mada opet kao dežurnim krivcima). Zaboravio je da manjine nisu zaboravile radikalnu »podršku« u posljednjih petnaestak godina. Neki se toga već godinama sjećaju izvan svog rodnog mjesta. Davno ispraćeni. Realno. E, zato su svi bili na onoj drugoj strani.

Kažu u narodu (pa i u tom čudnom manjinskom), sve to stigne na naplatu kad-tad. Eto, naplaćeno je (manjinskim) doprinosom uspjehu demokratskog kandidata u drugom krugu. Svatko u skladu sa svojim mogućnostima. A bilo je i onih iz redova vladajuće koalicije koji su toliko demokrate, da im je draže bilo zaokružiti broj ispred oporbenog kandidata. Od njih se to i očekivalo. Samo nisu bili kuražni javno to priznati, bar ne unaprijed.

U večeri poraza »realni« su konstatali, kako su Tadićev izborni skor pomogle razne vjerske vođe koje su prijetile odsijecanjem ruku (!?). Budući da su pobjedu svojega kandidata svi dočekali s rukama na broju, priključili su se većini i slavili pobjedu »nerealnog« kandidata.

I sutradan je u Beogradu bio organiziran skup podrške, ali drugačijeg povoda. Simpatizeri nisu zaboravili lik i djelo Slobodana Miloševića koji je upravo mogao proslaviti tri godine svojega boravka u inozemstvu. Doduše, povod nije baš turistički, a i povratna karta je upitna. Ali, ma gdje bio, sa skupa se orilo »Volimo ga do neba«. Netko bi rekao, tako i treba.

U ovakvoj zemlji treba prisegnuti i snositi odgovornost prvog čovjeka. Neće ići lako. Puno »realnih«, puno različitih manjina, puno starih tegova, puno novih želja i potreba... Samo naprijed...

D. D.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 24. 6.

Rumunjska od
prvog srpnja uvodi
vize za državljane
SiCG

NEDJELJA, 27. 6.

Boris Tadić izabran za
predsjednika Srbije

PONEDJELJAK 28. 6.

Slobodan Milošević točno
tri godine u Haagu

UTORAK, 29. 6.

Dvodnevni sastanak Sje-
vernoatlantskog saveza u
Istanbulu

SRIJEDA, 30. 6.

Premijer RH Ivo Sanader pustio
u promet novih 108 kilometara
autoceste Zagreb-Split

PETAK, 25. 6.

Proslavljen
Dan državnosti
Republike
Hrvatske

SUBOTA, 26. 6.

U Clevelandu
održan summit
najuspješnijih
hrvatskih
gospodarstvenika iz cijeloga svijeta

BIH NE MOŽE OPSTATI

»Velika Srbija je tolika kolika je danas i nadam se da će jednog dana Ujedinjene nacije omogućiti svakom građaninu pa i Srbima da mirno i sigurno žive na svojoj imovini. To će ponovno otvoriti pitanje statusa Republike Srpske Krajine, koja je na izvjestan način već bila priznata od strane UN-a i bila pod njihovom zaštitom. Mislim da Bosna i Hercegovina, ova kva kakva je, ne može da opstane i da Republika Srpska nema drugi put, osim državne zajednice sa Srbijom i Crnom Gorom. Također se nadam i da se SCG neće raspasti«. *Tomislav Nikolić, Vreme, 24. lipnja*

BALKANSKO ILI EUROPSKO PONAŠANJE

»Odnosi Hrvatske i Srbije su kroz čitavo prošlo i pretprošlo stoljeće bili ključ političke stabilnosti jugoistočne Europe. Mislim da se stvari ni do danas nisu bitno izmijenile. U tom smislu smatram da i mi ovdje i hrvatski političari, s druge strane granice, imamo posebnu odgovornost u stabiliziranju naših nacionalnih i državnih odnosa. Imamo još niz neriješenih problema, imamo elemente koji nas opterećuju, imamo veću sklonost zaboravljanju pogrešaka koje su počinjene, imamo katkad više balkanskog nego europskog ponašanja. A za mene su europske vrijednosti model kojima trebamo rješavati i naše probleme. I kao ministar obrane sam surađivao i s prethodnom vladom i s vladom gospodina Sanadera. Hrvatski birači, hrvatski

građani, biraju s kim srpski političari trebaju surađivati. Među političarima današnje hrvatske vlade imam nekoliko poznanika. No, istodobno mislim da ćemo neka ozbiljna pitanja morati razmotriti iznova i vjerujem da ćemo pronaći valjana rješenja. Imamo, naime, regionalna pitanja koja moramo rješavati, a ona podrazumijevaju regionalnu, a ne samo nacionalnu odgovornost. A kad je riječ o regionalnoj odgovornosti, to podrazumijeva i europsku odgovornost«. *Boris Tadić, predsjednik Srbije, Vjesnik, 29. lipnja*

ZAOSTALI SAMI ZA SOBOM

»Ne vjerujem u historijske pouke, ali mi se čini da su naši narodi i narodnosti, boreći se za slobodu, tonuli u sve veća i veća govna. Prvo smo otjerali okupatore i jako za njima zaostali, da bismo zatim jedni drugima postali okupatori i zaostali sami za sobom. Sad molimo i kumimo da nas se pusti u Europu, a ona nas mjerka i samo što nam ne kaže: Može, ali ako obećate da ćete se popraviti! Mi smo, međutim, nepopravljivi. Samo mrtvi su shvatili pouke. Čika Bude Dimi-trijević, moja baka, a vjerujem i *Gavrilo Princip*. Možda sam na-ivan, ali mi se čini da on osobno ne bi opet ubio *Ferdinanda* i nje-govu trudnu ženu«. *Miljenko Jergović, književnik, Vreme, 24. lipnja*

PONOSAN NA MANJINE

»Veoma sam ponosan na ulogu nacionalnih manjina u drugom krugu predsjedničkih izbora i na njihov maksimalan doprinos pobjedi demokratskog kandidata. A posebno sam ponosan na mađarsku zajednicu u Vojvodini, jer su to birači koji su pokazali da znaju za koga treba glasovati. Podrškom Tadiću oni su se opredijelili za demokratski i europski put Srbije. Nisu glasovali za Nikolića, koji, zajedno sa svojim liderom Vojislavom Šešeljem, njeguje snove o liniji Karlovac-Karlobag-Ogulin-Virovitica. On zato ne bi smio biti kivan na manjine, već da razmišlja o tome kako su nam iz njegove stranke sa skupštinske go-vornice nudili zarđale kašike i sendviče«. *József Kasza, predsjednik SVM-a, Dnevnik, 29. lipnja*

POGLED IZDALEKA

»Pratio sam kampanju, prvi i drugi krug izbora, beogradski tisak čitam preko interneta, izuzetno mi je drago što je pobijedio *Boris Tadić*. Mislim da za rješavanje mog slučaja to, za sada, ne mijenja značajno stvar, nadam se, ipak, da će se proces ubrzati, a najviše me raduje promjena klime«. *Ivan Barbačić, jedan od žrtava radikalne vlasti u Zemunu, čiji su stan 1. lipnja 1997. godine, dok je bio sa porodicom na odmoru, zaposjeli ljudi bli-ski Srpskoj radikalnoj stranci.*

Dujizmi

- ✓ *Narod koji razmišlja o plaćanju struje, sjajanu budućnost ima;*
- ✓ *Dirnut sam s onim što ste učinili za mene. Hvala vam što niste učinili sve što ste mislili učiniti;*
- ✓ *Da mi je pao mrak na oči, ostao bih cijeloga života slijep;*
- ✓ *Političarima je svaka riječ vezana za govornicu.*

Dujo Runje

Predrasude - realnost i zabune

Komunikacija moja, prijeđi na drugoga

Jedna od ključnih značajki suvremenog svijeta je komunikacija. Era informacija inicirana masovnim medijima, probojem televizija u ljudske domove, internetom, celularnim telefonima itd. ipak nije toliko stara, da bi se na nju navikla i generacija koja se sporije mijenja, koja slabije sudjeluje u svijetu i teže prihvaća napredak.

Kakve to ima veze s vojvođanskim Hrvatima? Pa, izgleda kako značajno utječe na naš nacionalni identitet. Da bi postojalo zajedništvo, potreban je medij u kojem se pojedinci susreću, gdje dolazi do kontakta i gdje utječu jedni na druge, gradeći novi zajednički kvalitet. To je kvalitet zajednice. Komunikacija bi tada morala imati kvalitetu dijaloga, tj. razmjene ideja. Dakle, skup odvojenih pojedinaca, koji razmišljaju na sličan način, doživljavaju iste situacije i slično reagiraju na njih, ipak ne možemo nazvati zajednicom ukoliko nema zajedništva u donošenju odluka.

Pojavom »Hrvatske riječi« pojavila se mogućnost da ovaj medij spoji slomljene dijelove. Kada bi postojalo uredništvo na hrvatskom jeziku na TV Novi Sad, možda bi mogli zbilja imati odlike ili barem mogućnost da postanemo funkcionalna zajednica.

Na drugoj razini, postavlja se pitanje – je li to naš najveći problem. Jer, ako se funkcionari hrvatske zajednice, od kojih su neki na ključnim mjestima, nisu navikli komunicirati, onda to znači da odluke donose na temelju svojih predrasuda i gube dodir s realnošću.

U tome se otkriva bolna točka našeg položaja, jer među donositeljima odluka, nije beznačajan dio onih koji npr. nisu u stanju voditi dijalog već drže monologe, a o obraćanju pažnje na ideje drugih, revidiranje ili sublimaciju koncepta da ne govorimo.

Subotnja skupština HKC »Bunjevačko kolo« pokažala je dobar dio ovih (ne)kvaliteta. Jedna od takvih ilustracija je govornik koji je predstavio sebe kao, ni više ni manje, nego etalon hrvatstva. Nitko nije bolji, svi su lošiji, a najlošiji su oni koji su nešto pokušali uraditi i u tome slijedili razum, oni koji su revidirali stavove i oni koji su trenutačno na funkciji.

Drugi govornik je svojim performansom, javljajući za riječ svaki put iz različitog dijela dvorane, uključujući i balkon, demonstrirao relativitet prostora i vremena, posebno se trudivši da dovede u pitanje po redak stvari jednog takvog događaja koji se sastojao od više monologa.

*Dakle, skup
odvojenih
pojedinaca, koji
razmišljaju na
sličan način,
doživljavaju iste*

Piše: Nikola
Perušić

*situacije i slično
reagiraju na
njih, ipak ne
možemo nazvati
zajednicom
ukoliko nema
zajedništva u
donošenju
odluka*

No, na takvim skupštinama ipak dolazi do komunikacije. Ali ni to ne mora biti dobro, jer govornici svojim opskurnim smislom za logiku, mogu lako zbuniti one koji se rukovode razumom. A onda je uvijek netko drugi kriv jer nema mladih, jer ljudi izgube zanimanje i ne dolaze, jer nema kvoruma, itd...

Tako je na spomenutom događaju zabilježeno, kako su tri osobe: svi članovi iste stranke, svi iz istog kulturnog centra i istog nacionalnog vijeća – obznanile kako se zalažu za istu stvar, ali na različite načine – i to potpuno nekoordinirani. Toliko o komunikaciji, a stvar je posebne analize ta njihova začuđenost kako nitko ne reagira na njihove zahtjeve.

Da budemo konkretni, vijećnik, koji je član HKC »Bunjevačko kolo«, se žali na općinu jer je HKC »Bunjevačko kolo« dodijelila prostor u kojem djeluju neki odjeli tog HKC. To čini ne konzultirajući potpredsjednika Izvršnog odbora, s kojim je član iste stranke i istog kulturnog centra. Drugi vijećnik, također ne konzultirajući potpredsjednika Izvršnog odbora koji mu je stranački kolega, šalje zahtjev općini za obilaziti svog čovjeka u vrhu izvršne vlasti. Nadalje, o svojim akcijama i ne informira nacionalno vijeće kojim rukovodi, pa dolazi do kolizije i na toj razini.

Predsjednik stranke, u čije ime se podnose ove inicijative, kao i predsjednik nacionalnog vijeća, u čije ime to navedeni rade, sjede na tom sastanku i ne oglašavaju se. Da nije tužno, bio bi odličan predložak za još jednu epizodu Letećeg cirkusa Monthy Pajtona.

No, dodatnu zabunu u komunikaciju vojvođanskih Hrvata unosi ta vražja tehnika. Naime, pojedini visoki dužnosnici hrvatske zajednice nemaju mobilne telefone! I što očekivati od njih osim zakasnelih reakcija u formi godišnjih izvješća?

Naravno, računalska pismenost je posebno pitanje. Internet i e-mail su strane riječi za naše vrle predstavnike čije se poznavanje tehnike zaustavilo kod mikrofona.

Kada imamo u vidu sve ove dimenzije ne-komunikacije, stanje u kojem se nalazimo je zbilja odlično. Još da nema takvih cjepidlaka, kao što je potpisnik ovog drskog teksta, bilo bi sve u najboljem redu.

U redu za geto...

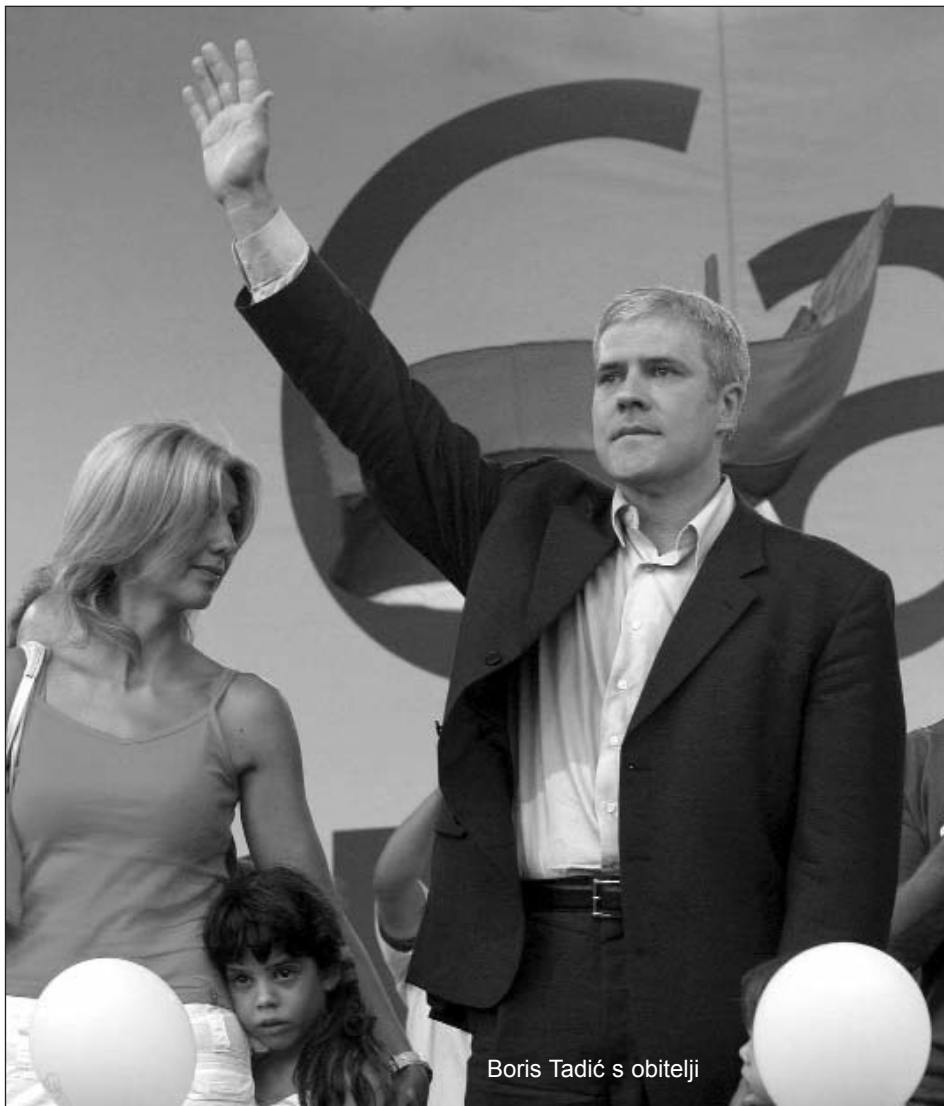
Autor je student Škole za komunikaciju i obrazovanje sveučilišta u Jönköpingu

Nakon predsjedničkih izbora

Srbija na reformskom i proeuropskom putu

Izvjesno je da i danas u Srbiji postoji jedan konzervativan, ideološko-nacionalistički i antieuropski blok, koji je, međutim, u odnosu na reformski i proeuropski blok (ukoliko se uspije homogenizirati) ipak u manjini, ali ga ne treba podcijeniti jer razlika i nije toliko velika

Piše: Jasminka Dulić

Boris Tadić s obitelji

Kao što je već dobro poznato, novi predsjednik Srbije je *Boris Tadić* i već krajem tjedna ili početkom sljedećeg očekuje se da prisegne pred zastupnicima republičkog parlamenta i preuzme funkcije predsjednika. Mandat predsjednika Republike traje pet godina i svojom zakletvom predsjednik se obvezuje da će sve svoje snage posvetiti očuvanju su-

verenosti i cjeline teritorija Republike Srbije, ostvarivanju ljudskih i građanskih sloboda i prava, mira i blagostanja svih građana te poštovanju i obrani Ustava i zakona.

DVA BLOKA: Noć pobjede kandidata Demokratske stranke Borisa Tadića izvela je opet na ulice, ali dakako u mnogo manjem obimu, onaj reformatorski, liberalni i

proeuropski dio građana Srbije koji je masovnim prosvjedima utjecao na pad miševićevskog režima »oktobra« 2000-te.

Drugi blok, koji je glasovao za *Tomislava Nikolića*, mogao je pak čuti te noći kako su za Tadića glasovale nacionalne manjine i time »odlučujuće« doprinijele porazu radikalnog kandidata. Takva retorika u velikoj mjeri podsjeća na retoriku miševićevskog režima iz 90-tih godina prošloga stoljeća, kada su oni »drugi«, drugačiji prema nacionalnoj pripadnosti, proglašavani »neprijateljima svega što je srpsko« i krivcima za neostvarivanje viševjekovnog sna »Svi Srbi u jednoj državi«. Uostalom Nikolić ne krije da ne odustaje od ovog sna ni danas, a očividno je da nije usamljen u sanjanju ovoga sna.

Drugim riječima, izvjesno je da i danas u Srbiji postoji jedan konzervativan, ideološko-nacionalistički i antieuropski blok, koji je, međutim, u odnosu na reformski i proeuropski blok (ukoliko se uspije homogenizirati) ipak u manjini, ali ga ne treba podcijeniti jer razlika i nije toliko velika. Drugi razlog zašto se ovaj blok ne treba podcijeniti jest odnos političkih snaga u srbijskom parlamentu. Kao što je poznato SRS, koja je u opoziciji, u parlamentu ima 82 zastupnika (DSS – 53 zastupnika, DS – 37 zastupnika, »G 17 plus« – 34 zastupnika, SPO-NS – 22 zastupnika i SPS – 22 zastupnika) i s tim brojem zastupnika i 1.431.000 osvojenih glasova pozicija SRS

je i dalje lagodna. Mogu i dalje mirno napadati Vladu, a sada i predsjednika, i tražiti da ostvare nemoguće, da odmah riješe ogromne socijalne i ekonomske probleme zemlje, znajući da ovakva »priča« nailazi na dobar prijam kod jednog dijela građana osobito onih, koji imaju potrebu vjerovati da »svemoćna država« može riješiti sve njihove probleme u sumornoj socijalnoj i političkoj zbilji Srbije.

KOHABITACIJA: S druge strane premijeru Vojislavu Koštunici je zasigurno manje lagodno. Kandidat vladajuće koalicije Dragan Maršićanin doživio je pravi fijas-ko već u prvom krugu, čime je ozbiljno doveden u pitanje legitimitet i opstanak Vlade, a Koštunicu »stavilo na muke« – dati ili ne dati podršku predsjedniku Demokratske stranke kojoj ni u presudnim trenucima nakon »oktobarskog« prevrata nije dao toliko potrebnu političku potporu, pa ni tadašnjem predsjedniku stranke Zoranu Đinđiću i koju je do jučer nesmiljeno napadao.

Čini se, ma koliko pojedini teoretičari, istraživači i analitičari govorili o manjkavoj političkoj obaviještenosti građana i s druge strane dvoiličnosti politike, gdje se jedno govori, drugo radi a treće misli, da glasači ipak prepoznaju neprincipijelnost i kukavičluk u politici i da više cijene odvažnost i vizionarstvo od taktiziranja i skrivanja iza »legalizma«.

Tadić, pak, izgleda ne pati od »osvetoljubivosti« i uporno nudi kohabitaciju kao najbolji vid suradnje premijera i predsjednika kako bi se zemlji osigurala politička stabilnost i osigurao put Srbije k Europskoj uniji i sigurnosnim integracijama i kako bi se donio novi Ustav i poboljšao život

građana. Prema sadašnjem Ustavu predsjednik Vlade, pak, mora prihvatiti, htio on to ili ne, kohabitaciju jer predsjednik Republike može tražiti od Vlade da izloži stavove o pojedinim pitanjima iz njene nadležnosti, kao što može zahtijevati i da Narodna skupština ponovno glasuje o Zakonu kojeg je Skupština usvojila.

PONOVNO NA RASKRIŽJU: Srbija je, dakle, ponovno na raskrižju na što ukazuje i Tadićevo podsjećanje na vrijednosti »petog oktobra« u noći nakon pobjede kao i reagiranja svjetskih agencija, koje su već oko 21 sati u noći nakon izbora obavještavale da je Boris Tadić u drugom krugu izbora za predsjednika Srbije pobijedio ultranacionalističkog kandidata Radikalne stranke Tomislava Nikolića, čime je Srbija izabrala umjesto nacionalističke samoizolacije, poput one iz vremena Slobodana Miloševića, reformski i proeuropski put.

Kuda ide Srbija, mnogo više će se znati nakon lokalnih i pokrajinskih izbora koji će biti održani u rujnu ove godine, jer će se dobiti precizniji snimak aktualnog poli-

Tomislav Nikolić

tičkog, odnosno stranačkog opredjeljivanja građana, a čini se da su ovi predsjednički izbori pokazali, kako demokratski blok nužno mora ići zajedno, u ovom političkom trenutku u kojem se Srbija nalazi, i osloniti se i na podršku manjina, ma koliko su »neki« spremni plašiti Srbiju onim »drugima« i srpskim političarima i strankama, koje stupaju u koalicije sa strankama nacionalnih manjina, imputirati nedostatak »nacionalne svijesti i patriotizma« ukoliko stupaju u koalicije ili prihvaćaju podršku njihovih stranaka.

Naime, svjedoci smo bili i tijekom parlamentarnih izbora i sada nakon predsjedničkih, da se pojedini političari »patriotskog bloka« ne »libe« toga da optužuju Demokratsku stranku da »šuruje« s nacionalnim manjinama, sve se nadajući da će ih za to srpsko biračko tijelo »kazniti« i neće glasati za njih. Međutim, predsjednički izbori su pokazali da su takvi pokušaji u principu jalovi, jer nacionalne manjine prepoznaju kandidata koji uvažava princip ravnopravnosti svih građana, i to donosi sigurne glasove, a s druge strane pokazalo se da i dobar dio srpskih birača u tome ne vidi nikakvo zlo. ■

Vojislav Koštunica

Boris Tadić u posjetu DSHV-u

Uspostaviti most suradnje između Zagreba i Beograda

Čelnici DS i DSHV

Iako zbog predizborne šutnje nismo mogli izvijestiti o posjetu, tada još predsjedničkog kandidata, *Borisa Tadića* Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini u Subotici 19. srpnja ovaj posjet vrijedi zabilježiti jer je to bio, kako je istaknuto, povijesni događaj za hrvatsku zajednicu u Srbiji. Naime do tada niti jedan čelnik od »velikih« stranaka na političkoj sceni Srbije nije posjetio sjedište DSHV-a. Pored Tadića stranku su posjetili i gradonačelnik Novog Sada *Borislav Novaković*, predsjednik Odbora za europske integracije Skupštine SCG i predsjednik Općinskog odbora DS *Oliver Dulić* te predsjednik Okružnog odbora DS *Saša Vučinić*.

Predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* je izrazio svoje zadovoljstvo ovim posjetom i rekao kako »pripadnici hrvatskog naroda u Srbiji očekuju kako će se nakon normalizacije odnosa na relaciji Zagreb-Beograd ubrzano odvijati i integracija Hrvata u politički, društveni i gospodarski život u Srbiji, te da će biti razmjerno zastupljeni u svim tijelima države od lokalnih do republičkih. Kuntić je izrazio i želju za snažnijom suradnjom kako DSHV-a sa Demo-

kratskom strankom tako i sa budućim predsjednikom Republike Srbije.

»Europske vrijednosti su presudne kako bi se razriješili postojeći konflikti« rekao je Tadić »a uspostavljanje mosta suradnje između Zagreba i Beograda jedan je od presudnih čimbenika mira u regiji. Tu ću sve učiniti kao što sam to radio i kao Ministar obrane. Jedan od prioriteta je, dakle, razvijanje suradnje s Hrvatskom, rekao je na kraju Tadić i istaknuo »kad mislim o Srbiji razmišljam o regiji, a misliti nacional-

no znači misliti regionalno – to je moj 'vjeruju'«.

Glede buduće stranačke suradnje Tadić je rekao kako je spreman zakazati razgovore na tu temu, ali kako će pobijediti na izborima ubuduće će razgovore morati voditi isključivo kao predsjednik, i kao predsjednik Srbije želi biti predsjednik svih građana.

»Etničke zajednice u Srbiji trebaju imati svoje predstavnike u parlamentu, to je potrebno i korisno« rekao je Tadić na kraju i dodao kako »Hrvati u Srbiji imaju legitimno pravo kao i Srbi u Hrvatskoj imati zastupnike na svim razinama jer ćemo se na taj način politikom reciprociteta boriti i za Srbe u Hrvatskoj za što je meni izuzetno mnogo stalok«.

Boris Tadić dolazi u DSHV

Predsjednik HNV-a Josip Ivanović Radujemo se pobjedi

Radujemo se pobjedi demokratskog kandidata Borisa Tadića jer vjerujemo da će nas on povesti u procese europskih integracija i vjerujemo da neće smetnuti s uma da su ga pripadnici manjina gotovo plebiscitarno podržali. Predsjedniku Tadiću čestitamo na izbornoj pobjedi i nudimo suradnju na dobrobit svih nas.

Izbori su završeni i Srbija ima predsjednika kojem je DSHV među prvima dao podršku. Pobjedu Tadića pozitivno su ocijenili kako čelnici Europske unije tako i Hrvatske i zasigurno će se odnosi Zagreba i Beograda razvijati u pozitivnom smjeru, a ne treba se iznenaditi ni ako Hrvatska bude među prvim zemljama koje će novi predsjednik posjetiti. Hoće li se to odraziti i na bolji položaj pripadnika hrvatskog naroda u Srbiji zavisiti će od mnogo toga ali zasigurno Hrvati to očekuju izborom proeuropskog predsjednika.

J. Dulić

Trijumf Tadića u Bačkoj

Ponosni na glasove nacionalnih manjina

SUBOTICA – Predsjednički kandidat Demokratske stranke *Boris Tadić* uvjerljivo je pobijedio u Subotici i to s 78,34 posto osvojenih glasova, dok je kandidat Srpske radikalne stranke *Tomislav Nikolić*, dobio povjerenje 21,66 posto birača. Na birališta je izašlo 56,73 posto glasača, a na 106 biračkih mjesta nisu zabilježene značajnije nepravilnosti. Na konferenciji za novinare u DS-u, predsjednik Izbornog stožera Demokratske stranke u Subotici *Saša Vučinić* izrazio je zadovoljstvo podrškom koju je Tadić dobio u našem gradu. »Broj glasova koje je dobio, premašio je i naša očekivanja, jer je na birališta izašlo oko šest posto građana više nego u prvom krugu«, rekao je Vučinić. On se osvrnuo i na izjavu poraženog Tomislava Nikolića kako je Tadić pobijedio glasovima

nacionalnih manjina. »Nikoliću i SRS-u predstoji puno posla na tome da promjeni imidž u nešto što bi bila moderna desnica, jer takvim stavom pokazuju da ne uvažavaju sve građane. Mi smo ponosni što je Tadić dobio tako veliki broj glasova nacionalnih manjina« kazao je Vučinić.

Za Tadića i do 90 posto

SOMBOR – Sudeći prema podacima Općinskog odbora Demokratske stranke u Somboru, priopćenim na konferenciji za novinare u Somboru, u proteklom izborima za predsjednika Boris Tadić je pobijedio na području Zapadnobackog okruga, ali i u dvije od četiri općine. Na području od 88.056 birača uz odziv od 51,71 posto za Tadića je glasovalo 43.903 (49,86 posto) a za Tomislava Nikolića 43.188 (49,04 posto). U Somborskoj općini Tadić je dobio 56,5 posto a Nikolić 43,0 posto. U Apatinu je također pobijedio Tadić a Nikolić je jedino dobio u Odžacima i Kuli.

Boris Tadić i Petar Kuntić u sjedištu DSHV-a

Priopćenje za javnost DSHV-a

Čestitka Tadiću na izbornoj pobjedi

Nakon izbora Borisa Tadića za predsjednika Srbije Demokratski savez Hrvata u Vojvodini uputio je priopćenje za javnost u kojem se kaže: »Borisa Tadiću, Demokratskoj stranci i svim demokratskim snagama u Srbiji, te cijeloj Republici Srbiji čestitamo na postignutom izbornom rezultatu predsjedničkih izbora. Europske integracije sada nam izgledaju bliže, uključivanje u svjetske tokove izglednije, a zajednička budućnost svjetlija. Posebno nam je drago da novi predsjednik ima veliku širinu duha, privrženost toleranciji i viziju prevladavanja sukoba. Predsjednik Demokratske stranke Boris Tadić, gradonačelnik Novog Sada Borislav Novaković, predsjednik Odbora za europske integracije Skupštine SCG i predsjednik Općinskog odbora DS Oliver Dulić te predsjednik Okružnog odbora DS Saša Vučinić tijekom predizborne kampanje posjetili su sjedište Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, čime su pokazali kako se demokratska opcija ne srami manjina i ne srami suživota i suradnje sa svim građanima naše zemlje. Veliki izborni uspjeh mora biti iskorišten za učvršćivanje suradnje na svim razinama sa svim susjednim zemljama. Vjerujemo kako su ispunjeni svi uvjeti da od 1. srpnja 2004. kada stupa na snagu sporazum o slobodnoj trgovini između Hrvatske i Srbije, dođe do uzleta trgovinske razmjene. Suradnja je preduvjet blagostanja, a bolja ekonomija će uvjetovati nastavak demokratizacije. Manjine u Vojvodini su spremne napretku doprinositi i razvijanjem gospodarske suradnje.« ■

Na konferenciji je priopćeno da su izbori u općini Sombor protekli korektno, ali da je u selu Bački Monoštor zabilježen incident čiji vinovnici, službeno još nisu priopćeni. Dan uoči glasanja u mjestu su distribuirani leci u kojima stranke demokratske opcije (!) pozivaju birače da ne izađu na glasanje. Intervenirao je CESID, koji je priopćio da je riječ o čistoj provokaciji, jer bi najmanje demokratska opcija imala razloga pozivati građane na apstinenciju. Pronalaženje autora »duhovitog« letka ostaje na SUP-u u Somboru, ali usprkos tome Tadić je u Bačkom Monoštoru dobio najviše glasova – čak 90,88 posto, a za Nikolića je glasovalo samo 9,12 posto.

A. R.

Podijeljeni glasovi u Apatinu

APATIN – U odnosu na prvi krug predsjedničkih izbora, izlaznost glasača u općini Apatin je povećana, neznatno u Apatinu i Prigrevici, a osjetno u Sonti, Svilojevu i Kupusini, gdje je kandidat Boris Tadić do nogu potukao protukandidata Tomislava Nikolića. Na razini općine izlaznost je bila 48 posto, a po mjestima: Apatin 48 po-

sto, Sonta 44 posto, Prigrevica 49 posto, Svilojevo 50 posto i Kupusina 53 posto. Zamijećeno je da je ovom porastu postotka pridonijela znatno veća izlaznost mlađe populacije. U općini je Boris Tadić dobio 51,58 posto glasova, a po mjestima: u Apatinu 43,90 posto, u Sonti 82,09 posto, u Prigrevici 22,02 posto, u Svilojevu 74,95 posto i u Kupusini 92,90 posto.

Veća izlaznost osigurala pobjedu

BAČ – U pobjedi Borisa Tadića u općini Bač, veliki utjecaj je imala pojačana izlaznost, osobito mlađe populacije, u odnosu na prvi krug izbora za predsjednika Srbije. Na razini općine, izlaznost je bila 62,31 posto, u odnosu na 58,3 posto iz prvog kruga. Tadić je dobio 55,64 posto, a Nikolić 43,32 posto glasova. Po mjestima, Tadić je dobio: u Baču 45,02 posto, u Vajskoj 50,67 posto, u Plavni 58,70 posto, u Bođanima 52,23 posto, u Bačkom Novom Selu 51,79 posto i u Selenči 83,27 posto.

I. A.

Održana Godišnja izborna skupština Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«

»Koliko novaca, toliko muzike«

Nedostatak financijskih sredstava i prostorija za rad* Najčešći problemi-kvorum

Piše: Dušica Dulić

Radno predsjedništvo

Poslije trinaest godina provedenih na čelu Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« odvjetnik *Bela Ivković* je poslije tajnog glasovanja, na Izbornoj skupštini održanoj 26. lipnja, dobio novog nasljednika na toj dužnosti, agronoma *Mirka Ostrogonca* iz Starog Žednika. Imenovan je i novi Upravni odbor Centra koji broji dvanaest članova, te nova Disciplinska komisija i Nadzorni odbor. U novi Upravni odbor ušlo je šest članova iz starog, te šest novopredloženih kandidata.

Kako prošlogodišnju, tako i ovogodišnju Skupštinu Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, »mučio« je kvorum. Prošlogodišnja iz tog razloga nije ni održana, a ovogodišnjoj je na početku nedostajalo tek nekoliko članova da bi brojila potrebnih 100. Više od prvih pola sata proteklo je u ponovnom prebrojavanju evidentiranih da bi se na kraju poslije čitanja Statuta utvrdilo, da se, sa tridesetominutnim zakašnjenjem, može nastaviti rad i sa sedamdeset prisutnih. Svakako treba spomenuti da su pismeno pozvana čak 363 člana Centra.

TKO MOŽE BITI IZABRAN? Odmah po usvajanju Dnevnog reda uslijedila je rasprava o tome tko ima pravo biti izabran

u novi Upravni odbor Centra. Član Upravnog odbora *Martin Bačić* je predložio da se mogu izabrati samo oni koji su i prisutni izbornoj skupštini, budući da je i stari Upravni odbor učestalo imao problema s okupljanjem neophodnog kvoruma za rad. Drugi su pak zastupali stav kako svatko o predloženima treba glasovati po savjesti i da to ne treba mijenjati. Bačićev prijedlog je bio usvojen na Skupštini, no, po rezultatima krajnjeg glasovanja o članovima Upravnog odbora, dalo se vidjeti da su članovi ipak glasovali po svojoj savjesti (pa i za odsutne).

Iz starog Upravnog odbora ostali su: *Bela Ivković, dr. Andrija Kopilović, Josip Horvat, Olga Šram, Vojislav Temunović i Jelena Piuković*, a novi mandat su osvojili: *dr. Marko Sente, Grgo Kujundžić, Ruža Šimić, Davor Dulić, Aleksandra Lipozenčić i Sanja Lovaš*.

RAD U ZNAKU NEDOSTATKA SREDSTAVA: Izvješće o radu Hrvatskog kulturnog centra, Upravnog odbora, te vlastitom radu na mjestu predsjednika podnio je *Bela Ivković*. Predstavio je aktivnosti i probleme u radu svakog pojedinačnog odjela, istaknuvši kao najaktivniji i najbrojniji – Folklorni odjel. Ukazao je i na veliki

značaj rada pojedinih članova Centra koji su preminuli, te iza kojih je ostao vidan gubitak. Najočigledniji je u Dramskom odjelu, koji poslije smrti *Josipa Bajića* i *mr. Josipa Buljovčića* više i ne postoji. Mnogi odjeli imaju problema s nedostatkom potrebnih prostorija za rad, a taj problem je najteži zimi, kada se veći broj prostorija uopće ne zagrijava. Glazbeni odjel treba i nove instrumente, ali su financijska sredstva istaknuta kao najveća potreba Centra. *Bela Ivković* je istaknuo kako Pokrajina i Republika Srbija ne pomažu rad HKC-a, Općina Subotica dotira nedovoljno, a Republika Hrvatska pomaže s neznatnim sredstvima. Naveo je kao primjer da »Bunjevačko kolo« i dandanas nije namirilo svoja dugovanja oko organiziranja prošlogodišnje »Dužijance«, a već se uveliko organiziraju manifestacije ovogodišnje žetvene svečanosti. Kao problem je spomenuo i izuzetno lošu naplatu članarine, te je ustvrdio da, ako je pravilo »Koliko novaca, toliko muzike«, u »Bunjevačkom kolu« se dosta sviralo. Ustvrdio je kako na temelju svega kroz što prolazi i kako se snalazi, Centar zaslužuje prolaznu ocjenu za svoj rad.

Govoreći o svojem predsjedničkom mandatu koji je trajao 13 godina, *Bela Ivković* je rekao kako nije očekivao da će tako dugo obnašati tu dužnost, no, da je ponosan što je za njegova čelništva u ime institucije vraćen pridjev – hrvatski, što su spojene crkvena i civilna »Dužijanca«, te što je bar djelomice renoviran Centar. Okupljenima se zahvalio na suradnji, rekao kako se više ne želi kandidirati te da smatra kako se treba osvježiti ekipa koja će upravljati Centrom.

Prema izvješću predsjednika Nadzornog odbora *Paje Đuraševića*, tijekom protekle godine ukupni su prihodi iznosili 4.287.000 dinara, nenaplaćenih potraživanja Centar nema, ali dugovanja ima i to najviše za režije i troškove organiziranja »Dužijance«, koja je najskuplja manifestacija »Bunjevačkog kola« budući da svake godine obuhvaća preko dvadeset manifestacija.

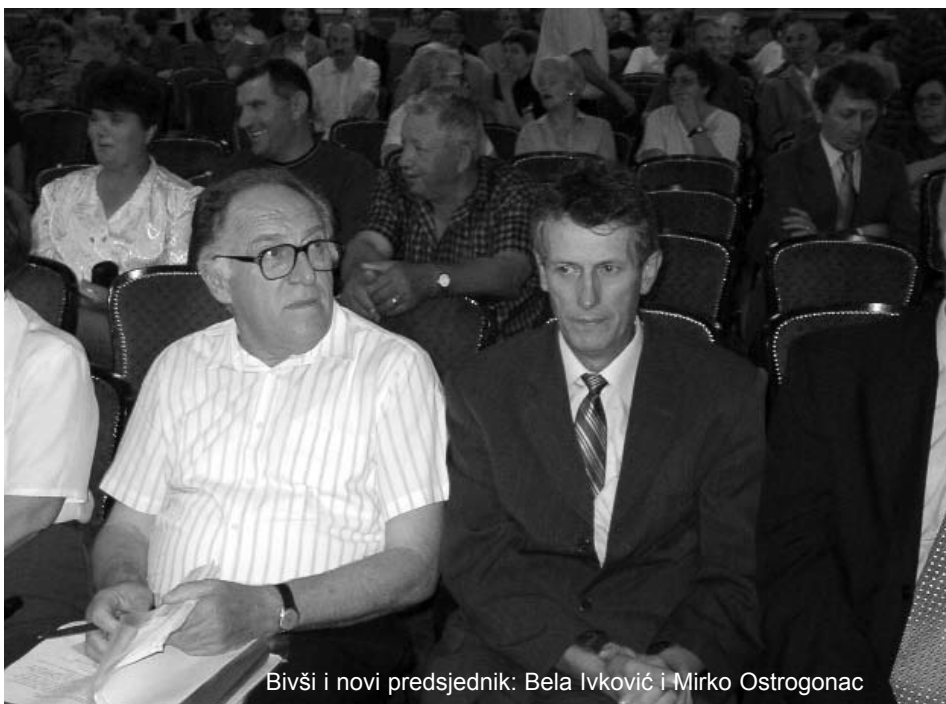

RADITI NA PRIORITETIMA: Plan rada za predstojeće razdoblje je podnio (tada još) član Upravnog odbora Mirko Ostrogonac koji je kao prioritet istaknuo nužnost rješavanja sustava plinskog grijanja, sređivanje fasade, rekonstrukciju dvorane u kojoj se održavaju probe Folklornog odjela, ulaganja u nabavku instrumenata, edukaciju koreografa, osiguravanje prostora za rad pojedinih odjela, aktivniji rad na kvalitetnijoj informatičkoj pismenosti članova Centra...

Upravni Odbor je predložio popis imena za novi saziv ovoga organa, a okupljeni su članovi predlagali i svoje kandidate koji na kraju (svi do jednog) nisu prošli. Pojedinci su zahtijevali i da se nitko od članova prošlog Upravnog odbora ne nađe u novome, no, nakon tajnog glasovanja je utvrđeno da je prošao prijedlog Upravnog odbora sa šest starih i šest novih članova.

Novo rukovodstvo »Bunjevačkog kola«

Nakon trinaest godina vršenja dužnosti predsjednika Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« Belu Ivkovića je na tom mjestu zamijenio Mirko Ostrogonac. Članovi novoizabranog Upravnog odbora su (iz prethodnog mandata): Bela Ivković, dr. Andrija Kopilović, Josip Horvat, Olga Šram, Vojislav Temunović i Jelena Piuković, a novi mandat su osvojili: dr. Marko Sente, Grgo Kujundžić, Ruža Šimić, Davor Dulić, Aleksandra Lipozenčić i Sanja Lovaš.

Bivši i novi predsjednik: Bela Ivković i Mirko Ostrogonac

U raspravi, koja je uslijedila po iznošenju izvješća o proteklom radu i planovima za buduću, najprije je uslijedilo niz konfuznih informacija o tome treba li i na koji način koristiti prostorije pokraj Galerije dr. Vinko Perčić, kome je pokojnik to ostavio na korištenje, što stoji u ostavinskom ugovoru, tko ga je potpisao, i na kraju, tko je pokrao eksponate iz Galerije. Ispostavilo se da su hrvatske institucije paralelno, bez međusobnog dogovaranja, nastojale pro- naći neko rješenje ili objašnjenje za slučaj Galerije dr. Vinko Perčić, te su na kraju ipak zaključili kako im ne vrijedi ulaziti u dublju raspravu o tome.

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *mr. Josip Ivanović* je pozitivnim ocijenio dosadašnji amaterski rad u »Bunjevačkom kolu«, ističući kako je vrijeme i za profesionalizaciju, dok je predsjednik DSHV-a Petar Kuntić naglasio kako u svim hrvatskim institucijama ima puno posla, da poslije političkog ujedinjenja u hrvatskoj zajednici više nema mi i vi, te da se svi oni kojima nacionalni interesi nisu na prvom mjestu trebaju skloniti s dužnosti.

Beli Ivkoviću se na svemu učinjenom za vrijeme mandata predsjednika Centra zahvalio *Lazo Vojnić Hajduk* koji je kazao, kako ne treba zaboraviti da je on na tu dužnost došao početkom devedesetih i da je uspio sačuvati Centar na putu i usmjerenjima, koja su postavljena još 1970., unatoč svim političkim previranjima. Bilo je još nekoliko pohvala iznijetih na račun predsjedavanja bivšeg predsjednika, no, čulo se i kako novo rukovodstvo treba konačno odrediti prioritete u djelovanju, kako bi se što efikasnije radilo i da se novi članovi UO trebaju »vezati« za rad pojedinih odjela, kako bi rješavali konkretne probleme, a ne samo dolazili na svoje sjednice. Bilo je i uvredljivih riječi uz isticanje osobnih zasluga, no, rasprava je završena jednoglasnim usvajanjem podnijetih izvješća i planova.

Čekajući konačno zbrajanje glasova tajnog glasovanja, broj članova se poslije tro-satnog zasjedanja drastično smanjio, no, za neke je to bio trenutak potvrde da su skupili dovoljan broj glasova i našli se u novom Upravnom odboru Centra, kojega će u novom mandatu voditi Mirko Ostrogonac.

Vlč. dr. Andrija Kopilović, predsjedavajući Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«

Dar i otajstvo svećeničkog zvanja

Učiteljska služba u Crkvi je bitni sadržaj moje doktorske disertacije *
Izdavačka djelatnost je najplodnija, ali i najteža zadaća sada u Institutu *
Teološki fakultet na ovim prostorima je potreba *
Živimo u vremenima koja su izazovna. Ti izazovi ne čekaju

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Vlč. Andrija Kopilović rođen je 1941. godine u Bajmoku, osnovnu školu završio je u Bajmoku, a Klasičnu vjersku gimnaziju u Zagrebu. Katolički teološki fakultet završio je u Zagrebu i diplomirao 1966. godine. Za svećenika je zaređen 8. prosinca 1966. godine u Subotici po biskupu Matiji Zvekanoviću, a na ređenju mu je propovijedao tadašnji pomoćni zagrebački biskup, a kasnije nadbiskup i kardinal Franjo Kuharić. Vraća se u Zagreb na postdiplomske studije iz dogmatike, ali ga biskup Zvekanović poziva prije završetka studija na dužnost profesora Vjeronauka i Povijesti umjetnosti u Biskupijsku klasičnu gimnaziju »Paulinum« u Subotici i za ceremonijara subotičke katedrale, te za pripremu velike proslave ustanoavljenja Subotičke biskupije (30.6.1968. godine). Za upravitelja župe u Aleksandrovu sa zadaćom izgradnje nove crkve postavljen je u siječnju 1969. godine. Tada je imenovan i katehetom subotičke mladeži. Bio je član nekoliko vijeća Biskupske konferencije Jugoslavije, a nakon raspada te države član je u tri vijeća Biskupske konferencije Srbije i Crne Gore, a od osnutka

Teološko-katehetskog instituta prorektor je hrvatskog odjela i profesor Dogmatike i Liturgike. Doktorirao je 24. lipnja ove godine na Papinskom sveučilištu u Krakovu.

HR: Što Vas je potaknulo da se opredijelite za vršenje svete službe u zajednici Crkve?

Pitanje svećeničkog zvanja je otajstvo. Onaj tko ga nije osjetio teško da ga može i razumjeti. To zvanje je, kako Ivan Pavao II. uvijek kaže: »I dar i otajstvo!« Jednostavno nosio sam u sebi želju biti svećenik, od rane mladosti sam angažiran u Crkvi i nikada nisam posumnjao da je to moj životni put. Radostan sam i sretan svećenik i što se kaže, kad bih se sto puta rodio uvijek bih to bio, samo vjerujem uvijek bolji i bolji.

HR: Kada ste magistrirali i što je bila tema Vašeg rada?

Na postdiplomskom studiju u Zagrebu prof. dr. Ivan Golub me je oduševio za Hrvata, protestantskog teologa, Matiju Vlačića Ilirika. Naime, u nauci II. vatikanskog sabora jedna od najjačih poruka je na-

uka o Crkvi. Zanimljivo, taj naš sunarodnjak imao je vrlo jasne i dalekovidne ekleziološke tvrdnje koje bi bile za ovo vrijeme pravo obogaćenje u smislu uspoređenja na uku o Crkvi kod Matije Vlačića Ilirika i na uku II. vatikanskog sabora. Tada sam izabrao temu magistarskog rada: »Matija Vlačić Ilirik i njegova nauka o Crkvi u djelu 'Katalog svjedoka istine'«, koju sam doradio kao magistarski rad i obranio prigodom stjecanja licencijatskog stupnja 14. rujna 2002. godine na Papinskoj teološkoj akademiji u Krakovu kao obvezatnom stupnju na putu prema doktoratu.

HR: Obranili ste 24. lipnja doktorsku disertaciju na Papinskom sveučilištu u Krakovu s temom - o služenju kardinala Kuharića koji je svjedok Crkve 20. stoljeća u hrvatskom narodu. U Vašoj kolumni u tjedniku »Hrvatska riječ« napisali ste kako se osjećate njegovim dužnikom. Obrazložite što osvjetljava Vaš doktorski rad o svećeništvu kardinala Kuharića?

Točan naslov disertacije je: »Kristova Crkva u službi naroda Hrvata – kardinal Kuharić svjedok Crkve XX. stoljeća«. Kada sam već bio spreman nastaviti doktorsku tezu na proučavanju ekleziologije Matije Vlačića Ilirika, umro je kardinal Kuharić. O njemu, njegovom djelu i velikom značaju za noviju hrvatsku povijest pričao sam svom mentoru prof. dr. Andrzej Napiórkowski i tada mi je on rekao: »Vi ste njegov dužnik!« I tada sam se odlučio za ovu radnju. Kardinal Kuharić je osoba koja je 'teološki izazovna'. Naime, formiran je u teološkom smislu u vrijeme nauke o Crkvi velikog pape Pija XII. Školovan je u vrijeme Kraljevine Jugoslavije. Zaređen je za vrijeme komunističke vladavine. Služio je Crkvi u najtežim vremenima progonstva, sudionik je II. vatikanskog sabora i postavljen je za najodgovorniju službu prvog biskupa Crkve u Hrvata u vrijeme kada je nauku i ideje II. vatikanskog sabora trebalo ugraditi u temelje velike obnove Crkve novog milenija. To je mogao samo čovjek koji je, snagom biskupskoga reda i svoje učiteljske službe u Crkvi, te 'teologa na koljenima', tako uspješno sproveo nauku i ideje, kao što je to učinio kardinal Kuharić. Teško je vjerovati da bi, bez izuzetne suradnje na vlastitoj samoizgradnji, uloge milosti i molitvenog života u vrijeme kada je učiteljska služba u Crkvi teološki

kontroverzna, mogao netko tako čvrsto stati na braniku Crkve, čovjeka i Domovine, kao što je to bio kardinal Kuharić. Dakle učiteljska služba u Crkvi je bitni sadržaj moje disertacije.

HR: Predsjedavajući ste Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«. Kako se odvija izdavačka djelatnost Instituta?

Jedna od najčasnijih kulturnih institucija naše mjesne Crkve je svakako spomenuti Institut. Njegova djelatnost je više manje poznata. Svi odjeli Instituta su aktivni što se lako može vidjeti iz manifestacija i plodova rada koji su, rekao bih, dnevno prisutni u našoj zajednici. Izdavačka djelatnost je najplodnija, ali je i najteža zadaća sada u Institutu. Nevjerojatna je istina da izdavačka djelatnost počiva sva na volonterstvu i na prosjačkoj torbi. Pravo je čudo i znak osobite prisutnosti Božjega blagoslova da ljudi okupljeni oko izdavačke djelatnosti imaju tolike snage, ljubavi i motiva raditi požrtvovno, bez adekvatne naknade i bez ijednog zaposlenog djelatnika. Izvor financiranja su isključivo darovi. Ja u toj djelatnosti prepoznajem znak Božje ljubavi prema nama. Dokle tako izdržati ne znam, ali to što je do sada urađeno je vrijedno poštovanja i divljenja. Svakako računamo i planiramo redovitiji, kvalitetniji i bolji rad. Planova je puno, a mogućeosti malo. Božja dobrota i ljudska ljubav i darežljivost sada su na pomoći, a nadamo se zauzetosti odgovornih u našoj zajednici da će Institut i dalje raditi na opće dobro Naroda.

HR: Što je Vaše mišljenje o ekumenizmu, nastojanju oko suradnje, zbližavanja i jedinstva kršćanskih crkava kao dijaloškom naporu unutar kršćanskih crkava.

Vidite, živimo u vremenima koja su izazovna. Ti izazovi ne čekaju, nego od nas kršćana iz svih Crkava traže konkretne i adekvatne odgovore. Danas je jasno više nego ikada da razdijeljeno kršćanstvo nema autentičnu dimenziju navještaja Krista. Stoga pitanje ekumenizma nije pomodarstvo, nego za nas vjernike božanska zadaća. Ekumenizam je 'hod zajedno'. Svatko u svojoj Crkvi nastoji živjeti savršenije i autentičnije svoju vjeru, a u duhu upoznavanja, uvažavanja i prihvaćanja, događa se zbližavanje i zajedničko svjedočenje da propovijedamo ili još bolje svjedočimo istoga Krista. To je taj unutar crkveni dijalog koji je danas intenzivan i hvala Bogu u sponu je. To je postulat vjere i opravdana kršćanska nada da će Bog učiniti ono što mi ljudi na žalost ne možemo. Ali je jedinstvo, ako hoćete, ne ljudska nego 'Božja inicijativa'. On će je privesti ostvarenju.

HR: Što sve odlikuje Crkvu koja zajednicu?

Na ovo pitanje koje je vrlo značajno ipak bih odgovorio vrlo kratko. Crkva je ponajprije zajednica Isusovih učenika. Nekada

se govorilo o kršćanstvu kao o religiji, međutim, ono nije religija, makar ima i elemente religije. Kršćanstvo je vjera. Temelji se na osobnom odnosu prema Kristu, na relaciji: Ti – ja. Bez osobnog stava prema Kristu nema vjere ni povjerenja, jer vjera nije skup vjerskih istina, nego življenje vjerskih datosti. Međutim, danas Ivan Pavao II. navješćuje treću razinu kršćanstva, a ona je u biti kako papa kaže: »Nasljedovanje Krista!« Iz činjenice nasljedovanja nastaje i svjedočenje, a Crkva današnjice mora biti svjedočka ili je neće biti. Dakle, svjedočenje životom Isusa Krista i služenje čovječanstvu njegovim – poslanje je Crkva našega vremena.

HR: U novom europskom ustavu nisu spomenuti kršćanski korijeni kontinenta. Što je Vaše mišljenje o odbacivanju povijesne činjenice i kršćanskog identiteta europskih naroda? Ovo pitanje je bolno. Čuju se mnogi protesti i nezadovoljstva. Jasno da me kao Europljanina i više kao kršćanina ovo pitanje tišti a činjenica boli. Kada se netko odrekne svoje prošlosti, kada se odrekne svojega korijena, kako se može nadati budućnosti? U smislu identiteta te mogućnosti više nema. Nalazimo se u vremenu sličnom vremenu *Grgura Veličkoga*. Hoće li Europa moći ponuditi novim narodima koji nezaustavljivo dolaze u Europu (a ona biološki izumire) one vrijednosti koje je kršćanstvo ponudilo u vrijeme seobe naroda? Sumnjam, ako se već prije 'seobe' odriče svoga identiteta. No nisam čovjek pesimista. Nadam se da će taj nedostatak i taj grijeh povijesti europskih struktura moći nadoknaditi živa Crkva, i to je danas za Crkvu najveći izazov i najvažnija zadaća.

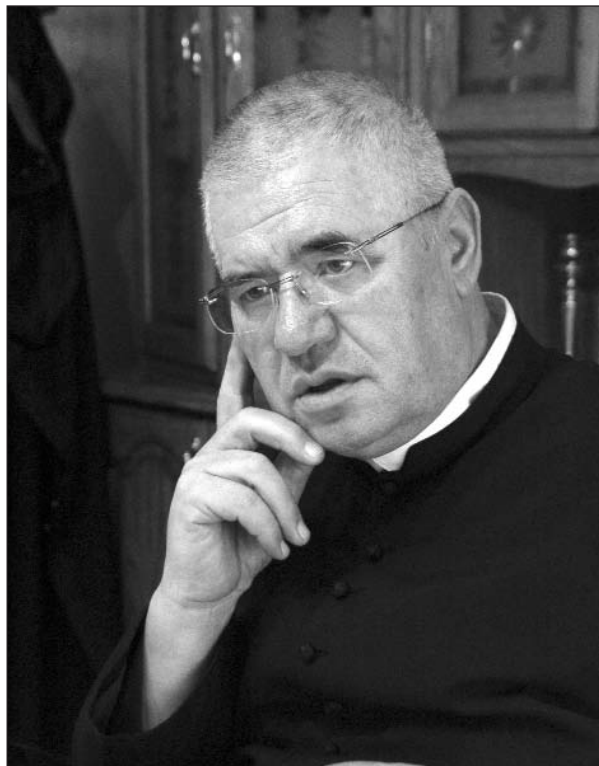
HR: Smatrate li da je crkvena umjetnost, osim možda graditeljstva, u zastoju. Mislim prije svega na kiparstvo, slike, mozaike i vitraže. Je li sve manje nastojanja da se u samom djelu vidi njegova sakralna svrha i je li sve manje vrhunskih umjetničkih djela koja su nastala za potrebe crkve i bogo-sluzja?

Na ovo pitanje se može odgovoriti na dvije razine. Na našim prostorima je svakako sve u zastoju. Razlog je jasan. Međutim, u općecrkvenim razinama i u bogatijim zemljama Europe i svijeta u procvatu je kršćanska umjetnost u svim vidovima. Crkva, kako u povijesti tako i danas, i nadahnjuje i oplođuje umjetnost. Jasno da sve opasnosti, koje prijetu umjetnosti u cjelini, prijetu i crkvenoj umjetnosti. Međutim, njena sakralnost je sretna okolnost da se ne može podrediti čisto tržišnim zahtjevima. Putujući po svijetu, vidio sam mnoga i veličanstvena umjetnička djela najnovijeg

vremena koja zadivljuju i vrlo su funkcionalna, a zadržala su sve oznake sakralnoga. Dakle, crkvena umjetnost i danas živi i nadahnjuje.

HR: Prožimanje religije i kulture je konstanta kroz povijest. Je li religija uvijek inplantirana u neku kulturu? Nakon Drugoga vatikanskog koncila Katolička crkva traga za skladnim oblikom inkulturacije. Molim Vas pojasnite.

Religija i kultura su se uvijek prožimale. Međutim, danas postoji jedan duboki razlog za evangelizaciju kulture. Što se tiče

utjelovljenosti vjere u konkretnu kulturu, to je naravni proces, da je drugačije bilo bi nasilje, ali utjelovljenje vjere u konkretnu kulturu je u isto vrijeme i obogaćenje te kulture, ali vrijedi i obratno. Ta uzajamnost se zove inkulturacija. Međutim, to nije skroz nova pojava. Još u vrijeme misija iz XV. stoljeća već je u Kini započeo proces inkulturacije (p. Ricci). Šteta što u vrijeme kolonijalizma ni Crkva ni društvo nisu prepoznali bogatstvo mogućnosti inkulturacije. Vjerojatno bi povijest svijeta izgledala drugačije. Od davnih vremena 'pokusa' danas je nastala pastoralna praksa da je inkulturacija put Crkve.

HR: Što u kršćanstvu znače vjerska otajstva?

Naša vjera je otajstvo. Naime, mi se naslanjamo s povjerenjem na Božju riječ, koja je objavljena. Vjerovati Bogu, njemu se predati, Krista nasljedovati – sve je otajstvo. Otajstvo je zato što je to suradnja ljudske slobode s Božjom milošću. Stoga trebamo razlikovati kršćanstvo samo kao tradiciju ili održavanje običaja, od kršćanstva kao

modela življenja do kršćanstva koje je misionarsko i svetačko. Kršćanstvo je kao takvo Otajstvo jer je Crkva prisutnost božanske dimenzije u povijesnim okvirima.

HR: Objavljena su dva udžbenika koje ste napisali za vjersku pouku u školama. Treba li vjerska pouka imati svoje mjesto u školama?

Vjerska pouka je jednostavno prisutnost vjere u javnosti. To nije sve, ali je svakako da vjerska nauka ima mjesto tamo gdje se događa pouka i formacija čovjeka. Ona ne rješava sve, ali daje puno. Jednom riječju mislim da je to za nas sada velika ponuda i izazov. Napisao sam do sada tri udžbenika. Objavljena su dva. To je težak posao. Sada smo u stadiju pregovaranja s ministarstvima prosvjete i vjera da možemo vjeronaučne udžbenike prilagođene našim potrebama uvesti iz Hrvatske odnosno Mađarske. To će biti bolje i lakše rješenje od pisanja udžbenika.

HR: Kakvo je Vaše mišljenje o ulozi-aktivnostima laika u Crkvi? Koliko je aktivnost važna, nasuprot pasivnosti?

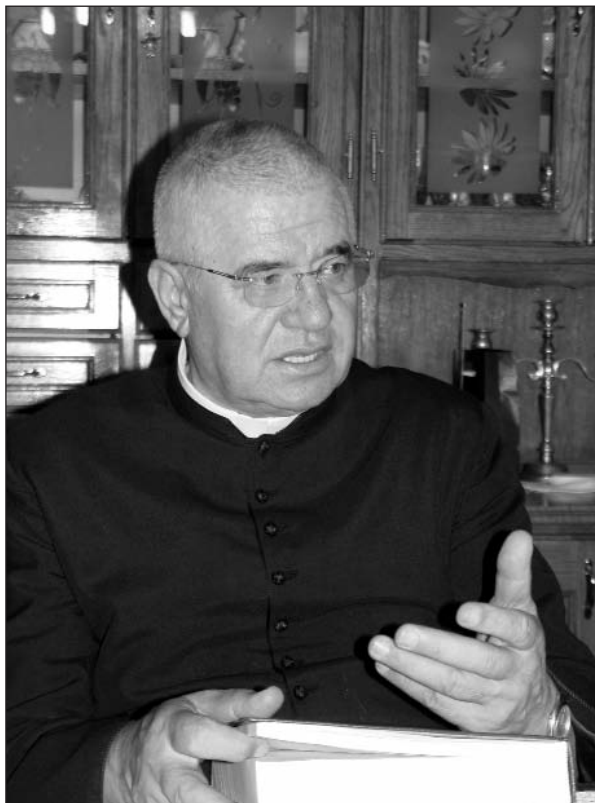
Nisam baš veliki pristalica diobe na vjernike-laika i kler. Svi smo mi jedna Kristova Crkva koji imamo različite službe u toj Crkvi. U biti ne može se biti pasivan vjernik. Svaki vjernik je snagom svoje vjere i, živeći tu vjeru u svakidašnjici, aktivan vjernik. Tko vjeru ne živi, nije ni vjernik. Međutim, ipak bih odgovorio na pitanje onako kako je postavljeno. Imate pravo. Crkvena organiziranost još uvijek ne daje dovoljno prostora za angažiranje vjernika-laika, treba puno više, ali to je suradnički poziv, a ne 'davanje ili uzimanje'. Dakle snagom sakramenata i života Crkve smo pozvani na aktivnost. Još će proći puno vremena da to shvatimo, prihvatimo i tako radimo, ali smo na tom putu.

HR: Vaše je ime u impresumu prvoga sveska Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Sokaca. Što mislite o tom projektu?

Mislim da je ovaj projekt potreban i koristan. Jasno, trebamo svi učiti i biti spremni na pouku jer je to specifična zadaća koja ima svoje neumljive norme koje se moraju poštivati, stoga mislim da trebamo svi učiniti sve, da taj projekt bude i kvalitetan i stručan jer je svakako potreban.

HR: Što je Vaša omiljena literatura u posljednje vrijeme?

Isključivo se moram baviti teološkom literaturom da bih mogao vršiti onu službu u Institutu i Biskupskoj konferenciji koje su mi povjerene. Teološka literatura je tako bogata i raznorodna da se teško mogu baviti i drugim područjima makar rado uzmem u ruku i koju knjigu iz područja filozofije i društvenih znanosti.

HR: Objavljujući kolumnu Okom svećenika u Hrvatskoj riječi, jedan ste od najučestalijih autora u tjedniku. Kako gledate na Hrvatsku riječ?

Hrvatska riječ je naš tjednik i posve razumljivo da je potrebna i čitana. Ni jedno ljudsko djelo ne može biti tako savršeno, a da ne bi moglo biti savršenije. Ono što sada radimo mislim da je dobro, a siguran sam da i želimo i nastojimo činiti sve bolje. Uspoj je moguć samo onda ako poštuemo princip postupnosti, to znači – kada se uvjerimo da je jedna rubrika ili jedan stil dobar, to zadržimo, a novo gradimo. Kada

se i to novo pokaže dobrim, idemo na drugi stupanj, dakle naprijed.

HR: Kakvo je Vaše mišljenje o Forumu hrvatskih institucija?

To je jedno od najplodnosnijih oblika suradnje hrvatskih institucija i organizacija. U retrospektivi od šest godina, danas s punom odgovornošću to možemo tvrditi. Ovoj zajednici je potrebno jedno formalno neoficijelno tijelo suradnje, dogovaranja, izmjene misli i susretanja. Ne bih htio biti neskroman, ali je Forum, koji je puno puta bez razloga osporavan, ipak premostio mnoge krize u našoj zajednici i 'rodio' sada već nužne institucije za život ove zajednice. Nije li Forum »mutatis mutandis« vršio neku vrstu poslanja Hrvatskog nacionalnog vijeća? I kolike bi inicijative bile neostvarene da nije bilo zajedničkih stavova Foruma. Dakle, on je opravdao svoje postojanje i jednu vrstu poslanja ispunio, ali treba postojati i dalje kao mjesto susreta i dogovora unutar hrvatskih institucija, baš ovakav kakav je sada i dobro je što nije institucionaliziran jer je ovako ostao prostor slobodne suradnje.

HR: Kako ocjenjujete dašnašnje stanje u hrvatskoj zajednici u Vojvodini?

Prešli smo teški put od nijekanja postojanja do konstituiranja nas, kao manjinske zajednice izvan matične domovine. To je težak put. Sada je iza nas. Pred nama su sada tek najodgovornije zadaće. Ono što me plaši je ometanje pojedinaca ili grupa koje ne vide cjelinu i opće ciljeve te u zajednicu unose razdor. Ništa nas tako ne košta skupo i ništa nam toliko ne može naškoditi kao vlastita nesloga. Najveća opasnost je manipuliranje istinom, stoga se nadam, da i ta svijest o suodgovornosti jednih za druge dolazi do razine koja će osigurati sigurnije i usklađenije korake u zajedničkom hodu i gradnji vlastite povijesti. Bogatstvo u različitosti a jedinstvo u poštovanju čini nas narodom i zajednički interesi i stavovi prema drugima čine nas korisnim članovima društva u kojem živimo. Postoji temelj ovoga puta kojim se sada ide i stoga sam radostan da će se uspjeti i dalje što mi je i molitva i želja. ■

Osnivanje Teološkog fakulteta u Subotici

Teološki fakultet na ovim prostorima je potreba. Crkveni zakon dapače predviđa da svaka biskupija ima svoje teološko učilište i bogosloviju. Jasno, to je u našim uvjetima nemoguće, ali je jednako tako nelogično da na razini jedne države ne postoji nijedno katoličko učilište na najvišoj razini. Fakultet je potreban radi formacije budućih svećenika, ali još više radi mogućnosti studija teologije vjernika – laika. Za tu svrhu formiran je Inicijativni odbor za osnivanje Teološkog fakulteta Biskupske konferencije SiCG (25. veljače 2002. godine) na čijem čelu je nadbi-

skup msgr. Stanislav Hočevar, a ja sam koordinator. Postoji odluka Biskupske konferencije za osnivanje fakulteta i sada su u završnom stadiju dogovori s Papinskim lateranskim sveučilištem u Rimu, kao svojim matičnim učilištem. Plan je da fakultet bude ovdje u Subotici. Zadovoljan sam s dosada prijednim putem, prihvatom ove ideje u našem gradu i sve je to razlog utemeljene nade da će se plan uskoro ostvariti. Odgovornost je velika, ali je to za nas imperativ. Prijedni put je dokaz da možemo i ako Bog da bit će!

Veleposlanik RH u SiCG

Brzina ulaska u EU ovisi o ispunjavanju zahtjeva

BEOGRAD – Hrvatsku nakon što je dobila status kandidata za Europsku uniju čeka težak posao, a brzina ulaska u EU ovisit će samo o hrvatskom napretku u ispunjavanju zahtjeva, izjavio je u intervjuu beogradskom dnevniku »Danas« od petka veleposlanik RH u Srbiji i Crnoj Gori *Tonči Staničić*.

Od Hrvatske se, osim predaje haaškog optuženika Ante Gotovine, očekuju i »dodatni naponi u realizaciji manjinskih prava, povratku izbjeglica, reformi pravosuđa, regionalnoj suradnji i borbi protiv korupcije«, kazao je Staničić, naglasivši da su ti ciljevi i »strateško opredjeljenje Vlade«. Kad je o vraćanju stanaških prava izbjeglim Srbima riječ, ona im sigurno neće biti vraćena, jer je to »pravno nemoguće«, kazao je Staničić.

»Međutim, Vlada će vrlo skoro ponuditi najbliži mogući ekvivalent - dakle svi koji se žele vratiti moći će se vratiti i dobiti odgovarajući smještaj, pravnim rječnikom rečeno – stambeni prostor na uživanje. Isto tako će im se omogućiti da pod najpovoljnijim mogućim uvjetima kupe stan u Hrvatskoj. Ne mogu govoriti o detaljima jer ih ne znam, ali bit će učinjeno najviše što je moguće«, kazao je hrvatski veleposlanik, naglasivši da je »posljednjih godinu, dvije po pitanju povratka izbjeglica napravljeno više nego ikada dosad«, a i stanje sigurnosti povratnika se poboljšalo.

»Rat je završen (...) i vodi se još samo na zidovima grafitima. Ne vjerujem da su moguće bilo kakve teške posljedice za one koji se žele vratiti«, rekao je Staničić i podsjetio na teška ratna stradanja.

»Ima puno izuzetno teških ljudskih tragedija, cijele obitelji su nestale s lica zemlje (...). Nekom njihovom bliskom jako je teško objasniti da se netko, tko je možda i

Tonči Staničić

sudjelovao na suprotnoj strani, može vratiti. Neke stvari, teške posljedice rata uključujući i ovu o kojoj govorimo, ipak moramo prepustiti vremenu, ali duboko sam uvjeren da su prošla vremena kada su se ljudi trebali osjećati nesigurno. Osim toga, ako se nekakav incident i desi, Hrvatska je pravna država, u tom segmentu policija dobro radi svoj posao što smo zadnjih nekoliko mjeseci imali prilike vidjeti na nekim sporadičnim incidentima i mislim da se ljudi zaista mogu osjećati sigurno«, kazao je veleposlanik Staničić.

Kad je o granicama riječ, Hrvatska »bez ikakve rezerve prihvaća objašnjenje« da je zamjena vojske policijom pitanje novca, ali je »možda čak i veći problem od prisutstva vojske pitanje gdje se ta granica nala-

zi« u sjevernom dijelu na Dunavu i oko Dunava, pri čemu Hrvatska prihvaća zaključak Badinterove komisije da nakon raspada bivše SFRJ granice republika postaju granice neovisnih država.

»Svaki pokušaj mijenjanja granica bio bi, s obzirom na to, neprihvatljiv«, kazao je Staničić, precizirajući da granicu treba utvrditi i obilježiti »i nakon toga je otvoriti u svakom pogledu – da uspostavimo potpuno slobodan malogranični promet, a onda i da učinimo sve da granica postane neprimjetna«.

Upozorio je da nije pametno dirati granicu i pregovarati o njoj jer bi to mogao biti vrlo opasan presedan.

»Još uvijek ne možemo reći da je naša regija stabilna. Postoji cijeli niz takvih mjesta koja su vrlo osjetljiva. Ako otvorimo pitanje mijenjanja granica na Dunavu, možda time otvorimo Pandorinu kutiju s nesagledivim štetnim posljedicama za naše zemlje i regiju«.

Hrvatska ni na koji način ne želi utjecati na bilo koji način na političku situaciju u Srbiji, ali želi da se situacija što prije stabilizira, »da i državna zajednica i njezine članice imaju stabilne i trajne vlade, kako bismo se mogli koncentrirati na unaprjeđenje bilateralnih odnosa. Naravno da otvorenih očiju i ušiju pratimo što se događa i naravno da imamo svoje prioritete i svoje želje, ali nitko niti želi niti se smije miješati u unutarnje stvari ove zemlje«, kazao je hrvatski veleposlanik u intervjuu »Danasu«, te dodao: »Što se tiče priča o granici na liniji Karlobag-Karlovac-Ogulin-Virovitica, ne znam što reći. Uvijek sam imao peticu iz povijesti, ali o takvoj granici nisam učio. Uputio bih na moj prethodni odgovor o granici na Dunavu i oko Dunava«.

(Hina)

Nakon 13 godina

Vlakom do hrvatskog primorja

Poslije 13 godina, građani Srbije ponovno mogu direktno putovati vlakom za Rijeku i Split.

Prvi voz krenuo je prošlog petka, a prometovat će tijekom ljeta, odnosno do 4. rujna. Ukoliko zanimanja bude i kasnije, ŽTP vjerojatno neće ukinuti liniju. Putnici kažu da je na taj način mnogo olakšano putovanje do hrvatskog primorja. Neki od njih kažu da je autobusni prijevoz jeftiniji od vlaka, ali i da je putovanje vlakom zgodnije.

Iz Beograda vlak polazi petkom u 18.50, u Rijeci je u pola šest ujutro, a u Splitu 4 i pol sata kasnije. Iz Hrvatske ka Srbiji, vlak polazi subotom.

Šef željezničke stanice Beograd *Miroslav Stojičić* kaže za B92 da bi ponovni polazak ka hrvatskom primorju trebalo smatrati povratkom tradicionalnih linija. »Vidjet ćemo kako će se situacija odvijati, vlak će prometovati petkom. Zainteresiran sam da vidim kako će biti u nedjelju ujutro, pa i sljedećeg petka. Mislim da je to pozitivno i mislim da ne treba puno komentirati, nego gledati kako možemo proširiti suradnju i da nastojimo da vrijeme tog putovanja bude što kraće«, kaže Stojičić.

Cijena karte u jednom smjeru je 30 eura, povratna je 49. Za prijevoz automobila potrebno je izdvojiti još 40 eura, odnosno 75 za oba smjera.

Na ovoj sednici Skupštine Vojvodine

Prenijeta osnivačka prava medija manjina

Skupština Vojvodine usvojila je u utrak prijedloge odluka o prenošenju osnivačkih prava nad medijima na jezicima nacionalnih manjina.

Prava se prenose na manjinska nacionalna vijeća. Sa Skupštine Vojvodine na manjinska nacionalna vijeća prenijeta su osnivačka prava nad Javnim poduzećem (JP) »Magyar szo«, JP »Het nap«, Novinsko-iz-

davačkom ustanovom (NIU) »Hlas ljudu«, NIU »Ruske slovo«, NIU »Libertatea«, NIU »Hrvatska riječ«, kao i NIU »Them«. Za prijedloge odluka glasovali su zastupnici Demokratske stranke i Saveza vođanskih Mađara, dok su uzdržani bili predstavnici Lige socijaldemokrata Vojvodine i Demokratske stranke Srbije.

Protiv prenošenja osnivačkih prava na

manjinska nacionalna vijeća izjasnile su se i redakcije listova »Ruske slovo«, »Libertatea« i »Hlas ljudu«, ocijenivši da će financiranje tih listova biti dovedeno u pitanje, ukoliko im osnivač više ne bude Skupština Vojvodine. Redakcijama tih listova u sličnom zahtjevu priključio se i štrajkački odbor lista »Magyar szó«.

Konstituiran Odbor za informiranje HNV-a

Uz nazočnost predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća mr. sc. Josipa Ivanovića i predsjednika IO HNV Laze Vojnić Hajduka 30. lipnja, u

Uredu HNV-a u Subotici, konstituiran je Odbor za informiranje HNV-a.

Predsjednik odbora je književnik Milo van Miković, a članovi su Lazar Merković, Josip Pekanović, Marko Berberović i Slaven Dulić. Nakon što je usvojen poslovnik o radu Odbora, Miković je izložio koncepciju rada Odbora koji će se baviti svim onim stvarima koje će se ticati profesionalnih informativnih kuća koje već imamo, zatim problematikom osnivanja informativnih kuća koje još nemamo a trebamo ih imati, te strategiji predstavljanja hrvatske zajednice prema drugima kako u tuzemstvu tako i u inozemstvu. Miković je najavio da će za desetak dana biti sastavljen

program rada ovog Odbora nakon čega će se o njemu raspravljati na sljedećem sastanku.

Na sastanku je posebno istaknuta važnost televizijskog programa, koji za sada još jedino hrvatska zajednica u Vojvodini nema na Televiziji Novi Sad, te je rečeno da ovaj medij treba staviti i u fokus budućeg rada Odbora kako bi se hrvatska riječ čula i preko televizije. Sadašnji termini prikazivanja jedine emisije na TV Novi Sad, TV Divani, dva puta mjesečno su izuzetno nepovoljni, i barem bi se trebalo osigurati da svake nedjelje bude jedna emisija, rekao je Pekanović.

J. D.

Incident u Temerinu

Novosađanin Zoran Petrović (37), žrtva izživljavanja u Temerinu, oporavlja se od povreda na Odjeljenju abdominalne kirurgije Kliničkog centra i njegovo sadašnje zdravstveno stanje liječnici opisuju kao stabilno.

U Klinički centar je dovezen u subotu ujutro, nakon što ga je patrola policije pronašla u bočnoj uličici kraj Pijačnog trga u Temerinu, nagog i isprebijanog, sa vrećom na glavi i drvenom palicom zabodenom u anus. Odmah nakon što je prevezen u Klinički centar, Petrović je imao operaciju debelog crijeva, a sanirane su mu i povrede lica. Počinitelji ovog zločina: József Urac (29), Ilés Zsolt (25), Zoltán Szakal (24), István Máriás (21) i Árpád Horvát (19), svi iz Temerina, uhićeni su u nedjelju nakon prijave prodavalaca sa tržnice da se na mjestu zločina raspituju i vrzmaju sumnjivi mladići. Okružni sud u Novom Sadu im je odredio pritvor do 30 dana.

Incident, u kome je Zoran Petrović brutalno pretučen, i pored otvorenih apela, dobio je političku konotaciju. Dok je za mjenik predsjednika SRS-a Tomislav Nikolić optužio tužiteljstvo da prikriva informacije o ovom incidentu, Odbor za sigurnost Skupštine Vojvodine podržao je istražne organe i najavio da će svoju konačnu odluku donijeti nakon završetka istrage.

Tadić poziva Mesića na inauguraciju

Boris Tadić izjavio je da će posjet Zagrebu biti među prvim, ako se tako dogovori sa hrvatskim predsjednikom Stjepanom Mesićem.

Novoizabrani predsjednik Srbije izjavio je da bi ovaj »izuzetno važan posjet morao smekšati balkanske odnose u jugoistočnoj Europi«. »Ovi izbori su, na neki način, bili i nametanje novog političkog stila u odnosima Srbije i Hrvatske. U ovom trenutku nije važno tko će kome prvi, važno je da se Mesić i ja sastanemo i razgovaramo«, rekao je Tadić u intervjuu zagrebačkom »Večernjem listu«.

On je kazao da bi do tog susreta trebalo doći uskoro, već na njegovoj predsjedničkoj inauguraciji, na koju će »biti pozvan i predsjednik Mesić«.

U intervjuu Hrvatskoj televiziji Tadić je rekao da će se zauzeti da i nacionalne manjine u Srbiji dobiju svoje predstavnike u parlamentu, jer je to »europski princip« koji jedino može pomoći i boljem položaju Srba u Hrvatskoj. »Za Srbiju je važno da status srpske manjine u Hrvatskoj bude zagarantiran, pa je princip reciprociteta način koji osigurava takvu zagarantiranost«, rekao je Tadić.

Održana sjednica nacionalnih vijeća u Novom Pazaru

Potpisan protokol o suradnji vijeća

Na poziv predsjednika Nacionalnog vijeća bošnjačke nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori *dr. Sulejmana Ugjanina*, sastali su se u Novom Pazaru 21. lipnja 2004. godine predsjednici nacionalnih vijeća manjina u Srbiji i Crnoj Gori Bugarskog nacionalnog vijeća *dr. Angel Josifov*, grčkog *Ana Trifunović*, hrvatskog *mr. Josip Ivanović*, mađarskog *László Józsa*, romskog *Vitomir Mihajlović*, rusinskog *Rafail Ruskovski*, slovačkog *Ana Tomanova* *Makanova*, predstavnik Rumunjskog nacionalnog vijeća umjesto predsjednika *Danijela Petrovića* bio je *Marčel Dragan* a sastanku je kao gost iz albanske nacionalne zajednice prisustvovao i *Behlul Nasufi*, direktor Doma kulture u Preševu.

Na sastanku su predsjednici ocijenili dosadašnje zajedničke aktivnosti nacionalnih

vijeća vrlo djelotvornim i efikasnim, jer su dovele do početka uspostavljanja partnerskih odnosa između predstavnika nacionalnih manjina i države i njenih tijela. Potpisan je Protokol o suradnji nacionalnih vijeća, na osnovu kojeg će biti institucionalizirana suradnja u područjima službene uporabe jezika i pisma, obrazovanja i formiranja, zaštiti i afirmaciji kulturne baštine i tradicije i djelotvornog učešća u javnom životu. U tom cilju dogovoren je i projekt otvaranja zajedničke kancelarije u Beogradu, kako bi se iskoristilo prisustvo važnih vladinih i nevladinih, domaćih i međunarodnih organizacija i medija za zajedničke ciljeve.

Osim toga usvojena je i preporuka da svi koji u ime manjinskih zajednica budu sudjelovali u izradi Ustavnog teksta za minimum manjinskih prava uzmu standarde in-

korporirane u Ustavnoj povelji, u Povelji o ljudskim i manjinskim pravima i Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina.

I na kraju zaključeno je da nacionalna vijeća neće predložiti svog kandidata za Nacionalni prosvjetni savjet do formiranja Centra za obrazovanje i odgoj na jezicima nacionalnih manjina pri Ministarstvu prosvjete i sporta, koji bi predlagao ministru prosvjete nastavne planove i programe i udžbenike za nastavu na jezicima nacionalnih manjina sukladno s praksom i standardima europskih zemalja.

Za koordinatora do iduće redovite sjednice izabran je Josip Ivanović, a sljedeći sastanak zakazan je za 3. rujna 2004. godine u Subotici.

J. D.

Studiranje u Hrvatskoj

Stipendije za nacionalne grupe predmeta

Iz Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske nedavno je upućeno pismo s odgovorima na zahtjeve i pitanja koja je Hrvatsko nacionalno vijeće uputilo vezano uz studente iz Vojvodine i Boke Kotorske i pomoć nastavnicima hrvatskog jezika i književnosti u Vojvodini, kazao je predsjednik HNV-a *mr. sc. Josip Ivanović*. U odgovoru se kaže da je osiguran smještaj i prehrana za kandidate Hrvate iz Srbije i Crne Gore za razredbene ispite tijekom srpnja i rujna 2004, te da pristupnici iz hrvatske dijaspeore imaju pravo upisa na studij u statusu redovitih

studenata uz potporu Ministarstva pod uvjetom da pređu razredbeni prag. Za upisane studente je osigurana kvota od 80 mjesta u studentskim domovima za akademsku godinu 2004./2005., a prema mogućnostima i nešto više, ukoliko se ukaže za to potreba. Stipendije će se odobravati sukladno dosadašnjoj praksi, a uvjet za stjecanje stipendije, osim pripadnosti hrvatskoj nacionalnoj manjini, za redovni studij je upis na studij iz nacionalne grupe predmeta što uključuje: hrvatski jezik i književnost, povijest, zemljopis, etnologiju, glazbene i likovne akademije te učiteljske akademije. »Na žalost, kazao je Ivanović, pojavili su se problemi prigodom upisa na Filozofski fakultet, a kojih dosada nije bilo. Naime, od studenata se traži prethodno polaganje hrvatskog jezika, a pri tome se za to treba i platiti 1000 kuna što je za naše studente visoka suma, a što je i nelogično jer su na Filozofskom fakultetu studiji koji su od interesa za hrvatsku zajednicu u SiCG i Ministarstvo daje potporu za to«.

Pokraj pitanja vezanih uz studente Hrvatsko nacionalno vijeće je uputilo i prijedlog da se osigura stručno usavršavanje odnosno doškolovanje u Zagrebu ili Osijeku onih učitelja koji održavaju nastavu na hrvatskom jeziku u Subotici i okolnim mjestima, na što još uvijek nema konkretnog odgovora, već je za sada pomoćnik ministra Fusch obećao da će ispitati postojeće mogućnosti da se to osigura.

J. Dulić

U susret žetvenim svečanostima

»Dužijanca 2004«

Atrakcije, koje publika i ove godine očekuje, su: ručno košenje žita, vršenje na starinskoj vršalici, košenje žita sa zapregom

Piše: Željka Vukov

Blagoslovom žita na Markovo, 25. travnja, započela je ovogodišnja »Dužijanca 2004«. Ove godine održat će se dvadeset i šest manifestacija. Kako je rekao predsjednik organizacijskog odbora »Dužijance 2004« *Grgo Kujundžić*, koncepcija Dužijance nije mijenjana, nego je ostala kao i do sada s time da je ove godine dodana još jedna izložba.

Skupština općine Subotica je generalni pokrovitelj »Dužijance 2004«. Na prijedlog Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, kojeg je Skupština Općine prihvatila, imenovan je organizacijski odbor na čelu s predsjednikom Grgom Kujundžićem. Pokraj predsjednika postoje i dva potpredsjednika, a to su: *Mirko Ostrogonac* i *Josip Horvat*.

kaže Grgo Kujundžić. Osigurano je sve što je potrebno da bude toga dana na »Takmičenju risara«. Kako je rekao gosp. Kujundžić, pozvani su i mnogobrojni gosti na ovu manifestaciju. Oni se rado odazivaju i ako vrijeme dozvoli bit će ih puno. Između ostalih gostiju koji se očekuju, pozvan je i predsjednik Skupštine općine Subotica *Géza Kucsera*; potpredsjednik grada Subotica *Lazar Baraković*; zatim predsjednik Izvršnog odbora Skupštine općine Subotica *Árpád Papp*. Na manifestaciji sudjeluju: Ministrica poljoprivrede u Vladi Republike Srbije, *Ivana Dulić Marković*, pokrajinski sekretar za poljoprivredu *Igor Kurjački*, te njegov pomoćnik *Bačkolin Istvan*; direktor instituta za ratarstvo i povrtarstvo iz Novog Sada *dr. Miroslav Melešević*. Po-

kao Grgo Kujundžić, nekada se žito znalo kositi ranije, dok je još jače, pa je dozrijevanje trajalo tokom držanja snoplja u krstinama. Događalo se i da prođe po mjesec dana od kosidbe do vršidbe.

PLAN OVE MANIFESTACIJE: Atrakcije, koje publika i ove godine očekuje, su: ručno košenje žita, vršenje na starinskoj vršalici, košenje žita sa zapregom. Satnica događanja je sljedeća: Okupljanje risara se očekuje ujutro u 6 sati, da bi se nakon defilea u 7 sati mogla plesti užad. Bliže 8 sati se očekuje dolazak gradonačelnika i uglednika. U 8 sati je ručak (doručak) na njivi. Zanimljivost je ta da na risarskom ručku ima debele slanine, od svinja – mangolica; zatim tu je prisutna i domaća »kiselna« iz zemljanih ćupova te domaći pečeni kruh pečen u parasničkim pećima. Od ove jake hrane se može raditi pola dana, do »užne« u podne. Poslije ručka slijedi izvlačenje takmičara, točnije brojeva učesnika za košenje žita i pripelicu (parcelu za košenje). Toga dana će i gradonačelnik i drugi gosti moći pokazati kako se kosi kosom. Oko 9 sati na zvuk zvona početak će »Takmičenje risara«, zvonom će zazvoniti gradonačelnik Subotice. Kad žito bude pokošeno i složeno u krstine, orač će plugom oborati krstine, dok će konjske zaprege raditi na košenju žita sa starim strojevima, odlagačicama i samovezačicama. Također, to je vrijeme kada se može čupati strnika i praviti staza za djecu, za igralište na kom će se najmlađi predstaviti s »Kasalisticom«. Za to vrijeme konjske zaprege na velikim kolima će odnijeti žito do guvna, gdje će se oko 11 i 30 vršiti na pogon sa starim traktorom. Odmah nakon toga usli-

TAKMIČENJE RISARA: Ono što je sad aktualno, jest manifestacija pod nazivom »Takmičenje risara«, koja započinje u subotu 10. srpnja u ranim jutarnjim satima, točnije ujutro u 6 sati i trajat će sve do poslijepodne. Pripreme za ovu manifestaciju su u tijeku, u završnoj fazi. »Formiran je pododbor za ovu priredbu. Predsjednik pododbora je Mirko Ostrogonac, skupa sa svojim brojnim suradnicima iz Starog Žednika. Napravljen je kompletan plan »Takmičenja risara«. Isto tako napravljen je plan i dogovor s mještanima Đurđina, koji rade na pripremi risarkog ručka (doručka). Podijeljen je posao i svatko zna što radi«

zvani su i privrednici iz Subotice: direktor Fidelinke *Slobodan Vujačić*, Agrotehne Panonije *Živa Tomašev*, direktor »Pionira« *Stevan Santo* i mnogi drugi. Očekuju se i drugi uglednici ovoga grada i prijatelji Dužijance. »Posebno napominjem da je gosp. Slobodan Vujačić, direktor Fidelinke, prihvatio da bude generalni pokrovitelj na ovoj manifestaciji, na čemu smo mu unaprijed zahvalni« kaže predsjednik organizacijskog odbora. Kao što je već spomenuto, pripreme su u završnoj fazi, no još uvijek se neke stvari moraju pričekati. Postoji opasnost da žito ne sazrije u potpunosti zbog velikih kiša, međutim, kako je re-

»Takmičenje risara«

10. srpnja će se održati »Takmičenje risara« u Starom Žedniku.

Lokacija ove manifestacije: Prije samog ulaska u Stari Žednik od strane Subotice, s desne strane, preko puta tzv. Putarske kuće je njiva na kojoj je žito blagoslovljeno i tamo će biti održano i »Takmičenje risara«. Od 6 sati ujutro, sve do poslijepodne. ■

jedit će proglašenje pobjednika, kojima će se uručiti priznanja i nagrade. Svečana »užna« (Ručak) za risare i goste je predviđena za 13 sati. Kako je rekao gosp. Kujundžić, u pregovorima su sa Suboticatransom, da se toga dana pojačaju linije za Stari Žednik, kako bi svi zainteresirani mogli prisustvovati ovom događaju. »Tko ponese bricu, moći će i koštati risarski ručak poslije risara. No, bit će tamo i bricar, koji će prodavati brice« kaže Grgo Kujundžić. Ove godine žito je bolje rodilo u odnosu na prošlu godinu, te će svima biti lakše i raditi.

NAJBOLJI KOSCI: S obzirom da će biti prisutno mnogo ljudi, nadamo se da će oni tu i razmijeniti iskustva i dogovoriti ovogodišnju cijenu žita. Već odavno postoje precizna pravila, propozicije, što se tiče ocjenjivanja i rangiranja najboljih risara. Sudijski kolegij od 11 članova, koji zna pravila, upoznat će i sudionike s njima i na taj način će vršiti ocjenjivanje. Kod ocjenjivanja važno je: kako je pokošeno žito, visina strnjike, ostatak mršvine, sadivanje krstova, ujednačenost i čvrstina snoplja i, naravno, brzina sudionika. Poznato je da u okolici Subotice od 1968. godine pa do danas, od kada se prati »Takmičenje risara«, postoje nepobjedivi lideri u ovom takmičenju. Lako je uočiti da su prvi, najbolji kosci iz Đurđina, no njih su po kvaliteti naslijedili kosci iz Male Bosne, s time da ima mlađih sudionika. Ove godine bit će više

sudionika: iz Starog Žednika, Male Bosne, Tavankuta, Kelebije, Đurđina, Mužlje, Sajanja, Gornjeg Brega i Sonte. Dužijanca je postala veoma interesantna manifestacija, kako za sela tako i za grad. Suradnja između organizacijskog odbora i seoskih organizacijskih odbora Dužijance na čelu s župnicima je veoma dobra, što doprinosi boljoj kvaliteti organiziranja ovog događaja. Dužijanca na selu ne završava samo manifestacijom u selu, nego traje duže, oni sudjeluju i na završnoj manifestaciji Dužijance u gradu. Njihovi bandaši i ban-

dašice se predstavljaju i u gradu. U selu postoje suradnici župnika i odbor Dužijance, koji biraju bandaša i bandašicu. Oni su sada već poznati, no, uskoro će se predstaviti i nama. Glavni bandaš i bandašica se biraju tako što momci, »Čuvari Božjeg groba«, međusobno tajnim glasanjem biraju, tko će biti bandaš. Bandašicu bira katedralni župnik sa suradnicima. Ovogodišnji bandaš i bandašica su se mogli vidjeti na Tijelovskoj procesiji, a zvanično će se predstaviti u petak 6. kolovoza na »Tamburaškoj večeri«.

Kosci na prošlogodišnjem takmičenju

Plan događanja

- 10. srpnja u Tavankutu s početkom u 20 sati bit će otvaranje XIX. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame, zatvaranje kolonije je 17. srpnja u 20 sati.
- 11. srpnja će se održati Dužijanca u Starom Žedniku, svečana sv. misa zahvalnica počinje u 10 sati u župnoj crkvi sv. Marka
- 11. srpnja će biti održana Dužijanca u Bajmoku, sv. misa je u 10 sati u crkvi sv. Petra i Pavla.
- 14. srpnja za 18 sati je predviđena izložba slamarki s projekcijom filma. Ova izložba će biti u Galeriji dr. Vinko Perčić. Bledska 2. Subotica
- 18. srpnja je Dužijanca u Tavankutu. Sv. misa započinje u 10 i 30 sati u mjesnoj crkvi Presvetog Srca Isusova.
- 24. i 25. srpnja s početkom u 15 sati održat će se konjičke trke na subotičkom hipodromu.
- 25. srpnja je Dužijanca u Maloj Bosni, u crkvi Presvetog Trojstva. Sv. misa započinje u 10 sati.
- 28. srpnja je natjecanje aranžera izloga u Subotici.
- 1. kolovoza je Dužijanca u Đurđinu, sveta misa je u 10 sati u župnoj crkvi sv. Josipa Radnika.
- 1. kolovoza bit će održana Dužijanca u Ljutovu, kod križa u centru sela u 18 sati.
- 1. kolovoza održat će se i Dužionica u Somboru. Svečana sv. Misa je u 10 sati u crkvi Presvetog Trojstva.
- 3. kolovoza u 19 sati će biti otvaranje izložbe »S Božjom pomoći« u galeriji »Likovni susret«.
- 4. kolovoza u 19 sati je izložba starih alata za obradu zemlje i vozila na Trgu sv. Terezije. Izložba se zatvara 16. kolovoza.
- 5. kolovoza u 19 sati će biti Književna večer u HKC »Bunjevačko kolo« u organizaciji Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«.
- 6. kolovoza u 19 sati je otvaranje izložbe radova s XIX. saziva, Prve kolonije naive u tehnici slame, Tavankut. Ova izložba će biti u vestibulu Gradske kuće.
- 6. kolovoza u 20 sati je Tamburaška večer i izbor pratioca bandaša i bandašice »Dužijance 2004« u centru grada Subotice.
- 7. kolovoza u 18 sati je svečana večernjica u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske.
- 7. kolovoza u 20 sati na gradskom trgu u centru grada bit će održana Skupština risara i folklorna večer.
- 8. kolovoza u 8,45 sati bit će ispraćaj bandaša i bandašice iz crkve sv. Roka.
- 8. kolovoza u 10 sati je svečano euharistijsko slavlje iza (u) katedrale sv. Terezije Avilske.
- 8. kolovoza u 11,30 sati je predviđena svečana povorka »Dužijance 2004« kroz grad.
- 8. kolovoza u 18 sati bandaš i bandašica posjetit će grob Blaška Rajića na Kerskom groblju.
- 8. kolovoza u 19 sati održat će se Bandašicino kolo u dvorištu župe sv. Roka.
- 19. kolovoza u 18 sati je otvaranje Likovne kolonije »Bunarić« na Đuraševićevom salašu kraj Bunarića, Subotica. Zatvaranje kolonije – 22. kolovoza u 18 sati.
- 28. i 29. kolovoza je Bunarićko proštenje na subotičkom prošteništu »Bunarić«.

Po peti put i u Subotici

Obilježen Dan državnosti Republike Hrvatske

U organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici je po peti put bilo organizirano obilježavanje Dana državnosti RH, 25. lipnja.

»Republika Hrvatska, kao kandidat za pridruženje EU, poput svih tranzicijskih zemalja želi njegovati dobrosusjedske odnose, želi pomagati susjedne države kako bi dosegle onaj stupanj razvitka koji je Hrvatska postigla«, rekla je u svom izlaganju generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske *dr. Jasmina Kovačević-Čavlović*. Ona je istaknula važnost postojanja dva konzularna predstavništva u SiCG, koji uz to što nastoje pomoći proces približavanja dvije zemlje, veliku potporu pružaju i hrvatskoj nacionalnoj manjini. Među događaje od najveće važnosti za ovu zajednicu ona je spomenula formiranje Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji i Crnoj Gori te ujedinjenje dvije hrvatske stranke. Generalna konzulica je istaknula kako njezin mandat, nakon četiri i pol godine provedene u Subotici, ističe, ali da će ona i s novih pozicija nastojati pomoći Hrvatima u Vojvodini. Svečanom prijemu u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« uz čelnike svih hrvatskih institucija i organizacija u Vojvodini, prisustvovali su predstavnici pokrajinskih i organa lokalne samouprave u Subotici. ■

Održan seminar u organizaciji ALD-a

Europske integracije iz lokalne perspektive

U Subotici je 25. lipnja u organizaciji Agencije lokalne demokracije održan tečaj pod nazivom »Lokalni mediji i europske integracije« namijenjen prije svega novinarima lokalnih medija, nevladinim organizacijama ali i nositeljima lokalne vlasti. Cilj tečaja je bio, rekla je koordinatorka ALD *Stanka Parać*, ukazati da se ne događaju europske integracije samo na međunarodnoj razini, već na svim razinama, a ALD zanima podizanje kapaciteta lokalnih vlasti za europske integracije i projekte prekogranične suradnje te suradnje u regiji, jer je Subotica grad koji se nalazi u pograničnom pojasu Europske unije. Tijekom seminara obrađivale su se tri teme »Mediji u Srbiji danas: problemi i perspektive« o čemu je govorila *Jovanka Zlatković* iz ANEM-a; zatim »Lokalni mediji: prekogranična i regionalna suradnja« o čemu je govorio direktor Radio Subotice *Antal Biacsi*; na temu »Programi podrške i suradnje EU« govorio je *Bogdan Gavanski* iz Delegacije EU u Srbiji i Crnoj Gori, a poslije podne je *Geofrey Barrett*, šef delegacije EU u SiCG, govorio na temu »Europska unija i proces integracije«.

J. Dulić

O prekograničnoj suradnji

U utorak je u Gradskoj kući održan sastanak župana Vukovarsko-srijemske županije *Nikole Šafera* s potpredsjednikom Skupštine općine Subotica *Lazarom Barakovićem*, članom Izvršnog odbora SO Subotica *Mirkom Ostrogoncem* i predstavnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća na kojem se razgovaralo o mogućnostima poboljšanja prekogranične suradnje u više područja.

U pratnji župana Šafera se nalazio i predstavnik Privredne banke Zagreb, a sudionike sastanka zanimala su i iskustva Podunavlja u procesu tranzicije i gospodarsvenog oporavka.

Izborna skupština subotičke podružnice DSHV-a

Sedma redovita i izborna Skupština Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini – Podružnica Subotica održat će se u novoj

VIJESTI

zgradi subotičke Općine u nedjelju, 4. srpnja s početkom u 10 sati.

Zaustaviti prodaju tuđe imovine

Subotičko udruženje za vraćanje imovine poziva sve građane koji imaju oduzetu imovinu, a koristi je »Nova brazda« iz Đurđina da se jave u kancelariju subotičkog Udruženja. Trebaju donijeti dokumentaciju koju su pribavili, a ako je nisu uspjeli kompletirati ili je nemaju, dat će izjavu koja će biti dostavljena Agenciji za privatizaciju u cilju zaustavljanja prodaje njihove imovine do donošenja Zakona o restituciji.

Kancelarija je otvorena danas 2. srpnja, od 9 do 12 sati i od 17 do 19 sati na dru-

gom katu Otvorenog sveučilišta u sobi broj 12. Informacije se mogu dobiti od predsjednika Subotičkog udruženja građana za vraćanje imovine *Josipa Sekelja* na telefon 063/ 514-508.

Donatori »Dužijance«

U ponedjeljak su pred novinarima gradonačelnik *Géza Kucsera*, direktor Fidelinke *Slobodan Vujačić* i predsjednik Organizacijskog odbora »Dužijance 2004« *Grđo Kujundžić* potpisali sporazum o donatorstvu programa ovogodišnjih žetvenih svečanosti. Prema dogovoru, glavni pokrovitelj i ovogodišnje Dužijance je Skupština općine, a Fidelinka će biti glavni sufinancijer s 300.000 dinara.

Posebna suradnja s Osijekom

Potpredsjednik SO Subotica *Lazar Baraković* je izvijestio novinare o susretu s gradonačelnikom Osijeka *Zlatkom Kramarićem*, čija je knjiga »Jesu li političari krivi za sve?« prošloga četvrtka predstavljena u Subotici. Tom prigodom je, kako je rekao, zaključeno da ova dva grada imaju dobru suradnju na području kulture, no kako treba pojačati onu ekonomsku, te su stoga u pripremi ugovori o suradnji koje će potpisati ova dva grada, svakako poslije prihvaćanja istog od strane skupština oba grada. To bi bio prvi ovakav ugovor potpisan između dva grada iz Srbije i Hrvatske.

Vojska na granici

APATIN – Ministar obrane SCG *Prvoslav Davinić*, načelnik Glavnog stožera VSCG general-pukovnik *Branko Krka* i grupa diplomatskih i vojnih izaslanika zemalja članica NATO i država u okruženju, boravili su nedavno, obilazeći državnu granicu s Republikom Hrvatskom, u Apatinu. Ministar Davinić je istakao poseban značaj odnosa SiCG i RH za mir i stabilnost u regiji, te potrebu podizanja stupnja uzajamnog povjerenja: »Istina je da je na granici SiCG još uvijek vojska, no to je zbog nedostatka financijskih sredstava, potrebnih za nježno povlačenje i prepuštanje osiguravanja granice policiji ili žandarmeriji. Zbog toga smo i upriličili ovaj obilazak, kako bismo pružili dokaze o otvorenosti i transparentnosti i pokazali da je, osim odora koje vojnici imaju, sve drugo usklađeno sa standardima ostalih zemalja u okruženju, počevši od načina kontrole granice pa do naoružanja.« Po riječima *Tončija Staničića*, veleposlanika Hrvatske u Beogradu, Vlada Hrvatske nikada nije ozbiljnije postavljala pitanje nazočnosti vojske na granici, svjesna financijskih problema SiCG. Dotaknuo se i pitanja obilježavanja granice: »Iako s obadrije strane ima onih koji smatraju da bi granica trebala ići sredinom rijeke Dunav, no Badinterova komisija je točno utvrdila da je važeća

bivša granica između republika bivše SFRJ. To, što ima hrvatske zemlje s ove i srpske zemlje s one strane Dunava, pokazuje koliko smo upućeni jedni na druge, umjesto da ovako vijugavu granicu »pegliamo«, bolje bi bilo da se potrudimo da je »izbrišemo«, jer obadrije zemlje bi željele biti dijelom Europe bez granica. Zato je treba učiniti nevidljivom, omogućiti protok robe i ljudi na obadrije strane, a vizni režim unaprijediti tako, da vize na ovim prostorima i definitivno postanu prošlost.«

Ivan Andrašić

Popravak željezničkog mosta kod Bogojeva sve izvjesniji

APATIN – U utorak, 14. lipnja, u prostorijama Izvršnog odbora SC Apatin susrele su se delegacije Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore, nadležne za promet. Na čelu hrvatske delegacije bio je *Nikola Kancen*, pomoćnik ministra mora, turizma i prometa, a na čelu delegacije SiCG *mr. Miodrag Jocić*, zamjenik ministra za kapitalne investicije. U ime domaćina, predsjednika SO *Milana Dražića* i predsjednika IO SO *Saše Dobrijevića*, koji su bili službeno odsutni, goste je pozdravila i poželjela im uspješan rad *Branislava Salakov*. Tijekom razgovora obadrije strane su se suglasile da je i politički i ekonomski trenutak povoljan za započinjanje razgovora o realizaciji inicijative za uspostavljanje željezničkog prometa na relaciji Subotica – Vinkovci. Ova tema je već bila razmatrana prije godinu dana, prigodom posjeta hrvatske delegacije Beogradu. Kako se željeznički promet ne može organizirati bez sanacije mosta kod Bogojeva, dogovoreni su konkretni koraci u svrhu rješavanja ovog problema. Naime, na kon rata, promet preko mosta uspostavljen je 1997. godine, no, prigodom NATO – bombardiranja bio je meta i pretrpio oštećenja koja nisu do danas sanirana. Po procjenama CIP-a, koji priprema građevinsku dokumentaciju, sanacija mosta će koštati 650.000 eura. Hrvatska vlada je već osigurala 300.000 eura donacija od Norveške i Belgije, a srbijanska vlada će preostali dio osigurati od Europske agencije za rekonstrukciju. Kako će SiCG biti investitor, sva sredstva će biti direktno uplaćena na njezin račun, kako bi se uštedjelo vrijeme za prebacivanje sredstava. Prije razgovora u SO Apatin, članovi delegacija našli su se na mostu kod Bogojeva, gdje su se na licu mjesta upoznali s trenutnim stanjem i problemima. Na koncu razgovora predstavnici obiju delegacija dogovorili su

međusobno informiranje o svakom poduzetom koraku u pripremanju potrebne dokumentacije, kako bi što prije bilo realizirano ponovno uspostavljanje javnog željezničkog prometa na relaciji Subotica-Sombor-Vinkovci.

Suradnja Zapadnobačkog okruga i Beča

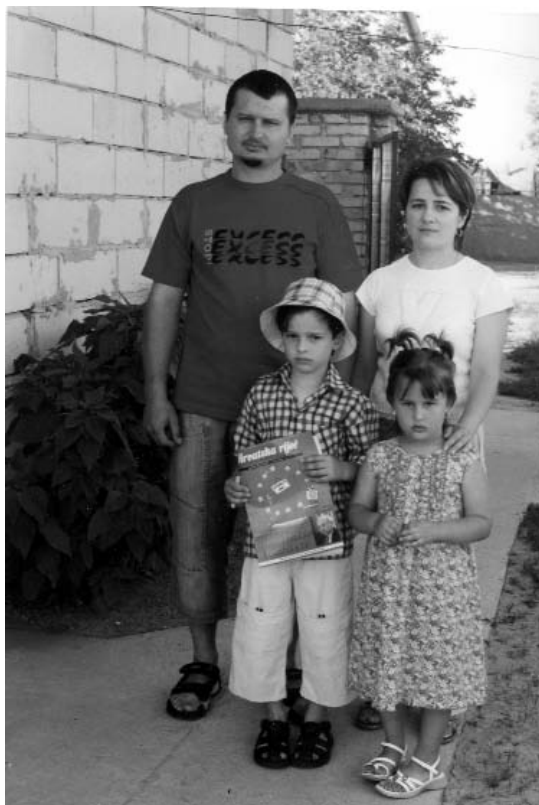
APATIN – Bečka parlamentarna delegacija na čelu s predsjednicom parlamenta i gradonačelnicom Beča *Erikom Schtubenvol* boravila je u Apatinu i Kupusini u službenom posjetu. Na skupu u Apatinu predsjednik SO *Milan Dražić*, upoznao je goste s gospodarstvenim i turističkim potencijalima Općine Apatin. Bečki parlamentarci su najveće zanimanje pokazali za gospodarstvene teme, a osobito za sadržaje vezane za Dunav, kao i za političke prilike u općini. Od domaćina su o svemu dobili detaljne informacije, a razgovoru je bio nazočan i načelnik Zapadnobačkog okruga *mr. Srdan Šljukić*. Poslije Apatina bečki parlamentarci su posjetili Kupusinu, selo s većinskim mađarskim življem, gdje je održana tribina na temu položaja nacionalnih manjina. Nazočni su bili i predstavnici manjina iz Bačkog Petrovca, Ruskog Krstura, hrvatske zajednice iz Sonte i njemačke zajednice iz Sombora. Na koncu je dogovorena daljnja suradnja preko Regionalne gospodarstvene komore, tako da bi već ove jeseni moglo doći do uzvratne posjete apatinske delegacije Beču.

Hrvatski – neka dijete zna za svoje korijene

SONTA – *Slada i Igor Jakšić*, mlađi bračni par iz Sonta, ove jeseni će imati učenika-prvaka. Kako u Sonti ni u ovoj školskoj godini neće biti odjeljenja na hrvatskom jeziku, svojega sina *Andreja* upisat će na dodatni sat hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Igor nijednoga momenta nije dvojio: »Nije mi jasno zbog čega roditelji nerado upisuju svoju djecu u hrvatsko odjeljenje, ili barem na ovaj dopunski sat. Lijepo je da dijete uči materinji jezik, da što više nauči o svojim korijenima. Moj Andrej već sad ima omiljeno štivo-Hrčka. Iz razgovora sa roditeljima djece iz prethodne generacije, razumio sam da su djeca oduševljena onim što su naučila na tom dodatnom satu i svojom učiteljicom *Kajicom*. Ne vidim zbog čega bih svojem Andreju uskratio tu radost, a na ostale roditelje apeliram da pođu našim stopama.«

Ivan Andrašić

Turnir u malom nogometu

SONTA – U subotu, 3. srpnja, početak će turnira u malom nogometu »Sončanska ljetna liga 2004«. Prijave ekipa primat će se do 2. srpnja i to u tri konkurencije: pioniri, seniori i veterani. Organizator turnira je MK »Dinamo«, a očekuje se sudjelovanje tridesetak ekipa. ■

Ruka pomirenja iz DSHV-a

SONTA – U ponedjeljak, 28. lipnja, u maloj sali MZ Sonta, održana je sjednica MO Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Sonta, na kojoj su bili nazočni i predstavnici Savjeta MZ i KPZH »Šokadija«. Konstatirano je da je bila nepotrebna prepiska i prozivke putem našeg tjednika. Osnovna zamjerka predstavnika »Šokadije« bila je ta, da je prije toga trebalo sjesti za stol i o svemu otvoreno razgovarati, te da od MO DSHV i »Šokadije« nije potrebno stvarati dva tabora. Svoje stavove je iznio i predsjednik Savjeta MZ *Zvonko Tadijan*, a na koncu je konstatirano da sve relevantne snage u selu trebaju koordinirano raditi na dobrobit žitelja, a ne rasipati snagu u međusobnim sukobima. U nastavku sjednice, predsjednik MO DSHV *Ivan Kozbašić*, informirao je nazočne o nedavnoj posjeti Vukovaru i razgovorima koji su tom prigodom vođeni. Na koncu u MO DSHV-a primljeno je šest novih članova, što je zasigurno pozitivni pomak za stranku.

Ivan Andrašić

Otvoren MO DS u Sonti

SONTA – U četvrtak, 24. lipnja, u zgradi Doma kulture u Sonti otvoren je ured MO Demokratske stranke u Sonti, a istu prostoriju koristit će i KPZH »Šokadija«. Otvaranju su bili nazočni i čelnici MO DSHV-a Sonta, koji su tom prigodom sa predsjednikom OO DS *Draganom Arsićem*, razgovarali o predstojećim predsjedničkim izborima, te pozvali Sončane da glasuju za *Borisa Tadića*. Dogovoreno je i da se uspostavi stalan dijalog po pitanjima dolazećih lokalnih izbora

I. A.

Posjet predsjednika Mesića Vukovaru

Hrvatska nema pravo na siromaštvo

VUKOVAR – Predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić* je za posjeta Vukovaru naglasio kako je vukovarsko područje danas zona sigurnosti, te kako se svi moraju uključiti i dati svoj maksimum da Vukovar dobije propise koji će motivirati i dolazak kapitala i tehnologije: »Tu moramo biti svi dobro organizirani, saborski zastupnici županije, gradovi i općine, a jasno i parlament, pa i ja ako hoćete tako. Hrvatska nema pravo na siromaštvo. Uz sve ove resurse kojima raspolažemo nemamo pravo na siromaštvo, ali na bolji život sigurno imamo pravo. Ako smo organizirani onda to možemo i ostvariti. Moramo omogućiti aktiviranje čitavih potencijala ovog prostora. Bilo bi dobro da to bude u kraćem vremenu, ali u koliko bude i duži rok, mi ćemo se pobrinuti da se te mjere pokrenu da u kraćem vremenu dobiju osjetan pomak« izjavio je u Vukovaru predsjednik

Mesić. Jedan od najvećih problema Vukovarsko-srijemske županije je broj nezaposlenih. Primjerice, Grad Zagreb ima devetnaest tisuća dolara po glavi stanovnika, dok Vukovarsko-srijemska županija ima pet – rekao je predsjednik Mesić te dodao: »Jasno, to se ne može riješiti da se prelije iz jedne sredine u drugu, ali sam mišljenja

kako treba dovesti takvu regulativu koja će povući i kapital i tehnologiju na ovaj prostor. Trebamo otvarati slobodne zone, jer one donose nova radna mjesta. U zoni dolaze komponente koje se obrađuju i plasiraju na tržište. Ako imaju dobre uvjete, vlasnik je zainteresiran da kod nas ulaže. Mi moramo svojim propisima to omogućiti« izjavio je predsjednik Mesić.

Župan vukovarsko-srijemski *Nikola Šafer* zatražio je od predsjednika RH Stjepana Mesića da se zauzme da se na najvišoj razini riješi pitanje upravljanja područjem s obiju strana Dunava, kao i za brži razvoj gospodarstva u ovoj najviše stradaljoj Županiji tijekom Domovinskog rata. Kako je istaknuo župan Šafer, bržem razvoju gospodarstva županije pomoglo bi stvaranje adekvatnog zakonodavnog okruženja na razini Hrvatske sukladno regulativi Europske unije, osiguranje boljeg funkcioniranja svih razina vlasti i uprave, otvaranje novih poduzetničkih zona. »Osim toga izmjenom Zakona o poticanju ulaganja omogućilo bi se investitorima da pod daleko povoljnijim uvjetima investiraju u područje posebne državne skrbi« dodao je župan. ■

Karavana biciklista

Put prijateljstva od Ljubljane do Vukovara

VUKOVAR – Hrvati iz Slovenije došli su u posjet Vukovaru, no, nije to bio običan posjet. Naime, put prijateljstva i posjet hrvatske zajednice Vukovaru organizirao je Savez hrvatskih društava u Sloveniji. Najveće značenje puta prijateljstva biciklista, kao i posjeta hrvatske zajednice Vukovaru, je odavanje priznanja građanima Vukovara za sve učinjeno u Domovinskom ratu, u stvaranju samostalne države Hrvatske. Grad Vukovar imao je burnu prošlost, novija povijest Vukovara je agresija na Hrvatsku, gdje su Vukovarci podnijeli najveću žrtvu ne samo za opstanak Vukovara, nego i za opstanak Hrvatske kao cjeline. Ta novija povijest mora biti upisana zlatnim slovima. »Hrvatska dijaspora ima veliko poštovanje prema Vukovarcima i prema gradu Vukovaru. Posebno se radujemo, da za posjeta Vukovaru možemo odati priznanje i počast našim poginulim braniteljima, koji su najviše doprinijeli u stvaranju samostalne Hrvatske. Karavana od 35 biciklista prevalit će dalek put, ali ta vožnja biciklista nije vožnja iz znatiželje, nego vožnja priznanja i zahvale građanima Vukovara za patnje i žrtvu podnesenu za samostalnu Hrvatsku. U karavani će osim Hrvata iz Slovenije biti i Slovenaca. To je veliki doprinos stvaranju još boljih prijateljskih odnosa dvaju naroda, kao i boljih odnosa dviju susjednih država Slovenije i Hrvatske. Tim činom Hrvati u Sloveniji postajemo most povezivanja, most suradnje dvaju naroda, dva udaljena grada Vukovara i Ljubljane« rekao je šef projekta Saveza hrvatskih društava u Sloveniji *Mijo Jurić*.

»Kada je pripreman ovaj projekt« naglasio je Jurić »nastojali

smo da ne nanese trošak gradu Vukovaru, te smo također razmišljali koji bi dar hrvatske zajednice u Sloveniji bio najkorisniji. Zaključak je bio da darujemo mlade jer oni predstavljaju budućnost Vukovara i Hrvatske. Odlučeno je da Savez hrvatskih društava u Sloveniji daruje Šestoj osnovnoj školi u Vukovaru pet računala. Učenici te škole zasigurno predstavljaju nadu u bolju budućnost Vukovara i njegovih građana, stoga mislimo da naš dar ide u prave ruke«.

Biciklisti su nakon primanja kod gradskih čelnika i obilaska grada krenuli put Ljubljane, no zanimljivo je da je među 35 biciklista 90 posto Slovenaca, a tek deset posto Hrvata. Karavanu biciklista predvodio je *Milan Pavelić*. ■

Hrvati iz Slovenije poklonili pet računala VI. osnovnoj školi Vukovar

U okviru projekta »Put prijateljstva biciklista Vukovar – Ljubljana« Hrvati iz Slovenije posjetili su VI. osnovnu školu u Vukovaru te su tom prigodom donirali pet računala. Šef projekta Saveza hrvatskih društava u Sloveniji *Mijo Jurić* naglasio je kako su se za donaciju odlučili jer se radi o novoj školi, o mladim učenicima koji će jednog dana postati veliko dobro za Vukovar-postat će stručnjaci. Hrvate iz Slovenije dočekali su djelatnici škole i djeca koja su donatorima prezentirali svoja dostignuća na računalima. Ravnateljica VI. osnovne škole Vukovar *Anica Ilijašević* rekla je kako će računalna oprema dobro doći za izbornu nastavu, na radost učenika VI. osnovne škole, te se u ime djece i djelatnika zahvalila na donaciji Savezu hrvatskih društava u Sloveniji. ■

Djelatnici i volonteri Caritasa srijemskog vikarijata na putovanju u Hrvatsku

Pomaganje svima bez razlike

ĐAKOVO – OSIJEK – VUKOVAR– Što je Caritas? Na to pitanje tražimo odgovor u samom evanđelju. Imamo mnoge primjere gdje Isus pomaže svima bez razlike. Djelatnost Caritasa je usmjerena na humanitarni rad, pomoć starima, nemoćnima, bolesnima...bez pravljenja razlike na vjeru, rasu i druga opredjeljenja i osobne odlike pojedinca.

U Đakovačko-srijemskoj biskupiji rad Caritasa je nakon zabrane od strane komunističkih vlasti 50-tih godina XX. stoljeća, obnovljen 1989. godine. U srijemskom vikarijatu Caritas ima 25 djelatnika i 130 volontera. Ravnatelj Caritasa za srijemski dio Biskupije je preč. *Jozo Duspara*.

Jednodnevno putovanje organizirano je za volontere i djelatnike Caritasa Srijema, u Đakovo, Osijek i Vukovar 26. lipnja 2004. Tu su bili djelatnici i volonteri iz Slankamena, Surčina, Šida, Golubinaca, Petrovaradina, Sr. Kamenice, Sr. Karlovaca, Beočina, Čerevića, Beške i Stare Pazove. U Đakovu su posjetili katedralu, jednu od najljepših građevina istočno od Zagreba. U katedrali im se obratio ravnatelj Caritasa biskupije vlč. *Ivica Rebić*. U kripti katedrale su sahranjeni biskupi Đakovačke i srijemske biskupije, od biskupa *Josipa Jurja Strossmayera*, graditelja kated-

rale, *Antuna Akšamovića* obnovitelja, pa do biskupa *Ćirila Kosa*. Katedrala je građena od 1866. do 1882. godine. Preko 7.000 opeka je utrošeno za njenu gradnju.. Glavni oltar posvećen je sv. Petru i Pavlu. Tu su i oltari posvećeni sv. Ćirilu i Metodiju, sv. Ivanu Nepomuku, proroku Iliji zaštitniku bosanskog djela biskupije, sv. Dimitriju, zaštitniku srijemskog djela biskupije, i oltar Blažene Djevice Marije. Zidovi katedrale su islikani freskama. Prekrasne slike predstavljaju razne motive iz Biblije.

Posjetili su i samostansku crkvu sestara sv. Križa. Sestre križarice su došle u Đakovo na poziv biskupa Strossmayera (radile su u školama). Crkva je sagrađena 1908. godine.

Osijeku su posjetili crkvu sv. Petra i Pavla. Crkva s predivnim vitražima i kitnjastim vanjskim detaljima. Nije ni čudo što je Osječani zovu katedrala, mada ona to nije.

Poslije Osijeka put je vodio do Vukovara u posjet franjevačkom samostanu i crkvi sv. Filipa i Jakova apostola, koja je od 25. kolovoza 1991. bombardirana i raketirana od strane JNA i srpske paravojske topovima i tenkovima. Unutrašnjost devastirana, a grobovi obitelji Eltz uništeni. U toj crkvi su bile i relikvije sv. Bone mučenika, koje je paravojska 1995. polila benzinom i zapalila. Relikvije sv. Bone su 1754. dopremljene u Vukovar. Samostan i crkva su obnovljeni samo s vanjske strane. Unutarnji zidovi još čekaju obnovu.

Nenad Baor

Berešci na Repušničkim susretima

Susret pučkih pjesnika i folklornih skupina

REPUŠNICA – U najvećem selu Moslavine – Repušnici 25. i 26. lipnja održani su tradicionalni 20. repušnički susreti. U petak 25. lipnja je u Društvenom domu Repušnica priređena večer dječjeg folklora, gdje je nastupilo više grupa mladih folklornih skupina, a nakon folklornog programa priređen je susret pučkih pjesnika pod nazivom: »Domovini iz Lonjskog Polja«. U subotu 26. lipnja je u Lonjskom Polju održana Likovna kolonija, na kojoj je učestvovalo desetak likovnih stvaralaca. U 16 sati su se kod Crkve svetog Nikole Tavelića okupila folklorna društva. Pokraj Berežana tu su još bila društva iz Moslavine, Posavine, Podravine, Slavonije, Bilogore, Međimurja, Hrvatskog zagorja. Svi zajedno su u svečanom mimohodu kojeg su krasile i mnoge kočije pošli do društvenog doma, gdje je priređena centralna svečanost pod nazivom: »U folklornom zanosu Lijepom našom«, gdje su se društva predstavila svojom kulturnom baštinom. HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega je imalo odličan nastup koji je pripremio *Željko Gorjanac*, a u koreografiji su sudjelovali članovi svih dobi (od 7 do 70 godina). Nakon programa priređen je pučki domjenak svih sudionika.

Z. G.

U spomen književniku Anti Jakšiću

BAČKI BREG – HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega organizira 4. srpnja svečano otkrivanje spomen ploče na rodnoj kući književnika Ante Jakšića koji je književnim radom i pisanom riječju obogatio kulturu svoga naroda. Književnik Jakšić rođen je u Bačkom Bregu 1912. godine, umro je u Zagrebu 1987. a sahranjen prema svojoj želji u rodnom Bačkom Bregu. Njegov cjelokupan rad prožet je dubokom kršćanskom inspiracijom te se smatra jednim od većih kršćanskih hrvatskih pjesnika. Otkrivanje spomen ploče održati će se u 18 sati, nakon čega će se položiti vijenac na grob književnika, a zatim će u sali Doma kulture biti održano kraće predavanje o njegovom radu.

J. D.

Hrvatske narodne nošnje zapadnoga Srijema (IV.)

Tradicijska muška odjeća

Piše: Igor Kušeta

Tradicijska muška odjeća nestala je iz svakodnevne uporabe mnogo ranije od ženske, već početkom 20. stoljeća, a sedamdesetih godina, kada je obnovljen rad mnogih kulturno-umjetničkih društava na srijemskom području, svečana muška nošnja ponovno se izrađuje.

KOŠULJA: Tradicijska košulja se nosila preko gaća i sezala je do bedara. Stan je bio skrojen od četiri ili četiri i pol pole platna raspoređenih na različite načine. Prednji i stražnji dio bili su na ramenima spojeni bijelim vezom *triplitom* ili šavom. S donje su strane ojačani četvrtastim krpicama *ramenjačama*. Košulja je bila straga na sredini nabrana ispod manjega ovratnika *ogrlice*. Rukavi su bili skrojeni od pole i pol platna, nabrani na ramenima, a u zapešću stisnuti u orukvice *zapunke*. Pod pazuhom su bile dodane četvrtaste latice, a na ramenima uz ovratnik trokutaste *žabice*.

Košulja se na prsima i orukvicama kopčala pucetima. Sprijeda je sredinom bila prorezana do struka i sa svake strane ukrašena sitnim naborima. Na reprezentativnijim je primjercima prsni otvor bio porubljen širim porubima koji su bili ukrašeni bijelim vezom. Prsni je otvor mogao biti pokriven širokim poprsjem *formetlom* koji se preklapao i kopčao na jednoj strani. Bilo je obrubljeno bijelom šivanom čipkom *zubrom*, urešeno prugom *raspleta* i bogato izvezeno bijelim koncem *fulom* tehnikom utkanice. Istovrsnim vezom i čipkom *zubrom* bili su ukrašeni ovratnik i orukvice. Pole platna bile su u donjem dijelu *stana* do visine petnaestak centimetara spojene šivanom čipkom *pripletom*, *sastavom*. Vodoravni rub bio je ukrašen vezom *rasplitom* i čipkom *zubrom*. *Zapunci* su mogli biti izrađeni na posebnim trakama koje su se pričvršćivale na orukvice. Bili su ukrašeni

crvenom i crnom predicom, raznobojnom vunom, koncem bodom križića, napuštane ružanke ili, pak, reljefnim, strojnim vezom *štikanjem*. Prsni je plastron, također, mogao biti posebno izrađen od providnih tkanina tila ili markizeta i ukrašen svilovezom ili zlatovezom. Svečane košulje su se *rozale* – slagale u sitne valovite uzdužne nabore.

GAĆE I POJAS: Gaće su sezale do gležnjeva. Svaka nogavica bila je skrojena od dvije pole. Na sastavu nogavica bila je umetnuta četvrtasta krpica *tur*. U struku su gaće bile porubljene na *vinac* u koji je uvučen svitnjak pomoću kojeg su se nabirale. Uz donji rub nogavice su bile ukrašene vezom *rasplitom*, šivanom čipkom *zubrom* ili kukičanom *eklom*. Preko košulje oblačio se prsluk – *prosluk* izrađen od crne čohe ili samta s ovratnikom krojenim sa špicastim reverima. Na široko otvorenim prednjicama bila su urezana dva veća i jedan manji polu mjesecasti džepić, paspuliran *zubricama* izrežanim od crvene čohe, a sprijeda i na leđima bogato ukrašen aplikacijama crnog *šuitaša*. Ponekad je bio ukrašen staklenim crnim ili šarenim pucetima.

Oko struka opasivao se vuneni pojas *tkanica* izrađen tehnikom tkanja na četiri *nićanice*. Završavao je kićankama *gombama* koje su sprijeda visjele sredinom struka. Umjesto šarenih u novije su doba došle u modu narodne *tkanice* trobojnice. *Gombe* su bile izrađene na posebnoj uzici koja se vezala preko tkanice. Na rukama su se nosile pletene vunene narukvice – *šticle* ukrašene bijelim zrcima i raznobojnom vunom.

Muškarci su noge omatali suknenim *borodom* – bijelim omotačima *obojcima* i obuvali *opanke kaišare* koji su prvotno imali kapicu s kožnim prepletom. Kasnije u modu dolaze kaišari s punom kapicom i opanci koji su se sa strane zakopčavali metalnom kopčom. Sprijeda je na kapici bio prevrnut jezičak *kalandora* urešen rupicama i šarama.

Ljeti su se muškarci pokrivali crnim šeširima *kapama* niskoga tjemena sa širokom crnom ukrasnom vrpcom. Svečani plišani šeširi kitili su se voštanim cvjetnim kiticama ili dukatima. U polje su se nosili slamnati šeširi. Od zimske hladnoće štitele su crne kuštrave janjeće šubare ulegnuta tjemena.

ZIMSKA ODJEĆA: Zimi su se nosile gaće od debljega tkanja ili dvoje gaće. Pre-

ko košulje se oblačio kožuh bez rukava – *pršnjak* sprijeda ukrašen ogledalcima, kožnim aplikacijama i vunom. Za velikih hladnoća nosili su se kaputi i ogrtači od janječega krzna okrenutoga prema unutra. *Dugački kožuh* s rukavima pokrivao je ko-

ljena. Rubovi i ovratnik bili su optočeni bijelim janječim runom, a izvana je bio ukrašen crvenim, bijelim i zelenim kožnim aplikacijama. *Pelerina* – *opaklija* bila je iskrojena od jedanaest trapezoidnih dijelova ukupnog opsega 360 cm. Sezala je do člana, a pod grlom se kopčala pomoću petlje i puceta. Izrađivali su ih obrtnici – *čurčije* u Vukovaru, Somboru, Šidu i Tovarniku. Zimi su se nosili i plavi vuneni pleteni pa *uvaljani* kaputi *bene*.

Umjesto platnenih gaća u muški su odjeveni inventar vrlo rano ušle hlače izrađene od tvorničke tkanine. Izrađivane su od crnoga sukna, a kasnije i od samta – *someta*. Bile su krojene po uzoru na vojničku odoru – *špicerice* uskih nogavica ili na bokovima proširene *rajtozne*. Svečane *čakšire* sprijeda su se ukrašavale crnim, zelenim ili crvenim usukanim vrpčama *gajtanima*. Uz njih su se nosile kožne čizme tvrdih nabranih sara – *čizme na bore*.

Tek sedamdesetih, osamdesetih godina 20. stoljeća, kada je obnovljen rad mnogih kulturno-umjetničkih društava na srijemskom području, svečana muška nošnja počinje se izrađivati od finijega pamučnoga *usnivanoga* platna. Umjesto starinskih bijelih vezova *rasplita* i *zubre* uz rubove košulje i gaća prišivala se kukičana čipka *firoš* i šila šlinga na *rošilje*. Šlengerajem se ukrašavao i *formet* košulje izrađen kao poseban dio koji se pričvršćivao kopčama *drukerima* ili gumbićima.

Nastavit će se

Kako je umirao moj narod? (36.)

Priča o posljednjem zatočeniku Manjače

Blagdan svete Male Terezije okupio je svećenike Srijema u Beški prvog listopada 1993. godine. Jedan od telefonskih poziva toga dana pred kirbajski ručak u Beški bio je i za mene. Zvala me je mama iz Petrovaradina. Prenijela mi je poruku iz Beograda. Trebao sam se hitno javiti Znanu u Beograd.

Moj Znanac je bio direktor jedne važne jugoslavenske kulturne ustanove u Beogradu. Upoznali smo se preko mog prijatelja slikara, koji je bio u timu radnika prigodom renoviranja i restauriranja unutrašnjosti župne crkve svetoga Roka u Petrovaradinu, od kada i datira naše poznanstvo, koje se nastavilo i nakon dovršenih radova na crkvi u kojoj sam bio župnik. Često mi je bio dragi gost prilikom svojih dolazaka iz Beograda u Novi Sad.

POMOĆ ZNANCA: U jednom od takvih susreta u Preradovićevoj 160. u Petrovaradinu, a u kontekstu priče aktualne ratne tematike i problematike, spomenuo sam i stradanje mojih najbližih. Naime, moji bratići, ujakovi sinovi, *Marko* i *Jakov*, bili su zatočenici zloglasne Manjače. Mlađi, maloljetni bratić Jakov je, nakon razotkrivanja istine o tom koncentracionom logoru u Bosni, oslobođen 14. studenog 1992. godine kod Bosanske Gradiške sa sedamstotinjak zatočenika. Stariji bratić Marko je, s oko sto pedeset Hrvata i oko četiri stotine Muslimana, dislociran u logor Batković kod Bijeljine 15. prosinca 1992. godine. Priča je intrigirala mog novog Znanca. Bio je dobar s *Gojkom Džogom*, predsjednikom udruženja Srba izvan Srbije, te je nenametljivo i suzdržano obećao da će pokušati nešto učiniti za mene, odnosno moga bratića. Dao sam mu Markove podatke. Nakon domaćinske čašice poželio sam im sretan put, a ja sam ostao s tihom nadom i mislima na jednog logoraša, njegove roditelje, braću i sestre, prognanike iz župe Sokoline, u banja-lučkoj biskupiji. Okrenuo sam 011.... s pozivnog 022-570-194. Prepoznao sam glas mog Znanca. Upitao me je gdje želim preuzeti svoga bratića u četvrtak. Budući da sam mogao birati odabrao sam da to bude granični prijelaz Horgoš-Segedin. Dogovorili smo se precizno i definitivno

da to bude u jedan sat popodne, a ja ću Marka čekati na mađarskoj strani tog graničnog prijelaza. Uzbuđen sam se pridružio subraći za ručkom. Sa mnom je želio poći pred Marka hrtkovački župnik *Nikola Kraljević*. Sa zahvalnošću se sjećao dana uoči Vidovdana u Hrtkovcima kad je »za dlaku« izbjegao četničkom linču i istog dana u večernjim satima sa mnom dospio do Petrovaradina. Bila je nedjelja, dan uoči Petrova, seoskog kirva-ja hrtkovačke župe. Nekoliko sati poslije, te noći, jedan hrtkovački Hrvat – *Mijat Štefanec* je bio zaklan i masakriran u Hrtkovcima. Hrtkovačkom župniku svanuo je Petrovdan 1992. godine, ali u Petrovaradinu u Preradovićevoj 160.

Marko Peula i Marko Kljajić

NEČUJNI GLAS: Na dan svetog Franje Asiškog 1993. godine bijeli golf registarske oznake NS 262-934 klizio je autocestom Novi Sad – Subotica. Jutro je bilo teško i sumorno. Sivi oblaci iznad Bačke nagovještivali su hladnu listopadsku kišu. U njemu su se vozila dva svećenika đakovačke i srijemске biskupije. Bilo je neizvjesno koliko dugo ćemo morati čekati na graničnom prijelazu zbog velikih gužvi. Mnogi su iz Jugoslavije odlazili u Mađarsku po benzin i ostale potrepštine široke potrošnje. Od toga se i živjelo i sastavljalo kraj s krajem. Na granici smo bili oko deset sati. Za nešto manje od sat vremena, klizeći u koloni automobila u nekoliko traka, a s poznatim neugodnim osjećajem i s

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:
Marko Kljajić

nezaobilaznim pitanjima pri policijskoj i carinskoj kontroli, izišli smo iz takozvane Savezne Jugoslavije, i s olakšanjem prošli mađarsku graničnu proceduru. Ušavši u Mađarsku, pogledom sam birao najpogodnije mjesto za parkiranje auta uz sam granični prijelaz s povoljnim vidokrugom. Uz sam granični prijelaz s desne strane bila je jedna špedicija. Ispred špedicijske zgrade s ograđenim prostorom bilo je parkiralište. S lijeve strane bio je također parking s nekoliko kioska za prodaju sendviča, kave i osvježavajućih napitaka. I s jedne i s druge strane motali su se dileri i tko zna tko sve. Nikola i ja smo trebali nekako ispuniti vrijeme do trinaest sati. Imali smo čekati oko dva sata, ali smo zaključili – ne mićati se nikada dalje od odabranog mjesta. Minute su sporo prolazile. Bilo je oko podne kada sam ugledao kolegu iz Novog Sada, telepskog župnika *Feriku Benarika*. Prišao nam je kad me je uočio. Do granice je došao auto-stopom. Ide za Segedin. Ponudio sam se da ga prebacim do Segedina. Pomislio sam: To je tek petnaest minuta u jednom i drugom pravcu, a do jedan sat još imam vremena. Nikoli sam opisao lik i stas mog bratića i ostavio sam ga da dežura uz granicu. Za desetak minuta Ferika je već bio pred jednom od segedinskih prelijepe crkava, a ja sam se vraćao prema granici. Omele su me duge kolone i na kraju sam završio na začelju kolone i molio krunicu. Bilo je jasno da neću stići do jedan sat na granicu. Mislio sam na Nikolu i nadao se da će ga on, ako se Marko pojavi, prepoznati. Bilo je blizu dva sata kada sam se konačno približio granici. Kiša je padala, a Marka nije bilo. Čekali smo šesnaest sati da čujemo nove vijesti na radiju, ali u meni je neki glas govorio da ne čekam nego da idemo. Tako je i bilo. Išao sam prema restoranu, do govornice, da bih zvao Petrovaradin, da bih čuo što se događa. Nečujni glas s granice mi je ponovno govorio da stanem i osvrnem se. Pogledao sam u retrovizor auta i u njemu ugledao visokog mršavog čovjeka, Marka. ■

Utjecaj političkih promjena na izjašnjavanje Hrvata Bunjevaca koncem XIX. i tijekom XX. Stoljeća (5.)

Prilike nakon zavodaenja diktature

Stvaranjem Banovine Hrvatske 1939. godine Vojvođanski pokret zapada u krizu * Pitanje cjelovitosti Bačke, čije je sjeverno-zapadne dijelove tražio Maček, podijelilo Vojvođanski pokret * S jedne strane su bile vođe HSS-a, a na drugoj strani Srbi i Mađari

Piše: Kalman Kuntić

Zavodaenjem šestosiječanjske diktature 1929. prekinuta je ja - lova, ali živa politička aktivnost. Vlada generala Živkovića, pokraj političkog monizma, pristupa potpunoj centralizaciji države. Već tijekom siječnja započinje ukidanje položaja velikih župana u Bačkoj, a za gradonačelnike se postavljaju aktivni i umirovljeni časnici. Gradovi su stavljeni u djelokrug Bačke oblasti, a 3. listopada 1931. godine, nakon upravne reorganizacije države, formirana je Dunavska banovina. Političke stranke s nacionalnim i konfesionalnim obilježjima se ukidaju, a vođe oporbe se zatvaraju. Osnivaju se nova ili revitaliziraju stara udruženja izrasla na ideologiji integralnog jugoslavenstva. Podršku vlasti pružali su političari svih nacionalnosti, koji su prihvatili samovladu *Aleksandra Karađorđevića*. Režim je favorizirao grupu Mađara oko *Gábora Szántóa*, a među bačkim Hrvatima-Bunjevcima oslonac je imao u *Mirku Mirkoviću Ivandekiću*, bivšem čelniku HSS, koji je 1931. godine izabran za zastupnika na izborima u studenome, a 1933. postavljen za gradonačelnika Subotice. Zemljoposjednik *Antun Vidaković* je, pak, postavljen za senatora.

Jedan od važnijih punktova novog režima bio je Pravni fakultet u Subotici. Većina studenata okupila se oko profesora *Fedora Nikića*, osnivača lista Jugoslavenski dnevnik i Pokreta jugoslavenskog jedinstva. Bunjevački studenti-jugoslavenski nacionalisti učlanili su se u Jugoslavenski akademski klub, JUNAO, Narodnu obranu itd. Protivnici režima su se, pak, pritajili. Izuzetak čini odbijanje četvorice Hrvata da uđu u Gradski odbor Subotice 1929. godine, što je bio jedinstven slučaj u Bačkoj.

NOVOSADSKA REZOLUCIJA: I pokraj upravnih i sudskih mjera, oporba iz redova HSS i SDS predvođena *Vladkom Mačekom* je u Zagrebu 7. studenog 1932. godine donijela svoj politički program – Zagrebačke punktacije. Skupu je prisustvovao *Duda Bošković*, vođa Vojvođanskog pokreta. Radikali i demokrate, pak, 28. prosinca 1932. godine donose Novosadsku rezoluciju u kojoj se zalažu za samostalnost Vojvodine, ali su skeptični prema pripadnicima nacionalnih manjina. Vodeću ulogu na skupu imala je Somborska grupa oko *Joce Laloševića*. Vojvođanski pokret se mukotrpno razvijao kao temelj udružene oporbe u Bačkoj.

Punu afirmaciju HSS, a i hrvatstvo u Bačkoj doživjet će upravo u ovom pokretu.

No, nakon katastrofalnog poraza oporbe na izborima 5. svibnja 1935. godine, od oporbenjaka iz Bačke u parlament je ušao samo *Đido Vuković*. Sličan rezultat oporba je ostvarila i 1936. godine na općinskim izborima: u Dunavskoj banovini vladini kandidati osvojili su 621, a udružena oporba 74 općine. Na parlamentarnim izborima iste godine u Subotičkom okrugu lista Jugoslavenske radikalne zajednice osvojila je 8.855, a udružena oporba 7.129 glasova. U Parlament su bili izabrani bunjevački radikalni harambaša *Marko Jurić* i vođa HSS *Đido Vuković*.

Stvaranjem Banovine Hrvatske 1939. godine Vojvođanski pokret zapada u krizu. Pitanje cjelovitosti Bačke, čije je sjevero-zapadne dijelove tražio Maček, podijelilo je pokret. S jedne strane su bile vođe HSS-a, a na drugoj strani Srbi i Mađari. Pokraj toga i među Hrvatima se sve više osjećala podjela između subotičkog senatora *Đide Vukovića* i somborskog senatora *Grge Vukovića*, koji se zalagao za cjelokupnost Vojvodine.

POD MAĐARSKOM UPRAVOM:

Ulaskom mađarske vojske u Bačku 12. travnja 1941. godine zavladao je strah kod slavenskog stanovništva od revanšizma zbog Trianona. Srpsko kolonističko stanovništvo je protjerano ili odvedeno u logore, a domaće srpsko i bunjevačko stanovništvo se podvrgava denacionalizaciji putem školstva, hungarizacijom osobnih imena i mađarskom ortografijom kod prezimena. U strahu od mađarskih vlasti, dio hrvatske studentske omladine odlazi u Nezavisnu Državu Hr-

vatsku. U skladu s politikom negiranja hrvatske nacionalnosti u Bačkoj, mađarske vlasti favoriziraju bunjevačko nacionalno opredjeljenje. Rukovodstvo HSS-a u Subotici se pasiviziralo, dok se u Somboru *Grgo Vuković* potpuno priklonio mađarskim vlastima. Bački biskup *Lajčo Budanović* i *Blaško Rajić* konfinirani su u samostane. Može se reći da su Hrvati u *Hortyjevoj* Mađarskoj bili neravnopravni, ali su ipak vlasti dozvoljavale makar djelovanje kulturnih udruženja i izvođenje kazališnih predstava na bunjevačkom jeziku.

Nastavit će se

Banovina Hrvatska 1939.-1941.
i druge banovine prve Jugoslavije

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

Zbog

praktičnog

agnosticizma

»mnogi

Europljani

ostavljaju

dojam da žive

bez duhovnih

korijena, kao

nasljednici što

su spiskali

svoju baštinu

koju im je po-

vijest namrla».

U Ustavu Europe nisu spomenuti »kršćanski korijeni« Europske unije

Može li Europa bez svojih korijena?

Otvorena je nova stranica Europske unije. Usvojen je Ustav. On je demokratičan, načelan i jedinstven. No, ima svoje preambule i poruke. Sav kršćanski svijet, koji je većina stanovnika Europe, s pravom je očekivao da će Europa pred novim izazovima pokazati svoje korijenje i želju da na tom stablu rađa novim plodovima. Međutim, korijen je odrezan. Kako će sada stablo rasti? Vidjet ćemo. No, u ovom razmišljanju želim s vama podijeliti nekoliko impresija i »krikova« koji upozoravaju i opominju.

ZABRINJAVAJUĆI ZNAKOVI:

»Ne režu se korijeni iz kojih se rađa i iz kojih je izrasla kultura i civilizacijski napredak našeg doba.« Tim je riječima papa Ivan Pavao II. pokazao svoje otvoreno neslaganje s konačnim tekstom novog Europskog ustava. Još u listopadu 1999. održana je u Rimu Biskupska sinoda na kojoj su predstavnici biskupa cijeloga svijeta razmatrali: »o Isusu Kristu koji živi u svojoj Crkvi, izvoru nade za Europu«. A 28. lipnja 2003. godine uputio je papa cijeloj Crkvi Apostolsku pobudnicu o toj temi, s naslovom »Crkva u Europi«. Premda broj stanovnika na Zemlji raste, u Europi se smanjuje: u šest godina (1995. – 2001.) za 9,38 milijuna, i to unatoč činjenici da u Europu godišnje dođe više milijuna useljenika! Isto tako, premda se u svijetu broj katolika povećava, u Europi se smanjuje, i to za 1,5 milijuna u godini. Dakle, Europa naglo izumire, i to kao kršćansko područje! Jedan američki pisac s pravom je svojoj knjizi dao ispravan naslov *Smrt Zapada*. Opširno pokazuje i dokazuje kako umire jedna civilizacija, jer sama sebe uništava. Glavni uzrok tomu nije to što Europu (i Ameriku) naseljavaju ljudi druge rase, vjere i kulture, nego vlastiti nemoral, seksualni promiskuitet, pobačaj, prezir obitelji, domoljublja, vjere i svih vrijednosti na kojima je taj Zapad izrastao. Tom samouništenju pridonose časopisi, film, škola; ne samo de-kristijanizacija (raskršćanjenje) nego ustrajno i nasilno protjerivanje kršćanstva iz škola, ustanova, iz života! Tako je na primjer godina 2003. obilježena i upornim nastojanjem da se u Ustavu EU-a uopće ne

spomenu kršćanski korijeni Europe – na koje se papa Ivan Pavao II. često poziva. Stoga nije čudno što Papa, koji nije pesimist, u spomenutoj Pobudnici govori i pesimističnim tonovima. Tako kaže da su »Crkve u Europi često izložene napasti pomračenja nade«. Jer: »Brojni su zabrinjavajući znakovi koji na početku trećega tisućljeća uznemiruju obzor europskog kontinenta«. Zbog praktičnog agnosticizma »mnogi Europljani ostavljaju dojam da žive bez duhovnih korijena, kao nasljednici što su spiskali svoju baštinu koju im je povijest namrla«. To jest, raskrstili su s kršćanskim životom te »mnogi više ne uspijevaju evangeosku poruku utkati u svakodnevni život«.

GUBITAK KRŠĆANSKOG

PAMĆENJA: Koji je rezultat, odnosno posljedice takvoga života? Ne samo »dramatično smanjenje nataliteta, opadanje zanimanja za svećenička zvanja i posvećeni život«, razrovanje obitelji... nego, ukratko, nesretniji život! Papa nastavlja: »Taj gubitak kršćanskog pamćenja prati neka vrsta straha od budućnosti«. Ljude u njihovoj »egzistencijalnoj tjeskobi« muči »unutarnja praznina koja razdire mnoge osobe, kao i gubitak vjere u smisao života«. Odakle ta praznina u ljudskim srcima, sve do očaja, uvjerenje da je život besmislen, pa ga mnogi zatiru – ne samo tuđi (pobačaj, eutanazija), nego i vlastiti (samoubojstvo)? Papa nastavlja: »U korijenu gubitka nade nalazi se pokušaj da se nametne antropologija bez Boga i bez Krista«. Dakle, napuštanje vjere i Boga ne usrećuje čovjeka, nego ga čini sve nesretnijim! »Zaboravljanje Boga dovelo je do napuštanja čovjeka.« Nažalost, »europska kultura ostavlja dojam 'tihog otpadništva' prezasićenog čovjeka koji živi kao da Boga nema«.

U subotu 19. lipnja Sveta je Stolica svoje nezadovoljstvo i žaljenje izrazila i službeno, u izjavi glasnogovornika Joaquina Navarra Vallsa. »Sredstva društvene komunikacije izvijestila su da su u Bruxellesu konsenzusom vođe država i vlada 25 zemalja članica usvojili europski ustavni zakon. Sveta Stolica izražava zadovoljstvo zbog te nove

i važne etape u procesu europske integracije, koju je uvijek priželjkivao i poticao Rimski Prvosvećenik. Razlog za zadovoljstvo daje i činjenica da je u zakon uvrštena i odredba kojom se čuva status vjeroispovijesti u zemljama članicama i kojim se Unija obvezuje da će s njima očuvati otvoren, transparentan i redovit dijalog, priznajući im identitet i specifični doprinos. No, Sveta Stolica ne može ne izraziti nezadovoljstvo zbog protivljenja nekih vlada izričitom priznavanju kršćanskih korijena Europe. Riječ je o nepriznavanju povijesnih činjenica i kršćanskoga identiteta europskih naroda.

EUROPI TREBA I VJERSKA DIMENZIJA:

Papa ističe da Europa treba opet prihvatiti Krista i njegovo evanđelje. »Nova Europa treba iznova pronaći svoje krajnje korijene«. Jasno je da biljka otkinuta od korijena nužno propada. Tako propada i Europa otkinuta od kršćanstva, koje je »središnji i određujući element« njezina povijesnog rasta. Povijest europskog kontinenta obilježena je životvornim utjecajem evanđelja, kršćanstvo je oblikovalo Europu. Zato, da bi spriječila svoj rasap, Europa je pozvana prije svega ponovno otkriti svoj pravi identitet, potrebna joj je vjerska dimenzija... ona se mora otvoriti Božjem djelovanju.

Kad je Isus umro, uz ostale nedaće nastao je i potres (Mt 27,51). Slično se događa ako Isus umre u životu Europe, u životu pojedinca: potres pod čijim je ruševinama pokopana vlastita sreća, a tim potresom u njegovim ruševinama bit će pokopana i naša sreća. Sasvim logično, jer Isus je Spasitelj, temelj, Prvi i Posljednji, Početak i Svršetak, Put, Istina i Život. A kad je napušten ili porušen temelj, put, život, spas – »svršetak je propast« (Fil 3,19).

Dakle, da se ne ostvari to samo razaranje i samouništenje Europe i pojedinaca, poslušajmo Papu: »Ne predaj se malodušnosti, ne prepuštaj se načinima mišljenja i življenja koji nemaju budućnosti, jer ne počivaju na čvrstoj istini Božje Riječi... Budi ono što jesi. Ponovno otkrij svoje početke. Opet oživi svoje korijene«.

Promocija knjige »Jesu li političari krivi za sve?« Zlatka Kramarića

Diskretni šarm gradonačelnika

Smisao kolumni u kontekstu cjeline

Prošlog tjedna, u četvrtak 26. lipnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, predstavljena je knjiga pod nazivom »Jesu li političari krivi za sve?« autora Zlatka Kramarića. Promocija je održana u organizaciji Hrvatske čitaonice Subotica, a o knjizi su govorili profesor hrvatske književnosti iz Zagreba Kristina Peternai i sam autor Zlatko Kramarić, koji je u posjet Subotici došao poznat kao gradonačelnik Osijeka, a na ovoj se promociji predstavio i u ulozi književnika.

Domaćin programa bio je novinar Zlatko Romić, koji nas je duhovitom pričom o »ljepoti« njihova zajednička imena Zlatko, uveo u spontanu, manje formalnu i opuštenu atmosferu tijekom promocije. Riječ je prvo dana Kristini Peternai koja je dala stručni prikaz i analizu knjige, te tumačenje njezina literarnog kapaciteta.

KOLUMNISTIČKA POETIKA: Pozdravivši sve prisutne i iskazavši divljenje prema ambijentu u kojoj se odvijala promocija, Peternai je objasnila kako je knjiga zapravo kolekcija kolumni objavljenih u dnevnom osječkom listu »Glas Slavonije« tijekom 2002. i 2003. godine. Ova se knjiga, kako Peternai kaže: »izravno nadovjezuje na skup kolumni iz 2000. i 2001. izdanih također u vidu knjige 'Pohvala ljudskoj gluposti'. Sva Kramarićeva djela zapravo imaju jedan popularistički, ali i politički kontekst u kome su nastale«. Govoreći o današnjem stanju kolumne kao forme, Peternai je naglasila kako kolumne nisu forma koja je za sve jednaka. »Tako je i Zlatko Kramarić izgradio svoju kolumnističku poetiku i on u njima opisuje svakodnevne doživljaje 'malog čovjeka' koji je okružen političkim događanjima, s problemima koji se tiču njegove svakodnevne egzistencije, tu su prisutne neke biografske, socio-kulturne, povijesne i druge činjenice. Ono što odlikuje njegove kolumne jest da ih on uvijek počinje citatom. On pronalazi inspiraciju u nekoj knjizi, filmu ili kazališnoj predstavi«, rekla je Peternai. Pogovor za knjigu napisao je povjesničar umjetnosti Zvonko Maković, koji u nje, kako je istakla Peternai, ukazuje na dvije bitne odrednice Kramarićevih kolumni: »Jedna odrednica je stil njegova pisanja, koji je lijep, bogatog rječnika,

sofisticiranih sintaksi, spoj filozofskih tema i svakodnevice, a druga karakteristika kolumni koja se ističe, jest njihova trajnost. Kramarićeve kolumne imaju vrijednost nakon što vrijeme prođe. Ovo je knjiga mozaik, u kojoj svaka kolumna svoj puni smisao dobiva tek u kontekstu cjeline. Vi imate cjelinu pred vama i nadam se da ćete uživati u njoj«, rekla je Kristina Peternai.

APEL ZA PRISTOJNO DRUŠTVO I TOLERANCIJU: U daljem tijeku promocije riječ je dobio Zlatko Kramarić koji je također iznio svoju impresioniranost prostorom u komu se promocija odvija i dodao kako je sretan što je publika prisutna u velikom broju. Pričajući o porivima svog pisanja, Kramarić je rekao: »Ova knjiga je nastala u jednoj dokolici, kada čovjek samome sebi pokušava objasniti što mu se sve dogodilo i da li se to baš tako moralo dogoditi, te kako vrlo lako mijenjamo svoja uvjerenja zavisno od aktualne životne pozicije«. Kramarić smatra da treba demistificirati političare, kao ljude od krvi i mesa, koji imaju puno vrlina i mana i da političari treba pristupiti s jedne ljudske strane i u tom slučaju politika može funkcionirati i drugačije. Eksplicirao je kako je ova knjiga apel za jedno pristojno društvo i apsolutnu toleranciju, apel za drugačiji pristup ne samo političara prema javnosti, nego i javnosti prema onim političarima koji nisu toliko klasični. Kramarić je istakao kako ga vrijeđa činjenica kada netko kaže da su svi političari isti, te onda on nastoji reagira-

ti, jer smatra da bi javnost razliku trebala osjetiti i razaznati, dok kulturnu komunikaciju smatra polazištem za sve one druge vidove komunikacije koji kasnije dolaze.

Usljedila su pitanja, na koja je Zlatko Kramarić sadržajno odgovorio. Ističući svoj građanski i liberalni politički put, optimistično je napomenuo: »Države treba da žive jedna pokraj druge, a ne

jedna protiv druge«. Svoj dugogodišnji »staž« na funkciji gradonačelnika Osijeka od 1990. godine, Kramarić je kratko i sa stilom objasnio: »Osječani imaju dobar ukus«.

Domaćin programa je na koncu promocije ukratko predstavio i književno stvaralaštvo Hrvata u Vojvodini, a na promociji su bili prisutni i subotički književnici Lazar Merković i Milovan Miković, dok je ravnateljica Hrvatske čitaonice Katarina Čeliković predstavila rad ovdašnjih hrvatskih kulturnih institucija i gostu uručila na dar najnovija izdanja Hrvatske čitaonice. Gospodin Kramarić je također načinio lijepu gestu, te su svi prisutni gosti na promociji dobili na poklon po primjerak promovirane knjige, s posvetom i potpisom autora. Takve stvari su prava rijetkost, ali postignuta prijatnost atmosfere te večeri, zaista je zaslužila takav epilog. Ovih dana s uživanjem čitam Kramarićeve kolumne i razmišljam jesu li političari krivi za sve? Pročitajte i vi ovu knjigu ako ste u mogućnosti, pa razmisлите.

D. B. Palković

Baština za budućnost

Hrvatska karmelska provincija sv. O. Josipa i Institut za kršćansku duhovnost Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu organiziraju Međunarodni znanstveni skup pod nazivom »Baština za budućnost: Karmel u Somboru 1904. -2004.«

Ovaj znanstveni skup će se održati u Somboru, u Hrvatskom domu, 13. i 14. srpnja.

Utorak, 13. srpnja:

- 19.30 sati skup će otvoriti o. *Jakov Mamić*, provincijal
- 19.45 sati će se nazočnima obratiti prodekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, *dr. Ivan Karlić*
- 20.00 sati o Somborskom Karmelu i narodnostima će govoriti, *vlč. Jakob Pfeifer*, o. *Barnardin Vismeg* i *dr. Andrija Kopilović*.

Srijeda, 14. srpnja:

- 9.00 sati o povijesti nastanka Karmela u Somboru će govoriti *dr. Ante Sekulić*
- 10.00 sati na temu, somborski Karmel u dokumentima Generalne kurije u Rimu do 1922. govorit će *mr. Zdenko Križić*
- 11.00 sati Pastoralno djelovanje karmelićana u Somboru, *dr. Ante Sekulić*
- 15.00 sati Arhitektura i slikarstvo karmelske crkve i samostana je tema o kojoj će govoriti *mr. Bela Duranci*. Glazbeni fundus i kulturološka događanja *dr. Đurka Tabori*, Knjižnica somborskog Karmela *mons. Stjepan Berezetić*.
- 16.45 sati, na temu proslave Gospe Karmelske u Somboru će govoriti o. *Vjenceslav Mihetec*. Na temu, Karmelski Treći Red u Somboru i bratovština sv. Škapulara, će govoriti *dr. Barna Gábor*.
- 18.00 sati Molitvenik »Radost duše« u svom vremenu i prostoru, govori *dr. Vladimir Dugalić*. Na temu, Sl. B. o. Gerard Tomo Stantić, govori *dr. Franjo Podgorelec*.
- 19.00 sati Zajednička obilježja i specifični naglasci duhovnosti istočno kršćanskog monaštva i karmelske duhovnosti – govori, episkop *dr. Irinej Bulović*. Ekumensko-dijaloški doprinos Karmela u Somboru – *dr. Jure Zečević*.
- 20.30 sati Aktualna situacija i duhovno – pastoralne perspektive, *dr. Jakov Mamić*.

Zatvaranja skupa

Filmski festival »Palić 2004«

Ove godine na Paliću će se održati XI. Međunarodni filmski festival. Za ovogodišnji festival imenovan je novi Savjet Festivala koji čine: *Géza Kucsera*, *Antal Biácsi*, *Goran Marković*, *Zoran Simjenović*, *Radoslav Zelenović*, *Vitimir Simurdić*, *Karolj Viček*, *Mira Banjac*, *Rajko Ljubić* i *Blažo Pero-*

vić, kojim će u sljedeće 4 godine predsjedavati *Želimir Žilnik*. Žiri festivala čini pet članova u sljedećem sastavu: *Diana Dumbrava*, glumica iz Rumunije; *Šalamon Andraš*, redatelj iz Mađarske; *Sonke Wortman*, redatelj iz Njemačke; *Radmila Živković*, glumica i *Srđan Golubović*, redatelj. Dobitnici nagrade »Aleksandar Lifka« za poseban doprinos europskom filmu ove godine su *Margareta Fon Trota* i *Žika Mitrović*. Glumica *Milena Dravić*

izabrana je za počasnog predsjednika Savjeta Festivala. Gabariti Festivala će se kretati u zoni od oko 60 prikazanih filmova. Festival će se održati u periodu od 17. -23. srpnja, a projekcije filmova, na Ljetnoj pozornici će započinjati u 21 i 23 sata. Ulaznice će stajati 150 dinara i po prvi puta će se naći u pred prodaji, tjedan dana prije samog Festivala. Kao i ranije, za posjetitelje Festivala bit će organiziran i besplatan željeznički prijevoz.

Wired mobile fest 2004.

Putujući festival u organizaciji Wired Unlimited cultural Exchange, je obišao Makedoniju, Bosnu i Hercegovinu. U Subotici je gostovao u utorak, 29. lipnja na gradskom trgu. Nastupili su orkestri iz Prijedora i Novog Sada; DJ *Nishita* i DJ *Marky* iz Danske i kazališta iz Rume i Tuzle. Cilj ovog festivala, vezan za Suboticu jeste, povratak Trenchtown festivala, koji je održavan na Paliću, a sada je zabranjen.

Pula film festival

Pedeset prvi Pula film festival, na kojemu će se za nagrade natjecati devet hrvatskih filmova, održat će se od 16. do 24. srpnja u Puli. U natjecateljskom programu naći će se filmovi »Sto minuta slave« *Dalibora Matanića*, »Družba Isusova« *Silvija Petranovića*, »Jeruzalemski sindrom« *Jakova i Dominika Sedlara*, »Ta divna splitska noć« *Arsena Antuna Ostojića*, »Seks, piće i krvoproliće« *Antonija Nuića*, *Zvonimira Jurića* i *Borisa T. Matića*, »Doktor ludosti« *Fadila Hadžića*, »Slučajna suputnica« *Srećka Jurdane*, »Duga mračna noć« *Antuna Vrdoljaka* i

»Oprosti za kung fu« *Ognjena Sviličića*. O nagradama Festivala odlučivat će Ocjenjivački sud od 36 članova koji sačinjavaju ugledne osobe iz svijeta filmske umjetnosti i medija.

Koncertni program u franjevačkoj crkvi

Glazbeno-poetska večer i koncert za orgulje

U subotičkoj franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u nedjelju 27. lipnja održana je glazbeno-poetska večer i koncert za orgulje. Ova glazbeno-poetska večer, kao i koncert, održani su u sklopu godišnjeg programa održavanja koncerata. Organizator koncerta je vlč. Pasko Csaba.

Program je imao dva dijela. U prvom dijelu su nastupili mladi recitatori. U nedostatku profesionalnih glumaca hrvatske zajednice u Subotici odabrani su najbolji recitatori na hrvatskom jeziku, kako bi izveli najljepšu pjesmu iz Biblije, »Pjesmu nad pjesmama« i tako ovu večer produhovili.

Ovo je bilo prvi puta da je u okviru programa koncerata u franjevačkoj crkvi, hrvatska zajednica dobila priliku da uključi svoje najbolje recitatore. Tu večer nastupili su recitatori: *Filip Čeliković, Marija Jaramazović, Mirjana Horvatski i Nevena Mlinko*. Pokraj njih u ovom programu sudjelovala je i *Soňa Jaramazović*, kao glazbena pratnja, solo-prim. Ove mlade i talentirane recitatore pripremila je ravnateljica Hrvatske čitaonice Subotica *Katarina Čeli-*

ković. Na poziv organizatora u drugom dijelu koncerta nastupio je orguljaš *Borbely Zoltán*. On je nastupio umjesto *Višeslava Jaklina*, koji je zbog profesionalnih obveza bio spriječen nastupiti. Njegov mladi kolega orguljaš *Borbely*

Zoltán rodom je iz Sente. Prošle godine je diplomirao na Muzičkoj akademiji u Novom Sadu u klasi prof. *Andrije Galuna*. Sada je na postdiplomskim studijama u Grazu.

Ž. V.

Frano Branislav Angeli Radovani (1878.-1962.)

Frano Branislav Angeli Radovani, slikar, rođen je 22. siječnja 1878. u Stonu, a preminuo je u Zagrebu 24. siječnja 1962. godine. Sin je Marije rođ. Petrović i Marka, potomka stare obitelji Angelori. Osnovnu je školu Frano polazio u Dubrovniku, a gimnaziju u Dubrovniku i Kotoru. Slikarstvo je studirao u Veneciji (1899. - 1901.) i Beču (1904. -1908.). Potom živi u Milanu, Beču, Zagrebu i Londonu, a vraćajući se u Zagreb 1920. djeluje kao profesor crtanja na Realnoj gimnaziji, a zatim u Vukovaru od 1929. Godine 1932. vraća se u Zagreb i tu ostaje do smrti.

Već na studijama počeo se baviti karikaturom postavši umjetnički urednik bečko-ga lista »Neue Glühlichter«. Odbio je docentsko mjesto na »Kunstgewerbeschule« u Beču i otišao u Milano, gdje je potkraj 1909. uređivao literarno-satirički tjednik »Diogenes«. Po povratku u Zagreb surađivao je kao novinar u »Hrvatskom pokretu« i »Obzoru«, te uređivao humoristični tjednik »Koprive«. Bavio se ilustracijom i opremom knjiga, a imao je dvije samostalne izložbe. Prvu 1916. u Londonu, a druga je priređena u Beogradu 1929. Sudjelovao je i na skupnim izložbama u zemlji i inozemstvu. Bio je profesionalni umjetnik i novinar. Njegov rad nije još istražen, ali nije ostao nezapažen. Već je 1910. talijanska kritika pišući o listu »Diogenes« isticala da Angeli Radovani pokazuje rijetku mnogostranost u shvaćanju karikature. U Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu priređena je 1979. izložba »Secesija u Hrvatskoj« na kojoj je bilo i nekoliko njegovih radova. Danas, kad karikatura kao likovni izraz postaje sve zapaženija, počinje se cijeniti i njegovo djelo.

Izložba slika na svili Éve Horvat Uzon

Čarolija svile

U obiteljskoj kući umjetnice Éve Horvat Uzon u Subotici svi prisutni su u petak 25 lipnja mogli uživati u večeri umjetnosti. Prije samog otvaranja izložbe slika na svili priređen je prigodan program u kom su sudjelovali razni umjetnici.

S maramom u ruci čaroliju svile su dočarale i balerine, učenice Osnovne baletne škole »Raičević« iz Subotice: *Arc Anet*, *Bardak Karmen*, te nastavnica *Sonja Vekić Švedić*. Nastupile su i učenice Srednje baletne škole iz Novog Sada: *Sonja Batić* i *Natalija Raičević*. Osim njih nastupili su još i *Tijana* i *Tamara Štricki* kao duet na flauti, *Ivan Čkonjević* na gitari, a na gitari je nastupila i *Suzana Gondi*, dok su poeziju govorili *Čomor Magdolna* i *Predrag Opalić*, koji je skupa sa *Žužanom Lerinc* vodio program. Istu večer otvorena je i izložba umjetnice koja radi na tekstu Irene Vekonj Oltvanji.

POVIJEST SVILE: Odmah na početku voditelji programa su pozvali sve prisutne da ovu večer, bar na kratko, zaborave na svoje brige i da uživaju u ljepoti umjetnosti. O povijesti svile, možemo reći da se pojavila još prije Krista. Kineski carevi su na dudovom stablu pronašli svilenu bubu, te su raz-

Umjetnica u razgovoru o svili

vijali njenu čahuru, da vide što će se od nje stvoriti. Pleli su niti svile i došli do saznanja da ju je nemoguće pokidati. Tu tajnu su kineski carevi dugo čuvali. No, u V. stoljeću mlada djevojka je svojom udajom prenijela sviloprelju u drugu zemlju. U toku migracije, proizvodnja svile se širila. Tako su se sviloprelje proširile po cijelom svijetu. U Europu je stigla tek krajem VI. stoljeća. Svila je tkanina koju ne poznajemo dovoljno. Ona je najjače vezivo i ne možemo je

pokidati, a svilu treba znati slikati.

LJEPOTA SLIKA NA SVILI: Ljepota boja i mogućnost boja prilikom slikanja na svili potakli su i umjetnicu Évu Horvat Uzon do toga da počne slikati na toj tkanini. Kako je sama rekla, želja za slikanjem na svili i za napretkom, odvela ju je izvan ovoga grada, gdje je učila, radila i usavršavala se. Učila je u Novom Sadu, Segedinu i Budimpešti. Pokraj svile Éva Horvat Uzon, slika i na papiru i platnu, ali kako je ona naglasila ništa se ne može mjeriti sa svilom, kad se jednom počne ne može se više ostaviti. Svila zahtijeva posebnu pažnju i rad bojama. »Teško je naučiti slikati na svili, no, kada se nauči i ram sa svilom razapne, sve ostalo je lako i jednostavno«, kaže gospođa Horvat Uzon. Na kraju programa sve prisutne je pozdravio, a osobito umjetnicu, predsjednik Likovnog odjela Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« *Josip Horvat*, s obzirom da je ova umjetnica članica Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo«.

Neki od ustaljenih motiva na svili koje koristi Eva Horvat Uzon su cvjetovi, ali svaka slika na svili govori za sebe, i svatko je može doživjeti na poseban način. O njoj ljepoti teško je govoriti, to treba gledati i uživati.

Ž. Vukov

Slike na svili

Može se reći da je crkva imala najveći udio u očuvanju ove zajednice, koja se niz vjekova razvijala odvojeno od matice u multikulturalnom okruženju.

O radu slikara Lajče Vojnića Zelića

Do sada 150 slika

Lajčo Vojnić Zelić rođen je ožujka 1939. godine na salašu u okolici Subotice. Odrastao je u zemljoradničkoj obitelji, kao sedmo dijete svojih roditelja. Na salašu je živio do svoje sedme godine. Po završetku osnovne škole upisao je Školu za učenike u privredi u Subotici, a studirao je Zaštitu na radu u Novom Sadu.

Slikati je počeo od najranijeg djetinjstva. Ova umjetnost ga je privlačila još dok je bio dijete. Ozbiljnije, uljanim bojama, počeo je raditi prije pedeset godina. Slikao je i kao vojnik, no, nakon povratka iz vojske slikao je samo još jedan kratak period. Tada je uslijedila duga pauza. Nije slikao duži period, čak oko trideset godina. Pauza je uslijedila radi radnih obveza i obveza oko obitelji, a uz to, tada je mislio da njegove slike nisu interesantne.

SUDJELOVANJE NA LIKOVNIM KOLONIJAMA: Bio je član likovnog odjela Kulturno-umjetničkog društva »Željezničar – Bratstvo i jedinstvo«, a ujedno je bio i član folklornog odjela ovog KUD-a. Od 1994. godine je član Likovnog odjela Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«. Godine 1995. počeo je izlagati svoje radove na skupnim izložbama. Svoju prvu samostalnu izložbu je imao 25. studenog, prošle, 2003. godine. Sudionik je svih dosadašnjih sedam Likovnih kolonija »Bunarić«, a sudionik je i svih kolonija »Kolorit« u Somboru. Također je sudjelovao i na međunarodnoj likovnoj koloniji »Đetva« 2003. godine u Slovačkoj. Ove godine je prvi puta sudjelovao na Likovnoj koloniji »Breške« kod Tuzle u Bosni i Hercegovini. Prošle godine je s mladim folklorasima bio u Supetru na Braču, te je svoje slike izlagao i tamo. Tada je izlagao skupa s članicama iz sekcije šlinga i slamarstva HKC »Bunjevačko kolo«.

NASLIKANI SALAŠI: Ono što najčešće možemo vidjeti na slikama ovog umjetnika su salaši. »Kad sam počeo slikati, radio sam uglavnom reprodukciju, no sada radim sve po

sjećanju iz djetinjstva. Volim slikati salaše i naše običaje. No, pokraj toga volim slikati crkve i nadam se da ću uspjeti naslikati sve subotičke crkve i crkve općine Subotice, to mi je jedna od želja«, kaže Lajčo Vojnić Zelić, koji također voli slikati i stare građevine, a,

kako kaže, nove ga ne privlače. Najčešća tehnika kojom radi su uljane boje na platnu. Slika ponekada i suhim pastelom, ali mnogo rjeđe. Za svoju dušu slika i na staklu i porculanu. U mirovini je od 1993. godine i trudi se da, koliko mu vrijeme dozvoljava, najviše provodi slikajući. Slikar Lajčo Vojnić Zelić do sada je izlagao na skupnim izložbama u Subotici i okolicama, Somboru, u Bosni i Hercegovini, u Hrvatskoj i u Slovačkoj. Svojih radova ima i u Francuskoj i Njemačkoj. Do sada je naslikao oko 150 slika.

DOJMOVI IZ TUZLE: Lajčo Vojnić Zelić nedavno se vratio s kolonije »Breška« koja je održana u Bosni i Hercegovini. Na ovoj koloniji je predstavljao Likovni odjela HKC »Bunjevačko kolo« skupa s *Cilikom Dulić Kašibom*. Kolonija je trajala od 20. do 25. lipnja. Na samom otvaranju kolonije

bio je prisutan i predsjednik Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« *Josip Horvat*. U Tuzlanskom kantonu na koloniji »Breška« sudjelovala su 22 slikara, koji su akademski obrazovani. Baš to ga je plašilo, kako će tamo biti, kada je on amater, a oni akademski slikari,

no, kako nam je ispričao Lajčo Vojnić Zelić, bilo je predivno. Na otvaranju ove kolonije priređen je prigodan program u kom je sudjelovala mješovitovokalna skupina »Breške« s recitatorima. Domaćini ove kolonije su bili članovi Hrvatskog kulturnog društva »Napredak« iz Tuzle. Svaki dan sudionici kolonije su imali organizirane razne aktivnosti. Posjetili su franjevački samostan, samostan časnih sestara u Tuzli. Bila je organizirana i posjeta Lukavcu i umjetnom jezeru. Na ovoj koloniji sklopljena su mnoga poznanstva i razmijenjena iskustva. Sudjelovali su umjetnici iz Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Mađarske, kao i naši predstavnici iz Srbije i Crne Gore. Na zatvaranju kolonije izložene su sve slike koje su urađene na koloniji »Breška«.

Ž. Vukov

Hrvatska kazališna diva

Svećenica Talijinog hrama Božena Kraljeva

Kada se 1894. godine rodila kći Božena, građanska obitelj Kralj oporavljala se od šoka koji je potresao cijelu obitelj. Njihova rođaka Ivka, vršnjakinja Marije Ruzičke Strozzy, odlučila je posvetiti se glumi. No, na vrhuncu svoje kazališne karijere, Ivka napušta Zagreb, udavši se za bugarskog književnika Iliju Milarova, zagrebačkog studenta, koji će kasnije postati ministrom prosvjete Kraljevine Bugarske. Ovim činom Ivka je ponovno postala ponos obitelji.

Fascinirana pričama o Ivkinom uspjehu odrastala je Božena, govoreći, kako će krenuti stopama svoje rođakinje. Za Boženinu obitelj bila je to nada o dobroj udaji i građanskom životu, a za Boženu će se ova nada utjeloviti u onoj duhovnoj, umjetničkoj sferi Ivkina života, za koju obitelj nika da nije imala razumijevanja.

SLIJEDILA JE SVOJU ZVIJEZDU: Završivši trgovačku školu, Božena dobija zaposlenje i otpočinje život živeći od svoje činovničke plaće na zadovoljstvo obitelji. »Božanski plan« Platona o tome, kako postoji mjesto koje samo određeni čovjek može zauzeti, kako postoji djelo koje samo je dan čovjek može učiniti i kako postoji ljubav koju samo je dan čovjek može dati – samo jednoj ženi, Boženu je ubrzo doveo na raskrižje putova gdje je umjesto odgovora naišla na otvorena vrata novih kretanja. Čak i da je zastala, znajući stav svoje obitelji, dozvolivši sebi meditaciju ili čekanje, priлика da se izabere novi put bila je neminovna. Izbor je često

nepovratan, ali do njega prije ili kasnije mora doći. Stoga, umjesto da obnavlja mit o Ikaru bježeći od sebe, (vjerujući da se diže u nebo), Božena je odlučila slijediti svoju zvijezdu slobodno i bez straha, znajući da jedino tako može doseći nebo.

Shvativši da svoja životna djela može stvarati jedino iz ljubavi, napušta činovnički posao i upisuje 1924. godine školu za filmsku umjetnost (škola je otvorena 1920. godine prema zamisli dr. Branka Gavelle). Nakon što je snimila film »Strast za pustolovinama« obitelj joj nije mogla oprostiti što je izabrala put koji joj je često, baš i zbog nedostatka podrške obitelji, bio posut trnjem životnih tegoba: glad, neimaština, utočište u HNK-u gdje dobija stalni angažman nakon odigrane uloge Berte u *Strindbergovu* »Ocu«.

INTENDANTSKA LOŽA REZERVIRANA ZA KRLEŽU: Nakon što ju je vidio po prvi puta kao *Ofeliju* (premda je prije ostvarila već nekoliko vrlo značajnih uloga, *Katarina Ivanovna* u »Braći Karamazovima«, *F. M. Dostojevskog* ili *Angelika* u »Gospodi Glembajevima«), Krleža je redovito i uporno gledao sve predstave. Ulazio je u intendantsku ložu u momentu gdje počinje scena Ofelijinog ludila i tu je presjedio do njenog kraja. *Eliza Gerner* zapisala je o Boženi da je u sebi nosila duboku emotivnost, osjećaj za stil, kako je govorila profinjenom dikcijom bogate muzičke modulacije, pa je stoga njen glas nazivan potočićem koji žubori, a njen smijeh uspoređivan sa zvukom šumskih zvončica. Stoga scena ludila, koja je toliko fascinirala Krležu, govori o velikoj moći transformacije i nesumnjivom glumačkom talentu glumice Božene Kraljeve.

KRALJEVNA ILI SHAKESPEAREOVA HEROINA: Premda je kompletne likove dala tumačeći žene tragične sudbine kao što su *Marquerrite Gauthier* u »Dami s kamelijama« *Dumasa*, *Birdie* u »Malim lisicama« *Lillian Hellman*, u kazališnom svijetu ostat će zapamćena kao glumica koja je na pozornici ostvarila najveći broj *Shakespeareovih* heroina: *Julija*, *Ofelija*, *Hera*, *Porcija*, *Titanija*, *Kordelija*, *Viola*, *Lady Macduff*, *Desdemona*, *Gertruda*, *gospa Ispucana* te *Margaretha* u »Richardu III«, koju ulogu je maestralno odigrala 1978. godine u svojoj 74. godini života.

Kako je to jedino moguće kod pravih umjetnika, život postaje poziv, a poziv život, tako je Božena čitav svoj život posvetila ljubavi, koja će ostati njen vječni pokretač, kako na daskama koje život znače, tako i u privatnom životu. Nikada nije odustala od ljubavi, ni nakon dva neuspješna braka i nekoliko dužih veza. Zbog ljubavi je bila spremna učiniti sve, pa čak i ne pojaviti se na predstavi igranoj u Splitu (»Čuvaj se senjske ruke« od *Šenoe*) usprkos tome (ili baš zbog toga) što je za Boženu teatar bio svetinja, a drugi su govorili o njoj kako je važila za najdiscipliniraniju glumicu. Stoga ne čudi da je i svoju životnu ulogu dala u tragičnom liku *Ane Karenjine*, dajući joj dio sebe. Vrlo je dobro znala da živjeti može čovjek samo dok ljubi, poput Aske, čija je igra bila toliko savršena, jer je znala: jedino dok igra može i da živi.

Kraljeva je umrla 11. srpnja 1989. godine. Ponizna svećenica Talijinog hrama ispraćena je bez glazbe, bez svećenika, bez pompe, u pratnji svojih kolega i tihog zvuka mirogajskog zvona.

A. Čota

Massimo Savić – Massimo, Aquarius Records / PGP-RTS, 2003.

»Ja znam zašto te osjećam
Ja znam, znam da nisam tu bez veze...«

Prošle godine je u međunarodnom sudjelovanju dvaju diskografskih kuća, hrvatskog Aquarius Recordsa i srbijanskog PGP RTS-a izdat album hrvatskog pjevača i glazbenika *Massima Savića*. Album je jednostavno naslovljen »Massimo« i predstavlja povratak ovog starog glazbenog šmekera.

Ploča sadrži jedanaest novih pjesama, čiji je glazbeni i tekstualni autor *Srđan Sekulović*, koji je potpisao i veći dio produkcijskog i aranžerskog djela albuma. Zvuk ploče je krajnje moderan, vrhunski producirana i njim dominiraju razliveni, eterični gitarski akordacije, a izveden je instrumentarijem klasične rok postavke.

EMOCIONALNOST VISOKOG INTENZITETA: Lirika je u potpunosti ljubavna, ispunjena nježnom emocionalnošću visokog intenziteta, kao i stra-

hovima, nadanjima i sjećanjima, kao neizostavno inspirativnim dijelovima ljubavničkog odnosa. Prepoznatljivo egzaltirani Massimov vokal prava je eskapada i savršeno se uklapa u takav glazbeni korpus. Album je u najkraćem, jedno cjelovito i jasno osmišljeno skladateljsko ostvarenje.

U album nas uvodi briljantna pjesma »Moj svijet«, koja je ujedno izašla kao prvi singl.

Ljubavni misterij kao tematiku produbljuju »Dvorac« i sljedeća »Oblak«. »Srca znak« je pitoma reminiscencija »njoj«, a »Trnje ruže« se izdvaja od ostalih svojom funky ritmikom. Vapaj za spasonosnim dodirima ispjevava »Sestro i kraljice«, a motiv dijeljenja pjesma »Napola«. Levitirajuća balada za sva vremena slijedi u drugom singlu s ploče »Znam zašto te osjećam«, potreba

za hrabrošću čini pjesmu »Slobodan«, dok album završava tihom glasovinom baladom »Nauči me kako voljeti«.

Specifičnost Massima na glazbenoj sceni je bila i još uvijek jest, više nego uočljiva. Ovaj album je donio prije svega ispunjavanje praznine u produkciji sofisticirane autorske pop glazbe, kakva je uvijek potrebna širem slušaateljskom krugu na ovim prostorima.

D. B. Palković

U posjetu mladom glazbeniku Ivanu Tikvickom

I Bach i Lennon zajedno u srcu

Stara, lijepa kuća nadomak subotičke crkve svetoga Jurja. Nasmijani mladić otvara vrata. Ulazim u dom. Unutra zanimljivi ambijent: mnoštvo gitara i futrola, kompjutor i klavijatura. Sve to čini prostor, u komu svoj umjetnički duh razvija *Ivan Tikvicki*.

Ivan Tikvicki je rođen 1985. godine u Novom Sadu. Osnovnu naobrazbu tamo započinje, no preselivši se u Suboticu, školovanje nastavlja u Subotici. Kasnije upisuje Srednju glazbenu školu u Subotici, odsjek gitare kod profesora *Anta-Istvána*. Ove godine je diplomirao s najvišom završnom ocjenom i ovih se dana marljivo sprema za polaganje prijemnog ispita na Glazbenoj akademiji u Zagrebu. U pauzi

između vježbanja porazgovarali smo s njim.

SVIJET GLAZBE: S glazbom se upoznao vrlo rano: »Još od malih nogu sam njome okružen, to je porodična tradicija počevši od djeda, oca, strica pa i bake«. Počev od poklona u vidu instrumenata, slušanja glazbe, nadahnut jednim glazbenim okruženjem, Ivan Tikvicki je zavolio glazbu. Tvrdi da je odabrao gitaru, misleći da će biti roker, no, kasnijom klasičnom naobrazbom, priča se mijenja, te će on isto tako za voljeti i klasičnu gitaru, koja mu je sada na prvom mjestu. Pokraj klasike, rocka i jazz, posljednjih godina sluša i world ethno glazbu. Najviše voli *Johna Lennona*, (što se po njegovu imidžu i vidi), a u klasici za najvrhnijeg glazbenika smatra *J. S. Bacha*.

USPJETI U KLASIČNOM MUZICIRANJU: Ivan je zajedno s prijateljima оформio skupinu, za sada bez imena, ali ovi su dečki već snimili svoj demo materijal. Svoje druženje provode ponajviše uz glazbu, a ponekad svrate i do onih lokalnih kafića, gdje je, kako kaže, »stalna ekipa«. Veliki je ljubitelj automobila, kako onih starih, tako i utrka Formule 1.

Ivan želi upisati Akademiju, te je što brže završiti, a kasnije uspjeti u klasičnom muziciranju i pedagogiji. »Želim sve svoje iskustvo i znanje prenijeti na mlade, jer mi je žao da mladi nesvjesno bježe od glazbe, želim im pokazati da je glazba nešto najljepše, to jest, da je bavljenje umjetnošću uopće, doista nešto posebno«, kaže Tikvicki.

Ivan Tikvicki je mlad, marljiv, pun ideja i planova. Nadajmo se da ćemo još mnogo toga lijepoga pisati o njemu.

D. B. P.

HRCKOVA SVEZNALICA

ZAŠTO SE MLIJEKO ZGRUŠA?

U mlijeku se nalaze bakterije koje izazivaju zgrušavanje ako mlijeko dugo stoji na sobnoj temperaturi. Te bakterije se brzo razmnožavaju, pa brzo i pokvare mlijeko – zgrušaju ga.

ZAŠTO SE NAJEŽIMO?

Koža se naježi kada nam je hladno: time se brani od hladnoće, jer naše tijelo mora imati uglavnom uvijek istu temperaturu. Sićušni mišići u našoj koži grče se i time zagrijevaju. Zato se naježimo, posebice kada ostanemo suviše dugo u vodi, na kupanju.

ZAŠTO CVRČAK PJEVA?

Iako kažemo da cvrčak pjeva, mi znamo da on to ne čini. Cvrčak je insekt i nema glasa. Zvuk koji čujemo potječe od brzog udaranja dviju opnica ispod cvrčkovog trbuha. On ispušta taj zvuk sve vrijeme dok jede, a kada ga čujemo mi kažemo da pjeva.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

IZ DJEČJIH USTA

- Na pitanje voli li ići u obdanište, trogodišnjak odgovara:
»Volim ići u obanište (obdanište), jer tamo je fino bajiti (spavati).«

- »Sutra ne kupam kosu!« – komentira mališan nakon pranja kose.
- Oblačeći majicu s manjim otvorom dvogodišnjak negoduje:
»Nemoj to mi obući, to je majo (malo), daj djetetu nekom.«

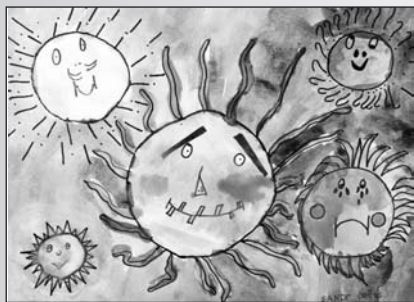
Zabilježila: Stanislava Stantić Prčić

HRCKOVE ZGODE

Crta i piše: Zoltan Sič

Sande Orčić, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

ŠNALA JE KRIVA

Često sklapam Bogu ruke
pa Njemu kažem moje muke.
Nejaka leđa i »pametna um«
o, Bože, sve je to nesporazum.
U školu kad' idem, stavljam šnale,
jer volim da me djeca druga hvale.
Dok zrcalo gledam ja,
šnala me muči i baš mi se ne da.
Pred zrcalom tako stojim
i u glavi minute brojim.
»Baš ti se ne dam«, reče šnala,
a ja joj rekoh: »To sam i znala«.
Mama me pita: »Je l' gledaš na sat?«,
stalno mi viče, čujem njen glas.
»Pa, gledam, naravno, imam oči,
al' šnala neće da se zakači! «
Daj Bože, da budem lijepa,
inače od učiteljice grdnja me čeka.

Ivana Mandić, II. d
OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

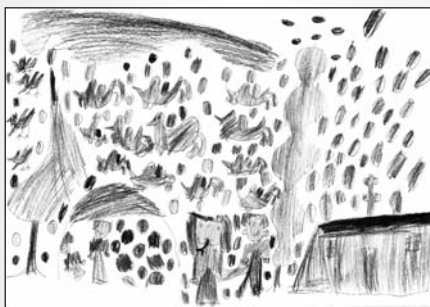

Grgo Stantić, 6 godina
Dječji vrtić u Tavankutu

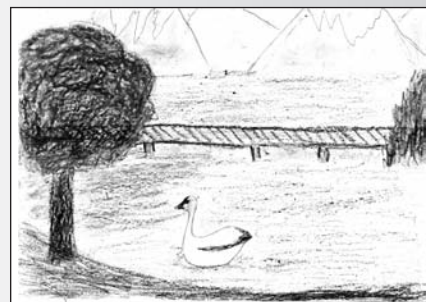
MOJ PAS

Opisat ću vam mog psa. Moj pas se zove Rolika. Roli ima gustu, krem dlaku. On najviše voli jesti kosti i meso. Roli je velik i strašan. Kada smo ga kupili, bio je mali i debeljuškast. Njega su zvali Debeli, ali sam mu promijenila ime u Roli. Njegova mama i tata su bili veliki kao medvjedi. Takav je i on sada. Njegova njuška je sada velika, a zube ima velike kao vuk. Šape su mu ogromne. Napravili smo mu kuću u kojoj spava. Obično ga tata hrani i igra se s njim. Neki ga se boje, jer je velik i snažan. Roli nama čuva kuću. Nitko nas neće dirati dok je tu Rolika. Zaključila sam da su kućni ljubimci dobri, zato što nas oraspolože kada smo tužni.

Maja Cvijanov, III., OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

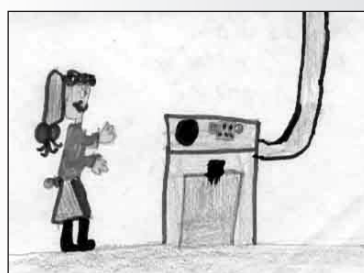
Darko Mačković, I. b
OŠ »Matija Gubec«, Gornji Tavankut

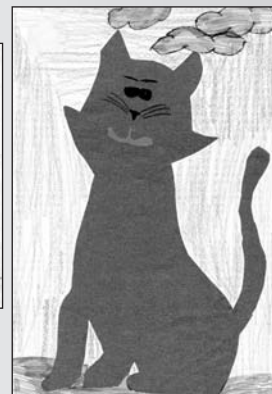
Bernardica Vojnić, III. a
OŠ »Matija Gubec«, Tavankut

Ivana Kiš, I.
OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

Miljana Kovač, I. a
OŠ »22. oktobar«, B. Monoštor

Nikol Kokošček, I. h
OŠ »M. Vuković«, Subotica

HRVATSKI JEZIK S ELEMENTIMA NACIONALNE KULTURE

Volio bih ići na satove hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture zato jer se tamo nauči svašta, čak i hrvatski jezik. Na satu hrvatskog jezika učili bi pisati na hrvatskom. Volio bih ići na satove hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture.

Nikola Tumbas, III. c, OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

I. U prazna polja upiši brojeve i računске operacije koje nedostaju:

	-	6	=	2
+		-		+
			=	
=		=		=
11		5	=	6

Zadatak pripremio: Zdenko Samaržija

II. Upiši brojeve koji nedostaju:

1	2	3
3	4	5
5	6	
0	1	

Zadatak pripremio: Dujo Runje

III. Koja boja ne pripada ovoj grupi?

• crvena • indigo • tirkiz • plava

IV. Što je žuto i bijelo i putuje 100 km/h na šinama?

Odgovor: Tvrdno kuhano jaje u strojovodnom lanč-paketu.

(Ako niste znali, »lanč« je engleska riječ za ručak.)

Jedite je i uživajte...

Breskva

(*Prunus persica* L.)

Piše: Dražen Prčić

Jedno od najomiljenijih sezonskih voća u toplim ljetnjim mjesecima je jamačno breskva, bila ona »klasična« ili nektarina (glatke »kože«), i sada, kad je dostupna po prihvatljivoj cijeni, svi njeni »ljubitelji« mogu nesmetano puniti vrećice ovim ukusnim plodom prirode na tržnicama ili marketima. U posve nelogičnom odnosu vrednovanja cijene industrijskih sokova u ugostiteljskoj ponudi i njihovoj tržišnoj vrijednosti prema cijeni 1 kg svježih breskvi dolazimo do nevjerojatnog odnosa od 1:1 (jedna čaša soka = 1 kg). Sezona je i breskve su ponovno dobro rodile, stoga možemo uživati u njihovim »slatkim čarima«.

POVIJEST BRESKVE: Iako se dugo

smatralo kako ovo voće potječe iz Perzije, poglavito zbog korijenske povezanosti njenog naziva u jezicima mnogih europskih naroda (*persica*), ali pouzdano se zna, kako ova biljka potječe iz Kine u kojoj se uzgajala još 1.500 godina prije Krista. Poput mnogih drugih »noviteta« i breskva je stigla put Europe u bisagama putujućih karavana, pronašavši svoje idealno utočište u

Otrovne sjemenke

Slično kao i marelica i breskva ima sjemenku (košticu) koja u sebi posjeduje veću količinu otrovne materije, amigdalina. Uz to treba biti oprezan i s njenim oštrim rubovima koji mogu povrijediti unutrašnjost usne šupljine. ■

mediteranskim zemljama, čija klima pruža idealno okruženje za njen uzgoj. S druge strane, na američki kontinent breskva je stigla tek početkom 17. vijeka, zahvaljujući španjolskim »osvajateljima« novih teritorija. Danas botanički svijet poznaje približno 2.100 vrsta ovog voća, a prema zastupljenosti i važnosti ono se nalazi odmah poslije jabuke i kruške.

HRANLJIVA VRIJEDNOST: Osnovni sastojak breskve je voda (86,3 posto), a slijede ugljiko hidrati (11,6 posto), te masti (0,1 posto) i bjelančevine (0,7 posto).

Energetska vrijednost je iznimno niska i iznosi svega 180 kJ (43 kalorije). Od mineralnih sastojaka najbrojniji je kalij, a slijede: fosfor, magnezij, kalcij, sumpor, klor, natrij. Od vitamina dominira karotin, vitamin B1, B2, B5, B6 i vitamin C. Važno je znati kako se najveća količina vitamina nalazi u kori breskve i da ih svakako treba jesti neoljuštene, ali ih prethodno treba dobro isprati pod mlazom vode zbog otklanjanja tragova kemijskih sredstava zaštite od biljnih štetočina.

LJEKOVITOST

BRESKVE: Oličena je u njenom osvježavajućem i umirujućem djelovanju za ljudski organizam, a preporučuje se kao okrepljujuća za jetru i želudac, a potpomaže varenje i mokrenje. Zbog svojih niskokaloričnih svojstava preporuča se za liječenje pretilnosti (gojaznosti), a idealni je sastojak svakodnevne trpeze u ishrani djece i starijih osoba.

GASTRONOMIJA: Pokraj konzumacije u svježem obliku, breskvu možemo unositi u organizam i putem njenih »prerađevina« poput ukusnih džemova i pekmeza koji se koriste kao slatki dodaci brojnim slasticama kao obvezni dio receptata prema kojima se one spravljaaju. Ali usprkos svojoj slatkoći i mjestu za desert nakon jela, breskva se, pogotovo u našim krajevima, tradicionalno koristi kao prilog uz meso, priređena u »kompot« verziji.

LJEPOTA: po svojim osobinama breskva se u kozmetici koristi kao sredstvo hranjenja kože i aktivno sredstvo za upijanja bora. Brojne maske za lice ne mogu se zamisliti bez ovog voća kao aktivnog sastojka u svojim »čarobnim« formulama. ■

Fleke

Zbog svog slatkog soka, koji prilikom ugriza obvezno pohita van, treba se paziti na opasnost od fleka koje nastaju kada sok breskve dospije na tkanine naše odjeće. Ove fleke vrlo teško izlaze i često puta radi zadovoljstva omiljeni dio garderobe zna biti nepovratno »uflekan«.

L i e t n i s p e k t a r

Monica i Brad najseksepilniji

Prema jednom od brojnih izbora za »naj« osobe glumački par *Monica Bellucci i Brad Pitt* izabrani su, u iznimno oštroj konkurenciji, za najseksepilniji par svijeta. Pravo izbora imale su osobe između 15 i 25 godina.

»Odzvonilo« ljubićima

Nekada najomiljenije štivo brojnih ženskih »usamljenih« srca ljubavni romani više nisu popularni. Prema podacima nakladničkih kuća niti jedan »hertz roman« nije u 100 najprodavanijih knjiga prošlog desetljeća, što najbolje pokazuje kako pripadnice »nježnijeg«

spola više ne uživaju u suzama zbog iščitanih redaka u kojima se događaju romantične ljubavi. No, čini se, da je »kriza ljubića« nastala odlaskom sa scene legendarnih kraljica ovog spisateljskog žanra, *Barbare Cartland i Danielle Steel*, koje su svoja djela prodavale u milijunskim tiražama, a do danas se nisu pojavile njihove dostojne nasljednice.

Poznata lica u Portugalu

Iako su hrvatski nogometaši već »zaboravili« na portugalsku odiseju i uveliko se odmaraju daleko od nogometnih arena, »Euro 2004« još uvijek traje, i sukladno tome svode se »završni računi« i brojne analize glede najveće kontinentalne nogometne predstave. U jednoj od njih dominira zaključak da su »vatreni« imali iznimnu podršku s tribina, a među brojnim navijačima u »majicama na crvene kockice« našlo se i dosta poznatih lica. Izdvojiti ćemo najbolju hrvatsku skijašicu svih vremena *Janicu Kostelić*, popularnog voditelja »Milijunaša« *Tarika Filipovića*, glumca *Renea Bitorajca*, pjevačicu *Mineu*, a na stadionu se u ulozi navijača našao i predsjednik Hrvatskog sabora *Vladimir Šeks*.

SMS promet vrijedan 94,5 milijuna \$

Prošle 2003. godine u Hrvatskoj, prema nalazima analitičarske kuće IDC, zabilježen je promet od nevjerojatnih 94,5 milijuna američkih dolara utrošenih na mobilno dopisivanje putem telefonskih aparata. U prosjeku svaki vlasnik mobitela je mjesečno poslao 68 poruka, što je u usporedbi sa susjednom Slovenijom (26,5 poruka mjesečno) gotovo 2,5 puta više. Analitičari prognoziraju i dalji rast slanja popularnih »porukica« što će jamačno obradovati mobilne operatore. Usporedite svoj broj SMS-ova i vidjet ćete jeste li bolji ili slabiji od hrvatskog prosjeka.

Milijunaške maloljetnice

Prema »zapadnom« kriteriju puna zrelost oličena u svim društvenim pravima počinje se računati tek s navršених 21 godinu života. I dok je velika većina »novih punoljetnika« u tom dobu na samom početku stvaranja vlastite egzistencije nekoliko cura će u punoljetsvo ući sa stotinama milijuna dolara i eura. *Paris Hilton* (21) naslijedit će 5 milijardi eura vrijedan imperij istoimenog hotelskog lanca, *Tamara Ecclestone* (20), kći šefa formule 1 i bivše manekenke *Slavice* zakoračit će u svijet velikog biznisa uz apanažu iz očeva imetka koji se procjenjuje na 5 milijardi eura, *Athina Onassis* (19) unuka poznatog brodovlasnika *Aristotela* već sada raspolaže putem raznih zaklada kapitalom od preko 2,5 milijardi eura, dok će *Holly Branson* (21) naslijediti očevu tvrtku Virgin koja je vrijedna oko 2,5 milijardi eura.

Polufinale Europskog nogometnog prvenstva

Nove europske nogometne sile

Piše: Dražen Prčić

U polufinalu »Euro 2004« neće igrati: Francuska, Italija, Njemačka, Španjolska, Engleska, Hrvatska, ali će se zato za naslov najbolje momčadi starog kontinenta boriti:

Portugal i Nizozemska, te Grčka i Češka. Budimo iskreni i priznajmo, koliko smo vjerovali ovakvom raspletu...

Parovi polufinala

30. lipnja u Lisabonu igraju Portugal i Nizozemska, dok će 1. srpnja o drugom finalisti odlučivati susret u Portu između Grčke i Češke. Finalni susret na programu je 4. srpnja na stadionu Luz u Lisabonu.

ČETVRTFINALE:

Portugal – Engleska 1:1

(2:2, penalima dalje Portugal)

Iako domaćin, momčad Portugala u prvom četvrtfinalnom susretu protiv favoriziranih Engleza mnogima nije bila »viđena« za prolaz među posljednje četiri momčadi prvenstva. Tijek utakmice potvrdio je opravdanost tih sumnji, pogotovu kada je *Owen*

doveo Englesku u vodstvo već na samom početku susreta nakon pogreške *Costinhe*. Sve do pred sam kraj susreta momčad koja je izbacila Hrvatsku imala je rezultat kojim bi domaćina »preselio na tribine«, ali je pričuva *Postiga* spretno glavom ubacio loptu u mrežu nemoćnog *Jamesa* i susret je okončan s neodlučenih 1:1. U produžecima bili smo svjedoci prave drame na obje strane, režirali su je, prvo *Rui Costa* za vodstvo Portugala, a potom *Lampard* golom kojim i drugi produžetak nije donio konačnog pobjednika susreta. Prvi polufinalist riješen je udarcima s bijele točke, a tragičar je ponovno bio najskuplji igrač prvenstva idolizirani *David Beckham* koji je promašio (kao i protiv Francuza), te uz promašaj *Wassela* postao glavni krivac za ispadanje »Albiona«. Objektivno Portugal je zavrijedio »prolaz«, ponajviše zahvaljujući iskusnom izborniku *Scolariju* koji je vrhunskom postavkom igre uz prave zamjene nadmudrio *Ericssona*.

Francuska – Grčka 0:1

Najveće iznenađenje ne samo četvrtfinala, već i cijelog prvenstva napravila je potcijenjena Grčka kojoj se prije početka natjecanja nisu davale nikakove šanse. Ali uz pobjedu protiv Portugala na otvorenju, eliminacija aktualnog europskog šampiona Francuske i njezinih mega zvijezda *Zidanea*, *Henryja*, *Piresa*, *Bartheza* i ostalih »trikolora« senzacija je zaslužna za eskalacije neobuzdanih radosti u zemlji do mačinu predstojeće Olimpijade. Strijelac pobjedonosnog pogotka *Charisteas* postao

je nacionalni junak, a obećana suma od milijun eura po igraču dokazuje koliko su potomci Helena »razdragani« uspjehom svoje nacionalne selekcije koju je preporučio njemački trener *Otto Reihagel*. Ovaj vrsni stručnjak, koji je postavio temelje grčkog nogometnog čuda, potpuno je neutralizirao snagu francuske momčadi, zatvorivši sve prilaze голу i iz samo jedne povoljne prigode, napadačkom vještinom igrača *Werdera* (koji je tijekom sezone bio rezerva *Klasniću*) uspio pobijediti, činilo se, nepobjedivu *Santinijevu* momčad. Ali sva ljepota nogometa krije se u činjenici da nema nepobjedivih...

Nizozemska – Švedska 0:0

(penalima dalje Nizozemska)

U najtvrdij utakmici četvrtfinala momčadi Nizozemske i Švedske odigrale su neodlučeno bez zgoditaka i ušle, poslije produžetaka, u penalsko raspucavanje. Za 120 minuta igre dominirala je rezervirana igra na obje strane, prije svega bazirana na želji da se ne primi gol, a iz kontri postigne od-

lučujuća rezultatska premoć koja bio, opet, uz pomoć jakih obrana bila sačuvana do kraja. Obrane su odradile svoju zadaću, ali su navale bile preslabe. Penal rulet od-

lučila je obrana Van den Sara, a odlučujući gol za plasman u polufinale postigao je *Ruben*. Interesantno je napomenuti da su »tulipani« ovim prolaskom prekinuli crni niz ispadanja poslije slabijeg izvođenja kaznenih udaraca koji ih je pratio na nekoliko zadnjih velikih natjecanja...

Češka – Danska 3:0

Momčad koju predvodi realno najbolji europski nogometaš i kapetan *Pavel Nedved* (nepravедно mu nije dodijeljena titula) sigurnom igrom u drugom poluvremenu, golovima *Kollera* i *Baroša* (2) »slomila« je dansku bravu i uvjerljivom pobjedom od tri gola razlike upriličila i četvrtu uzastopnu pobjedu na prvenstvu. Iako je u prvim 45 minuta susret bio posve izjednačen, Danci su imali više loptu u posjedu, nastavak je obilježila apsolutna dominacija

»češke lokomotive« koja je gazi sve pred sobom. Četiri susreta, četiri pobjede, uz najljepši i najatraktivniji napadački nogomet, daje im za pravo da se, objektivno, nadaju osvajanju europske krune. Glavna, pobjednička, karakteristika češke igre su dupli pasovi (preko 500 uspješnih) uz demonstraciju totalnog nogometa u kojemu svi trče i mijenjaju mjesta, napadajući i braneći se u punom trku uz preuzimanje slobodnih igrača protivničke momčadi. Uz 10 postignutih golova na četiri susreta najefikasnija su momčad, a napadač *Milan Baroš* s polovicom golova (5) vodeći je strijelac šampionata.

Najskuplje momčadi

Prema analizi financijske vrijednosti svih igrača koji su nastupili na »Euro 2004« najviše vrijedi momčad Engleske (315 milijuna eura), zatim Francuska i Italija (300 milijuna eura), dok je najmanje vrijedna momčad Bugarske (55 milijuna eura). Hrvatska momčad je procijenjena na 90 milijuna eura. Da novac nije uvijek presudna stvar, dokazuje i sastav četiri prvoplasirane momčadi koje će se boriti za naslov europskog prvaka...

Sportske vijesti

Tenis

Goranov posljednji profi meč

Na centralnom terenu Wimbledonu porazom u trećem kolu (2:6, 3:6, 4:6) od *Lleytona Hewitta*, pobjednika iz 2002. godine, najbolji hrvatski tenisač svih vremena *Goran Ivanišević* oprostio se od aktivne profesionalne igračke karijere. Obukavši, na koncu susreta, majicu hrvatske nogometne reprezentacije s brojem deset na leđima »Zec« je otišao izravno u tenisku legendu nakon 16 godina

provedenih na ATP touru. U iznimno bogatoj igračkoj karijeri zabilježio je 600 pobjeda i 334 poraza, osvojio 22 turnira u singlu i 9 u paru, uz 1 Grand Slam naslov (Wimbledon 2001.) i najbolji ranking drugog igrača na svijetu.

Karolina izbacila Venus

Najbolja hrvatska tenisačica današnjice, Varaždinka *Karolina Šprem*, napravila je najveću senzaciju prvog tjedna pobjedom nad favoriziranom *Venus Williams* (7:6, 7:6) i prekinula mogućnost još jednog sestrinskog finala. Veličinu ovog sportskog podviga na travi Wimbledonu pojačava činjenica da su posljednja četiri finala među sobom podijelile Venus (2000. i 2001.) i *Serena* (2002. i 2003.) Williams.

Nogomet

Hajduk protiv Reykjavika ili Shelbournea

Nogometaši hrvatskog prvaka Hajduka iz Splita imali su, ovog puta, sreće u ždrijebu ovogodišnjih kvalifikacija za »Ligu šampiona«. U drugom pretkolu, u kojem startaju na putu do mogućeg plasmana, protivnik će im biti bolja momčad iz sraza u prvom pretkolu u kojem igraju islandski prvak KR Reykjavik i ir-

ski šampion Shelbourne.

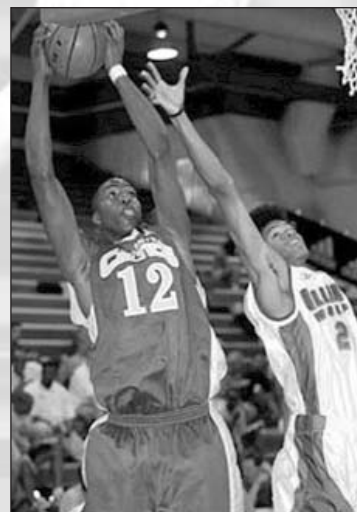
Prvi susret će Hajduk igrati 28. srpnja kao domaćin u Splitu, dok je uzvrat 4. kolovoza. Crvena zvezda, prvak SiCG, igrat će u drugom pretkolu protiv švicarske momčadi Young Boys.

Košarka

Dwight Howard prvi pick

Ljubitelji NBA košarke sa zanimanjem su ispratili prvu rundu drafta (izbora igrača) u kojoj su momčadi prema pravu izbora izabrale prinove kojima će pojačati vlastiti igrački kadar. Prvi pick je imala momčad Orlando i ona je uzela srednjoškolca *Dwight Howarda*, dok je drugo mjesto imao Charlotte koji je odabrao *Emeka Okafora*, najboljeg igrača sveučilišnog Final foura. Treći pick je imao Chicago koji se odlučio za *Bena Gordona*. Niti jedan hrvatski košarkaš nije draftiran u prvoj rundi, a najbolji Europljanin je Latvijac *Biendriņš* koji je bio 11. pick.

Rukomet

Rukometaši započeli pripreme za Ol

Dok će Portugal nogometašima ostati u ne baš najljepšem sjećanju, hrvatskim rukometašima će ova lijepa mediteranska zemlja zauvijek ostati u »zlatnom« sjećanju. Aktualni svjetski prvaci u rukometu započeli su pripreme za predstojeće Olimpijske igre u Ateni i dojam je da bi ponovno mogli obradovati navijače koji željno iščekuju nastupe – *Šole*, *Goluže*, *Dominika*, *Balića* i ostalih majstora ovog sporta.

Priča o Hrvatima (3.)

U susret novoj domovini

Rimski povjesničar Tacit zapisao je: »Za našu državu nastaju već posljednja vremena i najbolje što nam još sreća može pokloniti jest nesloga među našim neprijateljima« *

I carevi su uvidjeli da stacioniranje znatnih trupa i podizanje dobrih cesta nije dovoljno da bi limes, rimska inačica Kineskoga zida, bio učinkovit

Piše: Zdenko Samaržija

Epidemije, glad, promjene klime, tj. nagla zahladnjenja (od kojih se smrzavao Dunav i tako gubio ulogu prirodnoga obrambenog sustava) te hunske provale nagnale su narode sa sjevera da potraže put do Sredozemlja – obećane zemlje. Prije dolaska Hrvata u Rimsko Carstvo provaljivali su mnogi narodi i plemena, koja su pustošenjem slabila Carstvo. Područjem današnje Hrvatske prolazila su od 4. do 6. stoljeća ratnička plemena Zapadnih Gota, Huna, Istočnih Gota, Gepida i Langobarda. U to je doba područjem Ilirika zavladao Bizant. Njemu je sa sjevera zaprijetio nov snažan neprijatelj: savez Avara i Slavena.

PAD SIRMIIJA, SALONE I EPIDAU-RA: Slabi Bizant nije mogao spriječiti prodore Avara i Slavena. Zbog stalnih provala jedan za drugim opustjeli su gradovi nekadašnjih rimskih pokrajina Panonije i Dalmacije. Prvi je 582. godine pao veliki panonski grad Sirmij, a među posljednjima, oko 614. godine, pali su jadranski gradovi Salona i Epidaur. Bježeći iz porušenih gradova, stanovnici Salone sklonili su se na otoke i u utvrđenu Dioklecijanovu palaču, a stanovnici Epidaura na obližnju morsku hrid. Tu su utemeljili današnji Split i Dubrovnik. Samo su dobro utvrđeni gradovi poput Zadra i Trogira i gradovi na otocima (npr. Krk, Rab, Hvar) ostali sačuvani na -

kon seobe naroda. Ti su gradovi ujedno bili i sav preostali bizantski posjed na istočnoj obali Jadrana.

PETERO BRAĆE I DVIJE SESTRE: Avarsko-slavenska vojska ugrozila je i sam glavni grad Bizanta – Carigrad. U to je doba u njemu vladao car *Heraklije*, koji se još morao boriti protiv Perzijanaca na istoku. Stoga je, prema jednoj od priča bizantskoga cara *Konstantina VII. Porfirogeneta* iz djela »O upravljanju carstvom«, morao po -

tražiti saveznika kako bi spasio Carstvo, pa je pozvao Hrvate da mu pomognu. Oni su se odazvali, pa se tako dio Hrvata iz prado-movine (na području današnje Poljske) uputio na jug u 7. stoljeću. Predaja kaže da ih je vodilo petero braće te dvije sestre.

HRVATI I KARLO VELIKI: Neki povjesničari smatraju pak da je Hrvate u novu domovinu preselio *Karlo Veliki* tek oko 800. godine. Iako oslabljeni zbog čestih poraza od bizantske vojske, Avari su napali Bavorsku, koja je već bila u posjedu Frana i počeo je dugogodišnji rat između Avara i Karla Velikog. Karlo Veliki, odnosno njegove specijalne postrojbe, upale su početkom 9. stoljeća u središte Avarskoga Kaganata i srušile avarsku državu. Moguće je da su Hrvati, koji su u odlučnom trenutku promijenili stranu i stali uz vojsku Karla Velikog, proveli elitne postrojbe do hringa. Za uzvrat je Karlo Veliki nagradio Hrvate, dodijelivši im posjede na jadranskoj obali, kako bi kao njegovi federati neprestano zastrašivali stanovnike bizantskih gradova. ■

»... Kada su Avari vidjeli da je ta zemlja veoma lijepa, nastane se u njoj. Hrvati tada nastavahu Bagibareje, gdje su sada Bijeli Hrvati. Ali se jedan rod odvojio od njih, naime pet braće: *Kluk, Lovel, Muhlo, Kosjenec i Hrvat* te dvije sestre *Tuga i Buga*, i dođu s narodom svojim u Dalmaciju i nađu Avare gdje drže tu zemlju. Ratujući nekoliko godina jedni s drugima, nadjačaju Hrvati i jedne od Avara pokolju, a ostale prisile da im se pokore... Otada vladaju tom zemljom Hrvati.«

»... Hrvati, koji sada nastavaju Dalmaciju, potječu od nekrštenih Hrvata, koji se zovu Bijeli Hrvati a nastavaju onkraj Turkiye (Mađarske), blizu Franačke... Ime Hrvat znači u nariječu Slavena »one koji imaju mnogo zemlje«... Po naređenju cara Heraklija Hrvati svladaju i protjeraju odande Avare pa se po zapovjedi cara Heraklija nastane u istoj zemlji...«

Konstantin Porfirogenet, bizantski car iz 10. stoljeća

MLADI SPLITSKI TENISAČ (NA SLICI) VRLO USPJEŠNO JE NASTUPIO U WIMBLEDONU	SOFOKLOVA TRAGEDIJA	TETKIN MUZ	GLUMAC TOGNAZZI	SVANUĆE DANA	MIRISNO SREDSTVO	LIRFBAJ ZA OGRAĐENJE POTROŠNJE	NOĆNA PTICA, JEJINA	USKONOSI AFRIČKI MAJMUN							
ČOVJEK KOJI JE PO BIBLIJI ŽIVIO 950 GODINA															
PJESNIČKI UKRAS, INOKAZ															
PRIPADNIK STAROG ROMAN. PLEMENA U ALPAMA															
MJESTO BLIZU OPATJEC			STARI TIP "CITROČNA"				RIMSKI: 500 DAVANJE ZEMLJE U NAJAM								
MAKLJA, STRUGALJKA			METALNI DUELOVI U GRAĐEVINARSTVU	OPĆINSKO PODRUČJE "ACTIVE INERT MISSILE"											
"ARGON"		ZEMLJO-RADNICI	ČEŠKO MUŠKO IME												
MANEKENKA CAMPBELL					"TELEFON"	BODOVI U SPORTU									
SLOVO S KVAČICOM	KOMAD GAZE KOJI ŠTITI OD VANJSKIH UTJECAJA	GOLO		SOBA ZA LIJEČNIČKI PREGLED INDUSTRI. BILJKA			POZNATA MANEKENKA, SUPRUGA D. BOWIEJA	BILJKA NEDIRAK	KINEŠKI ORAŠČICI	ŽENA KOJA S NEKIM DIJELI SOBU	ČOVJEK KOJI GOVORI IKAVICOM	PJEVAČICA JOPLIN	POZNATI HRVATSKI JEZIKO-SLOVAC, VLADIMIR		
PRKOS															
NAOBAVE-ZAN RAZGOVOR U PRIMORJU						KRUPNI FILMSKI PLAN SMROVLJIVA ŽIVOTINJA									
NAJBOLJI HRVATSKI TENISAČ (NA SLICI) NASTUPOM U WIMBLEDONU JE ZAVRŠIO IZUZETNU KARIJERU	JAMAC, ŽIRANT	"GRAM"					KOZAČKI POGLAVICE	STARINSKO RAČUNALO							
										VELIKA RIJEKA U SIBIRU			RATNIČKI PRSNI OKLOP OD KOŽE		ZAPOV. JEDNIK BRODA
										ZEMLIŠNA MJERA			PADAJU S GRANA	RIMSKI: 599	"KALIJ"
													MJESTO U ISTRI	PRSTENAC	OBIČAJ, NAVIKA
										SASTAVIO: IVICA ŠUBAT	PROMAT. RAČ. UTAKMICE KOJE JE ZA PIĆE				"NAŠICE"
														SUPARNIK	
										POLJUBAC, CJELOV			KONJ CRNE DLAKE		
													SELO KAVKASKIH GORŠTAKA		
										NAJVEĆI HRVATSKI POI U OTOK				MUŠKO IME U PRIMORJU	"HRVATSKI KULTURNI DOM"
										"TONA"	ONO ŠTO JE OBUHVACENO	"ANNO DOMINI"			
										SVEČANA KONJANIČKA POVORKA					
										VRHOVNO GERMAN-SKO BOŽANSTVO				DIO ŠAKE	

PETAK 2.7.2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.00 – Vijesti
 09.10 – Čudesne pustolovine kapetana Cousteaua
 09.35 – Zvučnjak
 09.55 – Patuljkove priče, crtani film
 10.00 – Campi Campi, crtani film
 10.35 – Moja mala suputnica iz Pregrade Mimica Kantoci
 11.05 – Bojno polje morskih pasa, dokumentarni film
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija (12)
 13.25 – Glazbena TV
 14.00 – Vijesti
 14.05 – Res publica: Spajalica
 14.50 – Zvučnjak
 15.15 – Vijesti
 15.25 – Oprah Show
 16.10 – Između neba i vatre, dokumentarna emisija
 16.40 – Krugovi, emisija
 17.05 – Istinska ljubav, serija
 17.55 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 18.20 – Patuljkove priče, crtani film
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji 8.
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Zlatni vrč, dramska serija
 20.50 – Coca-Cola Music Stars
 22.00 – Meridijan 16
 22.30 – Sport danas
 22.40 – Buđenje mrtvih, mini-serija
 00.20 – Dobro došli u Hollywood, film
 01.45 – Une mort pour une vie, francuski film
 03.15 – Zeleno blago, američki film
 04.55 – Tango i Cash, film
 06.35 – Oprah Show
 07.20 – Između neba i vatre, dokumentarna emisija

HRT 2

07.00 – TV vodič
 12.45 – Alias, serija
 13.30 – Berlin, Berlin –
 13.55 – Zabavni program
 14.50 – Zeleno blago, američki film
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – TV kalendar
 16.55 – Deep Space 9 (7.), serija
 17.40 – Slatka osveta, mini-serija
 19.20 – Glazbena TV
 20.00 – EUROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO – PORTUGOOOOL:
 20.20 – TOP 5
 21.30 – Tango i Cash, američki film
 23.10 – Večer s Joolsom Hollandom
 00.10 – Rim: Atletika »Zlatna liga«,
 01.10 – Deep Space 9 (7.), serija
 01.55 – Prijatelji 8., humoristična serija
 10.05 – Vijesti
 10.10 – Glazbena emisija
 15.00 – Vijesti
 15.05 – Glazbena emisija
 16.30 – TV vodič
 17.00 – Glazbeni spotovi
 17.30 – Vijesti
 17.45 – Glazbeni spotovi
 20.15 – Zabavni ili sportski program
 20.50 – Vijesti
 21.00 – Splitski festival
 23.00 – Glazbena emisija

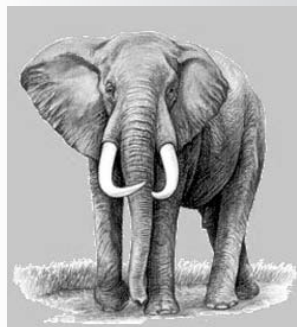
nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Supercure
 Harvey Toons
 10.05 TV prodaja
 10.30 Memory
 Križić-Kružić
 11.00 Moja voljena, serija
 11.50 Između ljubavi i mržnje, serija
 13.10 Iznad zvijezda, igrani film
 14.50 Pustolovine Sidney Fox, serija
 15.50 Arapske noći, serija
 17.00 Moja voljena, serija
 18.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
 19.30 Supercure, crtana serija
 20.00 Karlovačko Korner
 20.30 V. I. P., serija
 21.30 Kemijski orgazam, igrani film
 23.20 Otok izazova, serija
 00.15 V. I. P., serija
 01.15 Kemijski orgazam, igrani film
 03.10 Glazba

SUBOTA 3.7.2004.

HRT 1

07.55 – TV raspored
 08.00 – Vijesti
 08.05 – Amerika – život prirode
 08.35 – Dr. Vidra, crtani film
 08.45 – Moj dragi planet, crtani film
 08.50 – Medo Ben film za djecu
 10.20 – Mala TV potraga
 11.15 – Glazbena TV – TOP 10
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.30 – Duhovni izazovi
 12.45 – Prizma, multinacionalni magazin
 13.45 – TV izložba
 14.00 – Vijesti
 14.05 – TV raspored
 14.10 – Glazbena emisija
 15.15 – Korijeni
 15.45 – Vijesti
 15.50 – Slonovska snaga
 16.50 – Briljanteen
 17.45 – Zlatni vrč, dramska serija
 18.30 – TV Bingo Show
 19.10 – Crtani film
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Špijun koji me hvatao, film
 21.45 – Vijesti
 22.05 – Rambling Rose, američki film
 23.55 – Provalnik, film
 01.35 – Malo sreće, film
 03.05 – Naš tata, film
 04.35 – Glazbena emisija
 05.40 – Slonovska snaga

06.35 – TV izložba

HRT 2

07.00 – TV vodič
 10.05 – Istinska ljubav, serija
 13.55 – Magny-Cours: Kvalifikacijski trening Formule 1
 14.50 – Sportski program
 16.00 – Coca-Cola Music Stars
 17.05 – Deep Space 9 (7.), serija

17.50 – Naš tata, njemački film
 19.20 – Glazbena TV – TOP 10
 20.00 – EUROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO – PORTUGOOOOL:

21.30 – Splitski festival, prijenos završne večeri
 23.30 – Deep Space 9 (7.), serija
 00.15 – Deep Space 9 (7.), serija
 01.00 – Deep Space 9 (7.), serija

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Pobjednički tim
 Vitezovi Mon Colle
 Yu-gi-oh
 Memory
 Križić-Kružić
 Pobjednički tim
 10.50 Smallville, serija
 11.40 Final fight
 12.50 Futurama, serija
 13.20 Oliver's Twist
 13.50 SP u Rallyu – Turska
 14.50 Inside F 1 – Grand prix Magny Cours
 15.20 Kemijski orgazam, igrani film
 17.00 V. I. P., serija
 18.00 Smallville, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV' vrijeme I sport
 19.30 Scooby doo, crtani film
 20.00 Žene nogometaša, serija
 21.00 Replicant, igrani film
 23.00 Opstanak, serija
 23.55 Žene nogometaša, serija
 00.50 Replicant, igrani film
 02.35 Opstanak, serija
 03.35 Glazba

NEDJELJA 4. 7. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Povratak u Hannibal, film
 08.35 – Crtani film
 09.00 – Vijesti
 09.10 – Hrvatski dječji festival
 09.55 – Nemogući Niko
 10.05 – Zaplešimo zajedno
 10.20 – Gulliverova putovanja, film
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.35 – Plodovi zemlje
 13.25 – Mir i dobro

14.00 – Nedjeljom u dva
 15.00 – Vijesti
 15.10 – Treći kamenčić od Sunca
 15.35 – Prirodni svijet
 16.30 – Inspektor Rex 4., serija
 17.20 – Gideon, film
 19.00 – Cocco Bill, crtana serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Tko želi biti milijunaš?
 21.15 – g'lamur: kafé
 22.20 – Vijesti
 22.40 – Nashville, film
 01.15 – Brdo, film
 02.45 – Gideon, američki film
 04.25 – Gulliverova putovanja, film
 05.55 – Feme Kuti, snimka koncerta
 07.00 – TV vodič

HRT 2

10.05 – TV kalendar
 10.15 – Obiteljski vrtuljak
 10.45 – Biblija
 11.00 – Zagreb: Sveta misa
 12.05 – Špijun koji me hvatao, film
 13.40 – Magny-Cours: Formula 1
 16.00 – Buđenje mrtvih, mini-serija
 17.45 – ATP magazin
 18.15 – Povratak u Atenu
 18.45 – TV sjećanja
 19.00 – EUROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO – PORTUGOOOL:
 20.35 – Prijenos finalne utakmice
 23.30 – Feme Kuti
 00.30 – Nedjeljom u dva

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Pobjednički tim
 Vitezovi Mon Colle
 Supercure
 Pobjednički tim
 Memory
 Križić-Kružić
 Vitezovi Mon Colle
 11.30 Pustolovine Sidney Fox, serija
 12.20 Futurama, serija
 12.50 Hrv. goli kuhar, kulinarski show
 13.25 Pipi u bijegu, igrani film
 15.05 Top speed, emisija o automobilima

15.40 Opstanak, serija
 16.30 Žene nogometaša, serija
 17.30 Lovac na krokodile, dok. Film
 18.20 Oliver's Twist, kulinarski show
 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
 19.30 Scooby doo, crtana serija
 20.00 Bojno polje Zemlja, igrani film
 22.15 Red Carpet, zabavna emisija
 23.20 Lovac na krokodile, dok film

00.10 Ubijajući gđu Tingle, igrani film
 01.55 Red Carpet, zabavna emisija
 03.10 Glazba

PONEDJELJAK 5. 7. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Inspektor Rex 4., serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova, serija
 11.00 – Echelon – tajna sila
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija
 13.25 – Malo misto, dramska serija
 14.25 – Globalno sijelo
 14.55 – Amerikansko selo na Pelješcu
 15.30 – Vijesti
 15.45 – Oprah Show
 16.30 – Kad splasnu jedra
 17.05 – Istinska ljubav, serija
 17.55 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji 8., humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija 6., serija
 21.05 – Portugal, dokumentarni film
 21.55 – Meridijan 16
 22.20 – Metro, američki film
 00.15 – Vijesti
 00.25 – Ciguli miguli, film
 02.15 – V. I. Warshawski, film
 03.40 – Iz riznica hrvatskih muzeja
 03.50 – Echelon – tajna sila, dokumentarni film
 04.45 – Oprah Show
 05.30 – Kad splasnu jedra, dokumentarna emisija
 06.00 – Turistička središta Hrvatske

HRT 2

07.00 – TV vodič
 09.05 – Cy, kiber djevojka – serija za djecu
 09.30 – Alf, humoristična serija
 09.55 – Pleme 1., serija za mlade
 10.40 – Cure u trendu 2., serija za mlade
 11.25 – Herbie se ponovno natječe, film
 12.50 – TV vodič
 13.00 – Glazbena TV
 13.35 – V. I. Warshawski, film
 15.00 – TV vodič
 15.15 – Perlasca, mini-serija
 16.45 – TV kalendar
 16.55 – Vijesti za gluhe
 17.00 – Deep Space 9 (7.), serija
 17.45 – TV vodič
 18.10 – TV raspored
 18.15 – Ususret Ateni: Hrvatske

medalje na OI – košarka
 '92: Hrvatska – SAD
 20.05 – Al Qaeda, dokumentarna serija

21.00 – Ekipa za očevid, serija
 21.50 – Frasier 7.
 22.20 – Svi gradonačelnikovi ljudi
 22.45 – Coca-Cola Music Stars, reality show
 23.00 – Stažist, humoristična serija
 23.25 – Obitelj Soprano, serija (12)
 00.10 – Državnik novog kova 1.
 00.35 – Hitna služba, serija (12)

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Supercure
 Scooby doo
 Harvey Toons
 10.30 Memory
 10.45 Između ljubavi I mržnje, serija
 11.35 Moja voljena, serija
 12.35 Bojno polje Zemlja, igrani film
 14.45 Red Carpet, zabavna emisija
 15.50 Arapske noći, serija
 17.00 Između ljubavi I mržnje, serija
 18.00 Moja voljena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
 19.30 Yu-Gi-Oh, crtana serija

20.00 Takav je život, serija
 21.00 Emma, igrani film
 23.20 Otok izazova, serija
 00.10 Takav je život, serija
 01.05 Emma, igrani film
 03.20 Glazba

UTORAK 6. 7. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Čarolija 6., serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova, serija
 10.50 – Popuna
 11.00 – Lutke, dokumentarni film
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija
 13.25 – Malo misto, dramska serija
 14.30 – Globalno sijelo
 15.00 – Pustolovina velebitskim podzemljem, dokumentarna emisija
 15.30 – Vijesti
 15.45 – Oprah Show
 16.30 – Hrvatska kulturna baština:
 17.05 – Istinska ljubav, serija (12)
 17.55 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 18.30 – Hrvatska danas
 18.50 – Večeras na I. i II. programu
 18.55 – Prijatelji 8., humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija 6., serija
 21.00 – U krupnom planu
 22.05 – Meridijan 16
 22.30 – Kolo sreće, američki film

00.35 – Koncert, film
 02.05 – Roj, film
 04.35 – Iz riznica hrvatskih muzeja
 04.45 – Oprah Show
 05.30 – Hrvatska kulturna baština: Palača
 06.00 – Turistička središta Hrvatske

HRT 2

07.00 – TV vodič
 08.35 – Cy, kiber djevojka – serija za djecu
 09.00 – Alf, humoristična serija
 09.25 – Pleme 1., serija za mlade
 10.10 – Cure u trendu 2., serija za mlade
 10.55 – Herbie ide u Monte Carlo

12.35 – Glazbena TV
 13.10 – Metro, američki film
 15.05 – TV vodič
 15.15 – Perlasca, mini-serija
 16.45 – TV kalendar
 16.55 – Vijesti za gluhe
 17.00 – Deep Space 9 (7.), serija
 18.15 – Ususret Ateni: Hrvatske medalje na OI – tenis '92: Ivanišević – Santoro
 20.05 – Passing Glory, film
 21.40 – Kingpin, serija
 22.30 – Wild West, humoristična serija
 22.55 – Coca-Cola Music St
 23.05 – Stažist, humoristična serija
 23.30 – Obitelj Soprano, serija
 00.15 – Državnik novog kova 1
 00.40 – Hitna služba, serija

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Yu-Gi-Oh
 Scooby doo
 Harvey Toons
 10.30 Memory
 10.50 Između ljubavi i mržnje, serija
 11.40 Moja voljena, serija
 12.40 Emma, igrani film
 14.50 Takav je život, serija
 15.50 Pacific Blue, serija
 17.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 18.00 Moja voljena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
 19.30 Pokémoni, crtana serija
 20.00 Na rubu zakona, serija
 21.00 Modelle
 22.00 Vrana 2, igrani film
 23.45 Otok izazova, serija
 00.35 Na rubu zakona, serija
 01.30 Modelle
 02.20 Vrana 2, igrani film

03.00 Glazba

SRIJEDA 7. 7. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Čarolija 6., serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova, serija
 10.50 – Popuna
 11.00 – Asmati, dokumentarni film
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija
 13.25 – Malo misto, dramska serija
 14.25 – Globalno sijelo
 14.55 – Bolidu me godine, dokumentarna emisija
 15.25 – Zabavni progra
 15.30 – Vijesti
 15.45 – Oprah Show
 16.30 – Rijeka: Mo
 17.05 – Istinska ljubav, serija (12)
 17.55 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 18.30 – Hrvatska danas
 18.50 – Večeras na I. i II. progra
 18.55 – Prijatelji
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija 6., serija
 21.00 – Tramuntana
 21.30 – Kratki susreti – emisija o kulturi
 22.05 – Meridijan 16
 22.30 – Harlemske noći, film
 00.35 – Svoga tela gospodar, film
 02.10 – Waco i Rhineheart, film
 03.40 – Iz riznica hrvatskih muzeja
 03.50 – Asmati, dokumentarni film
 04.45 – Oprah Show
 05.30 – Rijeka: More
 06.00 – Turistička središta Hrvatske

HRT 2

07.00 – TV vodič
 08.40 – Cy, kiber djevojka – serija za djecu
 09.05 – Alf, humoristična serija
 09.30 – Pleme 1., serija za mlade
 10.15 – Cure u trendu 2., serija za mlade
 11.00 – Herbie je pobaniano, film
 12.30 – TV vodič
 12.35 – Glazbena TV
 13.10 – Kolo sreće, film
 15.05 – TV vodič
 15.15 – Sudac John Deed, mini-serija
 16.45 – TV kalendar
 16.55 – Vijesti za gluhe
 17.00 – Deep Space 9 (7.), serija
 17.45 – TV vodič

18.10 – Ususret Ateni: rukomet
Hrvatska – Švedska

19.40 – Ususret Ateni: Pešalov 2000.
 20.05 – Uhvaćeni na djelu, dokumentarna serija
 20.55 – Nijemi svjedok, serija
 22.25 – Coca-Cola Music Stars, reality show
 22.40 – Stažist, humoristična serija
 23.05 – Obitelj Soprano, serija
 23.50 – Državnik novog kova 1., humoristična serija
 00.15 – Hitna služba, serija

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Pokémoni
 Pobjednički tim
 Harvey Toons
 10.30 Memory
 Križić-Kružić
 11.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 11.50 Moja voljena, serija
 13.05 Crni mjesec, igrani film
 14.50 Na rubu zakona, serija
 15.50 Pacific Blue, serija
 17.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 18.00 Moja voljena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
 19.30 Pokémoni, crtana serija
 20.00 Dharma I Greg, serija
 20.30 Hrvatski goli kuhar, kulinarski show
 21.00 Leteći start, zabavna emisija
 22.00 Darrow, igrani film
 00.20 Otok izazova, serija
 01.15 Dharma I Greg, serija
 01.45 Hrvatski goli kuhar, kulinarski show
 02.15 Leteći start, zabavna emisija
 03.15 Glazba

ČETVRTAK 8. 7. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.00 – TV raspored
 09.05 – Čarolija 6., serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova, serija
 10.50 – Popuna
 11.05 – Rođeni za opstanak
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija
 13.25 – Malo misto, dramska serija
 14.25 – Globalno sijelo
 14.55 – Bačvar i tvorničar, dokumentarna emisija
 15.25 – Zabavni program
 15.30 – Vijesti
 15.45 – Oprah Show
 16.30 – Glas domovine
 17.05 – Istinska ljubav, serija (12)
 17.55 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 18.30 – Hrvatska danas
 18.50 – Večeras na I. i II. programu
 18.55 – Prijatelj 8., humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija 6., serija
 21.05 – Boje turizma
 22.00 – Meridijan 16
 22.25 – Vampir u Brooklynu, film
 00.15 – Samo ljudi, film
 01.55 – Vampir u Brooklynu, film
 03.35 – Rođeni za opstanak
 04.25 – Oprah Show
 05.10 – Boje turizma
 06.05 – Turistička središta Hrvatske

HRT 2

07.00 – TV vodič
 08.45 – Cy, kiber djevojka – serija za djecu
 09.10 – Alf, humoristična serija
 09.35 – Pleme 1., serija za mlade
 10.20 – Cure u trendu 2., serija za mlade
 11.05 – Naša dječica, film
 12.35 – TV vodič
 12.40 – Glazbena TV
 13.15 – Harlemske noći, film
 15.15 – Sudac John Deed, mini-serija
 16.55 – Vijesti za gluhe
 17.00 – Deep Space 9 (7.), serija
 17.45 – TV vodič
 18.05 – Ususret Ateni – vaterpolo: Hrvatska – Španjolska
 19.15 – Ususret Ateni: – osmerac

2000.
 19.30 – Glazbena TV
 20.05 – Bob Paterson, humoristična serija
 20.35 – Nijemi svjedok, serija (12)
 22.05 – Alias, serija
 22.50 – Coca-Cola Music Stars
 23.00 – Stažist, humoristična serija
 23.25 – Obitelj Soprano, serija
 00.10 – Državnik novog kova 1.
 00.35 – Hitna služba, serija

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Pokemoni

Pobjednički tim
 Harvey Toons
 10.30 Memory
 Križić-Kružić
 10.50 Između ljubavi i mržnje, serija
 11.40 Moja voljena, serija
 12.40 Darrow, igrani film
 14.50 Leteći start, zabavna emisija
 15.50 Pacific Blue, serija
 17.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 18.00 Moja vojena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
 19.30 Supercure, crtana serija
 20.00 Kralj Queensa, serija
 20.30 Drugo lice – Petar Vlahov show
 21.30 Plavetnilo donosi smrt 2, igrani film
 23.20 Otok izazova, serija
 00.10 Kralj Queensa, serija
 00.40 Drugo lice – Petar Vlahov show
 02.05 Glazba

FILMSKI HIT TJEDNA

NEDJELJA, 4.7.2004.

UBIJAJUĆI GĐU TINGLE

Film je nominiran za nagradu Akademije SF, fantastičnih i horor filmova kao najbolji film strave 2000., a poljubac Katie Holmes i Barryja Watsona nominiran je za MTV Movie Awards.

(Teaching Mrs Tingle), 1999, SAD, film strave
 Redatelj: Kevin Williamson
 glume: Helen Mirren, Katie Holmes, Jeffrey Tambor, Marisa Coughlan, Barry Watson

Leigh Ann Watson (Katie Holmes) cijeli život sve radi kako treba. Da bi bila najbolja učenica u školi mora dobiti peticu iz povijesti. Kad se to ne dogodi ona odmah optuži profesoricu Eve Tingle (Helen Mirren). Gospođa Tingle najstroža je profesorica u Grandsboro Highu. Dok su Leigh Ann i prijateljica Jo Lynn (Marisa Coughlan) na tjelesnom odgoju, kolega Luke (Barry Watson) ukrade završni test iz povijesti. Leigh Ann ga upravo namjerava vratiti kad je uhvati gđa Tingle i zaprijeti da će je tužiti direktoru škole čim se dotični vrati s puta. Leigh Ann to ne želi dopustiti i s prijateljima se suprotstavi gđi Tingle. Stvari se zakompliciraju kad učenici odvuču gđu Tingle na prvi kat njezine kuće i zavežu je za krevet. Imaju 48 sati da je nagovore na kompromis. Pitanje je hoće li gđa Tingle popustiti ili će se ipak prvo malo zabaviti.

PONEDJELJAK, 5.7.2004.

EMMA

Film je osvojio Oscara za najbolju originalnu filmsku glazbu, a nominiran je za najbolju kostimografiju, te nagrade ALSF, Golden Satellite Award

(Emma), 1996., Velika Britanija/SAD, romantična komedija

Redatelj: Douglas McGrath

Glume: Gwyneth Paltrow, Toni Collette, Alan Cumming, Ewan McGregor, Jeremy Northam, Greta Scacchi, Juliet Stevenson

Film je snimljen po istoimenom romanu Jane Austen. Emma Woodhouse (Gwyneth Paltrow) je mlada inteligentna Engleskinja koja neprestano pokušava spojiti muškarce i žene koji nisu jedni za druge. Bez obzira na veliko zanimanje za ljubavne veze, Emma je posve nesvjesna vlastitih osjećaja i svog odnosa prema ljubaznom gospodinu Knightleyju (Jeremy Northam). Kada pokuša spojiti svoju prijateljicu sa ocem Eltonom (Alan Cumming), Emma naiđe na probleme. Rada se cijeli niz nezgodnih situacija u kojima se neke dobre namjere pretvaraju u duhovite zavrslame. Tako svatko voli nekog, ali ne onog pravog. U jednom trenutku, Emma koja je uvijek bila spretna i maštovita u ljubavnim zapletima i sama izgubi konce iz ruku. Više ni ona ne zna tko je zaljubljen u koga i koga s kime treba spojiti. U opcoj zbrci i Emma sama spoznaje da je zaljubljena...

Redatelj filma Douglas McGrath poznat je kao glumac i scenarist. Za scenarij filma 'Meci nad Broadwayem' s Woodyjem Allenom nominiran je za prestižne nagrade, uključujući i Oscara. Nakon uspješnog redateljskog debija s filmom 'Emma', režirao je i filmove 'Company Man (2000.)' i 'Nicholas Nickleby' (2002.)

IN MEMORIAM

Umro Stipe Šuvar

Umro Stipe Šuvar, jedan od posljednjih sljedbenika titoističke ljevice u postkomunističkoj Hrvatskoj. Političku karijeru počeo je već u gimnaziji u Imotskom, kao jedan od najmlađih članova tada nedodirljiva Saveza komunista Hrvatske i Jugoslavije.

POŠTOVANJE PROTIVNIKA: No, umro je kao osnivač marginalne Socijalističke radničke partije. Do posljednjeg trenutka vjerovao je da zapadnjački imperijalizam samo privremeno pobjeđuje epohalni komunistički projekt. Ostavio je nezavršenu političku autobiografiju pod radnim naslovom Za sve su mi krivi Hrvati i Srbi. Malo prije smrti predstavio je drugo izdanje Hrvatskog karusela koji je, kako svjedoči dobra prodaja, nakon desetljeća kapitalizma, zatitrao žicu tihe hrvatske no-stalgije za bivšim vremenima.

Uživao je, na čudan način, poštovanje prilično brojnih protivnika. Desničari su, u strahu od Šuvarova postojanja, na njega jurišali šakama. Okupljeni oko reformiranog SKH Ivice Račana, ljevičari su ga doživljavali kao anakronizam: podsjećao ih je na vlastitu komunističku prošlost ko-je se posljednjeg desetljeća odriču. Hrvat -

ska javnost zapamtila ga je, prije svega, po neispunjenoj prijetnji. Potkraj osamdesetih, kao član Predsjedništva Centralnog komiteta SKJ, glasovitom rečenicom reći ću popu pop, a bobu bob najavio je obračun s Miloševićem i njegovim zahukta-lim ratnim strojem. Dok su Torcida i BBB njegovo ime skandirali na nogometnim stadionima, srpski navijači su ga, naprotiv, u zboru psovali kao ustašu. Ipak, u obračun s Miloševićem nikad se nije upustio. I Hrvati mu to nisu oprostili. ■

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sproveda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Životni put

Duhovit cinik

U privatnom životu bio je mnogo šarmantniji nego na političkoj pozornici. Po izvornoj profesiji bio je profesor sociologije, izvrstan predavač. Okolina ga je smatrala vrlo duhovitim cinikom. Rado je pričao anegdote o obiteljima iz Imotske krajine, s ponosom dokazujući da je njegov kraj dao mnogo više španjolskih boraca nego Pavelićevih ustaša.

Stipe Šuvar rođen je u imotskom selu Zagvozd 1936. Nakon gimnazije, studirao je na zagrebačkom Pravnom fakultetu. Ekspozira se kao kritičar »hrvatskog proljeća«, što mu 1972. donosi mjesto u Centralnom komitetu SKH. Dvije godine poslije postaje republički »ministar« prosvjete i kulture. Smatraju ga vrlo zaslužnim za gradnju Nacionalne i sveučilišne knjižnice te osnivanje Muzeja Mimara. Predsjednik CK SKJ postaje 1989., a 1990. član Predsjedništva Jugoslavije. To mjesto uskoro ustupa hadezeovcu Stipi Mesiću. SRP osniva 1997. uz melodiju Internationale. ■

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE
"URNA"
 A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PREDUZEĆE ZA PRODAJU
 POGREBNE OPREME
 PREVOZ I CEREMONIJAL
 SAHRANE

Tel.: 024/558-011

Cvečara:
Tel.: 024/557-130

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica

Put Jovana Mikića 12

Tel: 024/55-22-00

Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku

- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku

- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h

- Najava programa

- Večernji dnevnik

- Agencijske vijesti iz zemlje

- Agencijske vijesti iz RH

- Jezični savjetnik

19,30 h

»Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)

»Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)

»Na izravnoj vezi« (utorakom)

»Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)

»U društvu s mladima« (petkom)

20,00 h

»Aktualije« (ponedjeljkom)

»Iz hrvatske povijesti« (utorakom)

»Putokazi« (srijedom)

»Rock vremeplov« (četvrtkom)

Vjerska emisija (petkom)

20,30 h

- Vijesti dana

- Pripovijetka Balinta Vukova

- Hitovi hrvatskih izvođača

- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu